

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO TELEVİZYON BİLİM DALI

**BİR GÖSTERGELER OKUMASI OLARAK
GEZİ PARKI EYLEMLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

OKAN KILIÇ

İstanbul, 2015

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO TELEVİZYON BİLİM DALI

**BİR GÖSTERGELER OKUMASI OLARAK
GEZİ PARKI EYLEMLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

OKAN KILIÇ

Danışman: YRD. DOÇ. DR. ALİ MURAT KIRIK

İstanbul, 2015



T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

RADYO, TELEVİZYON VE SİNEMA Anabilim Dalı RADYO TELEVİZYON Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi OKAN KILIÇ'ın BİR GÖSTERGELER OKUMASI OLARAK GEZİ PARKI EYLEMLERİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 06.07.2015 tarih ve 2015-25/13 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 03/09/2015

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

| | | | |
|----|---------------|-------------------------------|--|
| 1. | Tez Danışmanı | Yrd. Doç. Dr. ALİ MURAT KIRIK | |
| 2. | Jüri Üyesi | Prof. Dr. AHMET ŞAHİNKAYA | |
| 3. | Jüri Üyesi | Doç. Dr. EMEL POYRAZ | |

ÖZET

Ülkemizin yakın tarihinde meydana gelen ve birçok açıdan içinde ilkleri barındıran Gezi Parkı Eylemleri, eylemcilerin kullandıkları dil açısından dikkat çekicidir. Özellikle sloganlar ve duvar yazıları şeklinde karşımıza çıkan bu mizahi dil, sosyal medyada sıkça dile getirilmiş, pek çok köşe yazısına ve mizah dergisine de konu olmuştur. Türkiye'deki geleneksel metafor gösteri ve protestoların dillerine kıyasla Gezi'nin dili metonimik bir dil arz etmektedir.

Dildeki bu değişim toplumsal olayları okumak açısından anahtar niteliğindedir. Bu araştırmada, Gezi Parkı Eylemleri'nde çekilen görsellerin, duvar yazılarının, sloganların, bildirilerin, afişlerin, pankartların göstergebilimsel açıdan analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda seçilen görsellerin göstergebilimsel analiz çerçevesinde yorumlanmasına yer verilmiştir.

Göstergeler ve gösterge vasıtasıyla adlandırılan nesnelere semantik bir ilişkidir. Fotoğraf ve metin, bir yandan gerçeği yansıtmaya amacı taşırken, bir diğer yandan da görünenin ardındaki gerçeği anlatan bir dile sahiptir. Roland Barthes'ın anlamlandırma yöntemi ile Saussure'ün gösterge anlayışlarının referans alındığı çalışmada göstergelerin ürettikleri anlamlar çözümlenmeye ve tekrar yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Gezi Parkı Eylemleri, Göstergebilimsel Analiz, Gösterge, Metonimi

ABSTRACT

Occurred in the recent history of our country and the first in many respects hosting Gezi Park actions, it is remarkable in terms of the language used by the activists. In particular, slogans and graffiti encountered this humorous language, was frequently mentioned in social media has also been the subject of many magazine columnist and humor. Traditional metaphor shows and attractions language compared to the language of protest in Turkey poses a metonymik language.

This change in language is key reading for social events. In this study, the Travel Park Actions, drawn visuals, graffiti, slogans, newsletters, posters, banners are intended to be analyzed in terms of semiotics. In this context, the interpretation given in the framework of semiotic analysis of the selected image.

By objective indicators and indicator called a semantic relationship. Photos and text by moving the objective of reflecting the fact that on the one hand, on the other hand has a language that tells the truth behind the visible. Roland Barthes's work is referenced in the interpretation methods to resolve meaning of Saussure's understanding indicators and the indicators produced were interpreted again.

Key Words: Metaphor, Gezi Park Actions, Semiotic Analysis, Indicators, Metonymy

ÖNSÖZ

Çevreci taleplerle başlayıp giderek Türkiye’yi kapsayan Gezi Parkı Eylemleri’yle ilgili çok fazla şey yazıldı ve söylendi. En çok da politikacılar konuştu. Gezi Parkı Eylemleri sürecini anlatırken, kelime anlamı bile “çok yüzlülük” olan politikaya dayalı yorumları kullanmak taraftarı değilim. Dolayısıyla bu süreci, ileride yazdıklarıyla Gezi Parkı Eylemleri’nin tarihine ışık tutacak tarihçilerin yorumlarını göz önüne alarak açıklamak istiyorum.

Gezi Parkı Eylemleri’nde polisin uyguladığı orantısız güce karşı şiddet içermeyen bir dille karşılık veren eylemciler bu şiddete deyim yerindeyse “orantısız zekâ”yla karşılık vermişlerdir. Sonuçta ortaya belki de ilk diyebileceğimiz afiş, slogan, bildiri, pankart, fotoğraf ve duvar yazısı çıkmıştır.

Çalışmam süresince her türlü yardım ve fedakârlığı sağlayan, bilgisi, tecrübesi ve güler yüzü ile çalışmama ışık tutan tez danışmanım, Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Ali Murat KIRIK’a, süreç içerisinde emeği geçen sevgili hocalarıma, hiçbir desteğini esirgemeyen sevgili aileme ve onlarsız olmazdı dediğim arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Okan KILIÇ

İstanbul, 2015

İÇİNDEKİLER

| | Sayfa No. |
|---|-----------|
| ÖZET | ii |
| ABSTRACT | iv |
| ÖNSÖZ | v |
| İÇİNDEKİLER | vi |
| ŞEKİL LİSTESİ | ix |
| | |
| GİRİŞ | 1 |
| 1.GÖSTERGEBİLİM KURAMSAL ÇERÇEVE | 5 |
| | |
| 1.1. Göstergebilim Tanımı | 5 |
| | |
| 1.2. Göstergebilimin Düşünsel Temelleri | 8 |
| | |
| 1.2.1. Yapısalcılık | 8 |
| | |
| 1.2.2. Fenomenoloji | 10 |
| | |
| 1.3. Göstergebilimin Öncüleri | 11 |
| | |
| 1.3.1. Saussure'ün Gösterge Tanımlaması | 12 |
| | |
| 1.3.2. Peirce'ün Gösterge Tanımlaması | 13 |
| | |
| 1.3.3. Barthes'ın Gösterge Tanımlaması | 13 |
| | |
| 1.3.4. Jacobson'un Gösterge Tanımlaması | 14 |
| | |
| 1.4. Göstergebilim Temel Kavramlar | 15 |
| | |
| 1.4.1. Metin | 15 |
| | |
| 1.4.2. Kodlar | 16 |
| | |
| 1.4.3. Dizi | 18 |

| | |
|--|-----------|
| 1.4.4. Dizim | 18 |
| 1.4.5. Anlamlandırma | 19 |
| 1.4.6. Simgeler..... | 20 |
| 1.4.7.Metafor ve Metonimi..... | 21 |
| 1.4.8. Mitler..... | 23 |
| 1.4.9.Artzamanlılık-Eşzamanlılık..... | 24 |
| 2.GÖSTERGEBİLİMSEL ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ..... | 25 |
| 2.1. Gösterge Türleri | 25 |
| 2.1.1. Birinci Öbek | 26 |
| 2.1.2. İkinci Öbek | 27 |
| 2.1.3. Üçüncü Öbek | 27 |
| 2.2. Göstergelerin Sınıflandırılması | 28 |
| 2.2.1. Nitel | 28 |
| 2.2.2 Tekil..... | 28 |
| 2.2.3. Kavramsal | 28 |
| 2.3. Göstergebilimsel Çözümleme | 29 |
| 2.3.1. Görsel Dil/Metin..... | 29 |
| 2.3.2. Sözel Dil | 29 |
| 2.3.3. Grafik ve Tasarım..... | 30 |

| | |
|--------------------------|----|
| 2.3.4. Başlıklar | 30 |
| 2.3.5. Slogan | 30 |
| 2.3.6. Gövde Metin | 30 |

3.TAKSİM GEZİ PARKI VE GEZİ PARKI EYLEMLERİ SIRASINDA ORTAYA ÇIKAN GÖSTERGELERİN GÖSTERGEBİLİMSEL YÖNTEMLE ÇÖZÜMLENMESİ.....33

| | |
|--|----|
| 3.1. Taksim Gezi Parkı'nın Konumu ve Mevcut Durumu | 33 |
| 3.2. Gezi Parkı Direnişi | 35 |
| 3.3. Gezi Parkı Eylemleri Neden ve Nasıl Başladı? | 37 |
| 3.4. Atatürk Kültür Merkezi | 40 |
| 3.5. Taksim Meydanı'nın Özellikleri | 40 |
| 3.6. Gezi Parkı Eylemleri'nin Ülke Geneline Yayılması | 41 |
| 3.7. Eyleme Destek Veren Sivil Toplum Örgütleri | 43 |
| 3.8. Eylem Süresince Eylemcilerin Eylem Biçimleri | 52 |
| 3.9. Sosyal Medyada Gezi Parkı Eylemleri..... | 53 |
| 3.10. Gösterge Olarak Seçilen Gezi Parkı Fotoğraflarının İncelenmesi | 55 |
| 3.11. Gezi'nin Dili ve Göstergebilim | 75 |

SONUÇ..... 86

KAYNAKÇA..... 90

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

| | |
|---|----|
| Şekil 1: Peirce Gösterge Yorumu | 12 |
| Şekil 2: Peirce'ün Gösterge Çeşitleri | 13 |
| Şekil 3: Jacobson, Dilin İşleyişi | 14 |
| Şekil 4: Jacobson, İletişim Şeması | 15 |
| Şekil 5: Dizge ve Dizim farklılıkları | 19 |
| Şekil 6: Metafor ve Metonimi Terimlerinin İrdelenmesi | 21 |
| Şekil 7: Gösterge Türleri | 25 |
| Şekil 8: Atatürk Zeybek Oynarken | 26 |
| Şekil 9: Fukushima Mon Amour | 32 |
| Şekil 10: Gezi Parkı'nın Mevcut Konumu | 34 |
| Şekil 11: Türkiye Komünist Partisi Bildirisi: | 44 |
| Şekil 12: Devrimci Anarşist Faaliyet Bildirisi | 45 |
| Şekil 13: Mücadele Birliği Platformu Bildirisi | 46 |
| Şekil 14: Özgür Eğitim Platformu Bildirisi | 47 |
| Şekil 15: Ezilenlerin Sosyalist Partisi Bildirisi | 48 |
| Şekil 16: Emek Partisi İstanbul İl Örgütü Bildirisi | 49 |

| | |
|--|----|
| Şekil 17: Kaldıraç Dergisi Bildirisi | 50 |
| Şekil 18: Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu Bildirisi..... | 51 |
| Şekil 19: Sosyal Medya | 53 |
| Şekil 20: Günlük Aktif Türk Twitter Kullanıcı Sayıları | 55 |
| Şekil 21: Barikatları Aşan Kadın ve Eugene Delacroix'in Tablosu..... | 56 |
| Şekil 22: Kırmızılı ve Siyahlı Kadın | 59 |
| Şekil 23:”Venus” Gaye Kunt..... | 60 |
| Şekil 24: Direniş Hatırası | 61 |
| Şekil 25: Kırmızılı Kadın Legosu..... | 61 |
| Şekil 26: Piaui Dergi Kapağı..... | 62 |
| Şekil 27: Farklı İdeolojilerin Yan Yana Gelmesi | 63 |
| Şekil 28: Bozkurt İşareti | 64 |
| Şekil 29: Sol Yumruk İşareti | 65 |
| Şekil 30: Zafer İşareti | 66 |
| Şekil 31: Atatürk Kültür Merkezi..... | 66 |
| Şekil 32: Guy Fawkes Maskeli Göstericiler | 68 |
| Şekil 33: V For Vendetta Film Posterı | 70 |
| Şekil 34: Duran Adam-1..... | 71 |

| | |
|--|----|
| Şekil 35: Duran Adam-2..... | 71 |
| Şekil 36: Marjinal Beşli..... | 72 |
| Şekil 37: Everyday I'm Chapuling..... | 73 |
| Şekil 38: Ben de Dayanışma İçinde Bir Çapulcuym 74 | 74 |
| Şekil 39: Mustafa Kemal'in Askerleriyiz..... | 79 |
| Şekil 40: Mustafa Keser'in Askerleriyiz | 79 |
| Şekil 41: Tehlikenin Farkında Mısımız? | 80 |
| Şekil 42: Kaç Gündür Candy Crush İsteği Gelmiyor..... | 80 |
| Şekil 43: Kahrolsun Bağzı Şeyler..... | 82 |
| Şekil 44: Tek Yol Devrim | 83 |
| Şekil 45: Tek Yol Devrim Dinimiz Amin | 83 |
| Şekil 46: Ordu Göreve..... | 84 |
| Şekil 47: Gekas Göreve | 84 |

GİRİŞ

İnsanlar arası ilişkilerde yalnızca konuşulan dil değil iletişimin çoğu biçimi anlam üretmektedir. Özellikle görsel olan iletişim biçimlerinde anlam üretimi sözcüklerden daha başarılıdır. Bir insanın fotoğrafına bakıldığında aslında o insanın kendisine bakılmış gibi olur. Bu nedenle göstergebilim var olan görüntünün arkasında yatan anlamların keşfedilmesinde rehber görevini üstlenir.

Ferdinand de Saussure'ün dilbilim çalışmalarında göstergeyi, gösteren ve gösterilen olarak tanımlaması göstergebilimin temelini oluşturmaktadır. Saussure'ün bu çalışmaları daha sonraları, edebiyattan antropolojiye, antropolojiden toplumsal tarihe kadar birçok bilimsel alana ışık tutacaktır.

Göstergebilimsel çözümlemenin mantığında, okuma davranışı bulunmaktadır fakat buradaki okuma davranışı sıradan metin veya görüntü okuma, açık olan anlamı kavrama değildir. Göstergebilimsel okuma daha duyarlı ve sistemli bir çaba gerektirmektedir. Anlamın düzenlenişi ve eklemlenme biçimi yani "içeriğin biçimi" göstergebilimsel çözümlemenin inceleme konusuna girmektedir.

Araştırmanın Problemi

Üretim aşamasında harcanan emek, zaman ve birikim süreciyle oluşturulan bir görüntünün hangi sürede ve hızda tüketildiği günümüzde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Önemli görsel anlatım araçlarından biri olan fotoğraf da bu hızlı tüketim çılgınlığından payını almaktadır. Fotoğrafın üretim biçiminden kaynaklanan zihinlerdeki kolay üretilebilirliği yanılgısı ve maruz kalınan görüntülerin bolluğu izleyenlerin içerik konusundaki duyarlılığını olumsuz yönde etkilemektedir. Kolayca üretilebilen bir şey kolayca tüketilebilir şeydir çoğu kimse için. Başlangıçta fotoğraf bütün sanatların içinde öğrenilmesi en kolay sanat olarak görülmüştür. Fotoğraftaki teknolojik gelişmeler ile görüntüyü elde etmek için teknolojiyi öğrenmenize gerek dahi bulunmuyordu. "Sadece odakla ve çek, gerisini de teknolojiye bırak." Bir film şirketinin kitlelere daha fazla film ve ürün satmak üzere reklamlarında slogan olarak kullandığı bu son cümle, bu anlayışın yerleşmesini

körükleyen en önemli etkenlerden sayılabilir. Aynı slogan geçtiğimiz yıl bir cep telefonu firmasının kameralı bir ürününü satmak için yaptığı ve çeşitli reklam mecralarında tekrarlanan kampanya ile hafızalara aynı kolaylık kazınmak istenmiştir. “Bas ve Çek” gerisi hiç önemli değil! Bu şekilde görüntülerin içeriksizleştirilmesi, anlamın yok edilmesi günümüzün yaygın anlayışı olarak metaya önem veren kapitalist düzen anlayışının önemli bir parçası ve etkisidir. Bu etkiden bilinçli bireyler olarak daha az etkilenmek için görüntüleri daha iyi tanımak gerekir. Günlük hayatta karşılaştığımız görüntülerin anlattıklarını anlamlandırabilmek onların oluşum süreçlerini ve yapısını tanımakla mümkündür.

Araştırmanın Amacı

Görüntünün üstlendiği rol toplum adına bilginin üretimini, yeniden üretimini ve adlandırılmasını kapsar. İşte bu noktada görüntü o ana kadar birlikte olduğu teknolojiden ve teknoloji ile birlikte değerlendirilir olmaktan ayrılır. Görüntü kendisini üreten teknolojiden bağımsız ele alınır. Görüntünün anlatıcı ve yorumlayıcı özelliğinin yanında incelenecek konuyla ilgili olarak içine girilebilir ve veri aktarabilir özelliği onun sanatın, teknolojinin veya herhangi bir üretimin parçası olmasının ötesinde bir anlamda bilimsel bir soruşturma ve veri toplama yöntemi ile aracı olarak değerlendirilmesine de neden olmuştur. Araştırmanın amacı, Gezi Parkı Eylemleri'nin var olan göstergelerini incelemek ve göstergebilimsel çözümleme metodu ile yorumlamaktır. Böylelikle görünenin ardındaki gerçeğe göstergebilimle ulaşmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bir fotoğraf, izleyicisine kimi zaman sadece estetik haz verir, kimi zaman bir ya da daha fazla sayıda iletide bulunabilir. Kimi zaman ise bunların ikisini de aynı anda yapabilir. İzleyene estetik ya da içerik olarak etkide bulunabilmesi için her bir fotoğrafın anlam yapısını oluşturan öğeleri ve imgeleri, sınırlı çerçeve düzeni içerisinde bulunduğu konular belirlemektedir. Önemli olan ifade edilen bu imge ve öğelerin belirlenmesidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmamız medyada yer alan görseller, duvar yazıları, afiş, pankart, bildiri ve sloganlardan oluşacaktır. Görseller ve metinler yorumlanacaktır. Özellikle 31 Mayıs 2013-15 Haziran 2013 tarihleri arasında Taksim Gezi Parkı Eylemleri'nden elde edilen ve içinde çeşitli göstergeler barındıran 5 görsel, göstergebilimsel yöntemle yorumlanacak ve ardından slogan, duvar yazıları, Gezi'nin Dili başlığı altında göstergebilimsel analiz çerçevesinde incelenecektir. Tez konusuna bağlı olarak göstergebilim konusu açıklanmaya çalışılmış ardından Gezi Parkı Eylemleri'ne yüzeysel bakılmıştır. Gezi Parkı Eylemleri adına yayımlanan 8 bildiriye yer verilmiş, diğer bildirilere marjinal olmaması sebebiyle yer verilmemiştir. Bildirilerin yalnızca dilsel göstergeleri verilmeye çalışılmış "Y Kuşağı"nın diliyle farkı ortaya konmuştur. Gezi'de birçok görsel olmasına karşın zaman ve barındırdığı göstergeler göz önüne alınarak sadece 5 görsel seçilmiştir. Slogan ve duvar yazılarından birçok örnek verilmiştir; fakat metafor ve metonim konularının açıklanması için sadece birkaçı üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur.

Araştırmanın Varsayımları

Göstergebilimin kendisinden başka bir şeyi gösteren olarak tanımladığı gösterge, bir anlamın inşa edilmesinde en belirleyici faktörlerden biridir. Çünkü anlamı göstergelere bakarak çıkartabiliriz. Göstergelerin birer zihinsel hammadde işlevi gördüğü varsayımıyla bu çalışma oluşturulmuştur. Özellikle slogan ve duvar yazılarının yapılarında metaforik düzlemden metonimik bir düzleme doğru bir gidişin olduğunu varsayıyoruz.

Araştırmanın Yöntemi

Roland Barthes'ın anlamlandırma yöntemi ile Saussure'ün gösterge anlayışının temel alındığı çalışmada slogan, duvar yazısı, afiş, bildiri, pankart ve fotoğrafların göstergebilimi üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışmada Gezi Parkı Eylemleri'ndeki söylem göstergebilim kavramlarından olan metaforik ve metonimik anlayışla incelenecektir. Metonimik dönüşüme doğru gidişi toplumsal dönüşümün yorumlanabilmesi için rehber görevinde görmekteyiz.

Tanımlar

- Gösterge** : Kendi dışında başka bir şeyi gösteren, düşündüren, onun yerini alabilen, sözcük, nesne, görünüş veya olgulara gösterge denir.
- Göstergebilim** : Anlambilim, dilbilim, fonetik, mimarlık, sosyoloji, psikanaliz ve daha birçok bilim dalı ve disiplinin oluşturduğu disiplinler arası bir disiplindir.
- Gönderge** : Bir göstergenin gerçek dünyadaki karşılığına gönderge denir.
- Gösteren** : Sözcükler, resim, şekil, işaret gibi diğer öğelere de gösteren adı verilir.
- Gösterilen** : Gösteren olgu akılda birtakım görüntüler oluşturuyorsa buna gösterilen denir.
- Dil göstergesi** : Söz veya yazıyla gerçekleştirilen her türlü fiil bu gruba girer. Her sözcük bir dil göstergesidir.
- Doğal gösterge** : Doğal güzellikler, yaprakların sararması gibi durumlar doğal göstergelerdir.
- Sosyal gösterge** : Trafik ışıkları, görgü kuralları gibi sosyal öğeler, sosyal göstergelerdir.

1. GÖSTERGEBİLİM KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde göstergebilim kavramının tanımından yola çıkarak, göstergebilimin düşünsel temelinde yer alan yapısalcılık ve fenomenolojiden bahsedilecektir. Bunun yanında, dünya üzerinde göstergebilimin öncülerinin göstergebilim kavramına yönelik görüş ve tanımlamaları açıklanarak göstergebilimin temelinde yer alan kavramlara değinilecektir.

1.1. Göstergebilim Tanımı

Göstergebilim var olan göstergeler üzerinde incelemeler yapan bilim dalı veya göstergenin bilimsel yöntem olarak incelenmesi olarak tanımlanmaktadır. Göstergebilim, anlamları çözümlenmeyi amaç edinmiştir. Anlamların oluşumu, anlamlar üretmek, anlamlandırma vb. soyut durumların açığa çıkarılması gibi hususlar anlamla ilgili öne çıkanlardır. Dolayısıyla anlam ile ilgili olan her şey göstergebilimin kapsamına girmektedir.

Sözel iletişim alanında gelişmelerin daha var olmadığı dönemlerde insanlar, çeşitli yollar ile anlaşmaya ya da anlatma yollarına girerek anlaşılma yoluna gitmişlerdir. Bireyler, esasen iletişime görsellik yoluyla başlamıştır. Bu bağlamda görsellik, iletişimde en kısa ve en etkili yol olarak görülmektedir.

O halde anlamlı birer bütünü ifade eden bu dizgelerin birimleri de genel olarak gösterge olarak tanımlanabilir (Rıfat, 2014: 21). Bütün göstergeler farklı yönlerin ötesinde insan ile insan ve insan ile doğa iletişimini temin etmeye yöneliktir.

Göstergebilimin temel amacı göstergelerin taşıdığı anlamları araştırarak, göstergelerin kendileri arasında var olan ilişkinin nasıl olduğunu belirlemek, incelemiş oldukları, uygulandıkları alanın niteliği bir kenara, bütün detaylarıyla anlama eşlik eden tüm farklılıklarla, anlamın oluştuğu karşılıklı ilişkilerin temelinde var olan anlamı anlamaktır.

İletişimde alıcı ile verici taraflı gerçekleşen iletişimden daha geniş bir bağlamda anlamın meydana çıkarılması, bu süreci bir anlamlama süreci olarak da ifade edilebilmekte, bu niteliğiyle çözümlene konusu yaptığı anlam evreninin üstünlüğü bilinmektedir. İmkânlarının ve engel-sınırlarının bilinciyle, birçok sosyal bilim dalı gibi anlamı incelemeye çalışırsa da çözümlenmesini ilk anlamlandırma ile sınırlı bırakmakta; tarihsel, toplum bilimsel, biçim bilimsel, ruh bilimsel bakış sergilerini bir kenara bırakmaktadır. Göstergebilim, diller, düzgüler, belirtkeler gibi gösterge dizgelerini inceler. Başka bir deyişle göstergebilim, tüm iletişim sistemlerini analiz eder. Aynı zamanda, gösterge, işaretlerin (signs) yorumlanmasını, üretilmesini veya işaretleri anlama süreçlerini içeren bütün faktörlerin sistematik bir şekilde incelenmesini içeren bir araştırma sahasıdır (Özsarı, 2005: 32).

Temel olarak çözümlenen nesnenin öz yapısının kendisini meydana getiren yapıların çözümlenmesi üzerine kurulmuş olarak belirli bir yapıt söz konusu olduğu zaman mevcut anlamı ortaya çıkarmak adına farklı düzeylerle ve çeşitli düzeylerde yaklaşımların sergilenmesi gerekmektedir. Çünkü incelenen mevcut çözümlene nesnesi farklı nitelikteki yapıların birleşimi ile tanımlanmaktadır. Konusu kısaca toplumsal ve bireysel söylemi biçimlendiren anlamlı yapıları açıklamak olarak ortaya konulunca, anlam olgusu daha ön plana çıkmaktadır.

Anlamsal yapılar, bilindiği üzere, birçok faktörün yanı sıra, dış dünyanın gerçekliğinin de değişmezliğinin bir parçası olan göstergeyle meydana gelir. Göstergebilim kuramı anlamı ifade eden ve ortaya çıkaran anlamlama olgusunu tek olarak kabul etmekte, anlamı ise somut, sınırları belirli bir alanda ele almaktadır. Yapıtın birden çok anlamı olabilir ve değişik bakış açılarından incelendiğinde bu anlamın değişik yüzleri görünmektedir (Kıran, 2004: 53). Bütün bu tanımlar algılama ufkunda özne ile nesne arasında temel bir ilişki bulunduğunu ifade etmekte, bundan dolayı, nesnenin niteliklerinden çok, öznenin nesneyi nasıl gördüğü ve canlandırdığı ön plana çıktığından, son dönemlerde göstergebilimde özne kavramı da giderek önem kazanmaktadır.

Bir bilim dalı nesnesiyle değil yöntembilimiyle tanımlanmaktadır. Bu durumda göstergebilimin belli bir nesnesinin olmadığı fakat belli olgular içinde çözümlene kalıpları ve araçları geliştirdiği söylenebilir.

Göstergebilim kavramı yıllar boyu sürekli tartışma konusu olmuş, birbiriyle örtüşmeyen pek çok görüşün meydana çıkmasına da ortam hazırlamıştır. Gerçekten de, gösterge sorunsalının kökenleri çok eskilere, İlk Çağ'a, örneğin Stoacılara değin gerilere uzanır.

Gösterge ve göstergebilim kavramları üzerine Eski Çağ'dan bu yana felsefecilerin, bilim adamlarının ve doktorların farklı düşünceleri ortaya attığı görülmektedir. Özellikle dilsel göstergeler olmak üzere, farklı alanlarda yer alan göstergeler incelenmiştir. Göstergeler öğretisi olarak ilk defa, milattan önce 3. yüzyıl dönemlerinde Stoacılarla beraber özellikle mantık ve dil alanındaki tartışmalarda anlam kuramı olarak ortaya çıkmıştır.

Çağdaş anlamda, göstergebilimin birbirlerinden habersiz çalışmalarda bulunan iki öncü lideri, Amerika kıtasında Charles Sanders Peirce ve Avrupa kıtasında Ferdinand de Saussure'dür. Amerikalı felsefe, mantık ve matematikçisi Pierce, göstergebilimin herhangi bir alandan bağımsız bir bilim dalına dönüşmesine büyük katkı sağlamıştır. Hem dilsel hem de dil dışı göstergelerle ilgili olarak tasarladığı kurama semiotic adını vermiştir Peirce, bilginin, tanımanın, düşünmenin, hatta insanın, özünde göstergesel olduğunu savunmaktadır. Göstergeyi üç düzlemlile bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bunlardan ilk düzlemde, somut bir biçimle karşılaşılmaktadır (Rıfat, 2014: 30). Diğer bir deyişle birinci düzlem duyularla algılanmaktadır. Bu somut biçimle temsil ettiği olgu arasındaki ilişki ikinci aşamayı oluşturmaktadır. İkinci aşamayı değerlendirebilmek için yorumlamaya gereksinim vardır.

Üçüncü düzlem de bu yorumlayıcı süreçtir. Yorumlayıcı sürecin gerçekleşmesi, anımsama, değerlendirme, alışkanlıklara başvurma gibi yetilerin kullanılmasıyla gerçekleşmektedir (Erkman-Akerson, 2005: 62-64). Dolayısıyla, önce duyularla algılanan biçim ile sonradan bu biçimin temsil ettiği şey arasında bağıntı kurabilmek için yorumlayıcı, değerlendirici, anımsamaya dayanan bir üçüncü sürece gerek duyulmaktadır.

Göstergebilimin olgular arasında özgünlüğünü bulduğu soru şudur: Anlamı nedir? Göstergebilim bu soruyla bağlantılar kurar.

1.2. Göstergebilimin Düşünsel Temelleri

Göstergebilimin düşünsel temellerine kaynaklık eden iki yaklaşım vardır: Yapısalcılık ve fenomenoloji .Structuralism olarak da bilinen yapısalcılık matematik, dil, kültür ve toplum analizinde en fazla kullanılan yaklaşım olmuştur. Ferdinand de Saussure'ün çalışmaları yapısalcılığın başlangıç noktası kabul edilir. Fenomenolojik bakış da göstergebilime yardımcı olan bir yaklaşımdır. Fenomenolojik bakışa göre gerçeklik kendisine yönelen bilinç tarafından görülen, algılanan bir şeydir. Dünya deneyimlerimizin tamamı bilinç tarafından kurulur.

1.2.1. Yapısalcılık

Yapısalcılık, göstergebilim ve dilbilim yanında yapısalcılığın genel ilkelerinden yola çıkılarak oluşturulmuş, geliştirilmiş bir inceleme yöntemidir. Göstergebilimsel çözümlerinin metni, sanat yapıtını merkeze alan yaklaşımının altında yapısalcı dilbiliminden kaynaklanan bir yöntem oluşu yatmaktadır. Göstergebilimsel çözümlemenin temel yaklaşımını ve göstergebilimcilerin kullanmış olduğu yöntemleri anlayabilmek için yapısalcılığa değinmek gerekir. Yapısalcılık dilbiliminden, kültür araştırmalarına, tüm anlatı türlerinde uygulamalarını gördüğümüz, genel olarak “yapı” kavramından, yapının belirleyiciliğinden hareket eden yaklaşımın adıdır. “En genel anlamda gözlemlenen olayların, olguların açıklanması ve yorumlanmasına aracılık eden yöntemsel bir açıklama çerçevesi olduğu söylenebilir.”

Yapısalcılığın temelde Ferdinand de Saussure'ün düşüncelerine ve dilbilim araştırmalarına dayanmasına rağmen çok eski bir tarihsel arka plana sahip olduğunu söylemek mümkündür. Antik dönem Yunan filozofları gözlem ve deneyimlere dayanarak duyu verilerinin çatısını oluşturacak temel kurucu yapıları, gerçekliğin temel kurucu unsurlarını bulmaya çalışmışlardır. Ayrıca Orta Çağ ve Rönesans felsefecilerinin evren izahlarında, evrenin kurucu unsurlarını belirlemeye yönelik çabalarının olduğunu görüyoruz. Bu tarihsel arka planın yapısalcılığın oluşup şekillenmesinde etkili olduğu bir gerçektir. Ancak asıl anlamıyla yapısalcılığın ilgi merkezini konuşan öznenen uzaklaştırıp konuşulan dilin yapısına kaydırılmasına yönelik girişimler olarak görülmesi gerekir. Modern felsefenin başlangıcından 1960'lara kadar olan dönemde, Decartes'dan Satre'a kadar uzanan süreçte Batı felsefe

tarihinde belirleyici olan unsurlar olguculuk (pozitivizm), hümanizm (özneyi merkeze alma), tarihselcilik kavramlarıydı (Çevikbaş, 2002: 137-151).

Modernite ve aydınlanma düşüncesi özneyi ön plana çıkartmış ve tüm olayların, olguların belirleyicisi olarak ele almıştır. 20. yüzyıl başına gelindiğinde, aydınlanma aklını, insan doğasını (öznenin) sonsuz ve değişmez özünün tanımı açısından ayrıcalıklı bir konum tanımak artık mümkün değildi. Yapısalcı yaklaşımlar kendilerinden önceki insan bilimlerini ve felsefelerini şekillendiren özne merkezli yaklaşımları reddederek toplumsal fenomenleri yapı, kural, kod çevresinde çözümlenmeye giriştiler. Yapısalcılar özneyi merkezsizleştirerek özneyi dilin, kültürün ya da bilinç dışının bir belirlenimi olarak betimlediler (Çevikbaş, 2002: 137-151). Yapısalcılara göre özne de dilin bir oluşturması, yaratımıydı. Bilinçli beni, anlam verme edimlerini ortadan kaldırarak bilimsel bir inceleme yöntemi ortaya koymaya çalışmışlardır.

Saussure'ün gündeme getirdiği yapısal dilbilimin kuramsal ve uygulamasal çözümlenmeleri kendisinden sonra gelen dilbilimciler, göstergebilimciler tarafından büyük ölçüde benimsenir (Yücel, 2005: 37). Saussure “Dilin dil olarak ne olduğu? Dil nedir?” sorularını ortaya atarak, dili kendi başına bir varlık nesne olarak düşünmek ister. Onu kendisi olmayan şeylerden ayırmaya çalışır. Saussure'ün düşüncelerine dayanarak gelişen yapısalcılık akımı da yirminci yüzyılın ilk yarısında gelişerek yapısal dilbilim adını alır. Saussure'e göre dilbilimin nesnesi olan “dil” aynı kodu (dili) paylaşanların birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlayan bir göstergeler sistemidir. Bu sistem kısacası “yapı”dır. Saussure “yapı” sözcüğü yerine “sistem” ve “dizge” sözcüklerini kullanmıştır.

Yapısalcı dilbilimciler: “Belirli bir nesnenin tarihini incelemeye girişmeden, köken, gelişim, yayılım sorunlarını ele almadan nesnenin niteliklerini dış etkilerle (örneğin bir dilin özelliğini toplum yapısıyla, bir düşüngenün özelliğini üretim ilişkisiyle vb.) açıklamadan önce, bu nesneyi sınırlamak, tanımlamak ve betimlemek gerektiğini herkesten önce savunmuşlardır” (Yücel, 2005: 38). Yapıtı eleştirisinde yapıtı merkeze alan, göstergebilimin temelini oluşturan yapısalcı yöntemine kısaca değindikten sonra yapı sökümcülüğe (yapı bozum, yapı çözüm, post yapısalcılık) da değinme gerekliliği görülmüştür.

Yapısalcılar, yapıt incelemelerinde yapıtı merkeze alarak dilin yapısını (doğal dille, resim dili...) zaman içinde evrimini bir yana bırakarak, dili hareketsiz olarak incelemekten yanadırlar. Yapısalcıların yapıt incelemelerinde sanatçıyı, kişiliğini, ruh durumunu, çevresel koşullarını arka plana atmalarının nedeni eseri anlamak için eserin anlamını üreten yapıya eğilme gerekliliği düşüncesi de yatar. Yapıtı ortaya koyarken, bir tek metni (yapıtı) çözümlmek yerine, o metnin başka metinlerle olan ilişkisini araştırarak, kalıpları, tekrarlanan olay örgülerini, işlevleri, yazınsal gelenekleri saptamaya çalışırlar.

1.2.2. Fenomenoloji

Yapısalcılık düşünsel kaynaklarını F. Saussurecü yapısalci dilbilim ve önerdiği göstergebilim açıklamalarına dayandırsa da gerisinde oldukça derin bir felsefi temel yatar. Göstergebilimin kaynaklandığı yapısalci yöntemin temelinde yatan felsefi arka planın en önemli parçalarından birisi de fenomenoloji akımıdır. Fenomenoloji “görüngü bilimi” olarak da bilinir.

Fenomenoloji 20.yüzyılın başlarında Edmund Husserl tarafından kurulmuştur. Sanat etkinliğinde, sanat yapıtının tüketicisi öznenin (süjenin) duygularının çözümlenmesine, psikoloji kökenli yaklaşımlara ağırlık verildiği bir dönemde felsefede Husserl’in sesi yükselir. Husserl’in yaklaşımına göre “Fenomenoloji felsefede bilinç verilerinin doğrudan incelenmesiyle elde edilmiş ve somut deneyim konusu olmuş görüngülere (fenomenlere), nedensel açıklamalara ilişkin kuramlardan ve incelenmemiş ön kabullerden bağımsız yaklaşıma yöntemidir”. Bu yaklaşım şekliyle birlikte yapısalci dilbilimde ve göstergebilimin yapıt çözümlme anlayışında olduğu gibi yapıtın, nesnenin kendisi incelemede ön plana çıkartılmıştır. Husserl sanatı, sanat yapıtlarını incelerken “özneyi(süjeyi) bırakalım, sanat yapıtlarına, şeylere, nesnelere dönelim” demektedir.

Fenomenolojik yaklaşımda nesnenin özüne, yapısına ulaşmak için uygulanan bu yöntemler empirizm ve olguculuğun (pozitivizm) bilgi görüşüne ters düşmektedir. Husserl’in kuramı bugün de tartışmalı olarak etkilerini sürdürmektedir. Felsefecilerin yanı sıra psikolog ve sosyologları da etkilemiştir. Martin Heidegger, Jean Paul Satre ve Maurice Merleau Ponty

gibi varoluşçular, belli noktalarda karşı görüşlere sahip olsalar da bilgidен çok eylemle ilgilenseler de kendilerini fenomenoloji akımı içinde saymışlardır.

1.3. Göstergebilimin Öncüleri

Gösterge bilimin gelişmesinde etkili olan kuramcılarının yaklaşımları gözden geçirilince bugün gelinen nokta mantıksal çerçeveye oturmaktadır:

Charles Morris “Foundations of the Theory of Signs” adlı eseriyle, Peirce’ün semiyotiğini davranışçılığa uygulamış ve göstergebilimi üç bölüme ayırmıştır.

Çalışmalarıyla göstergebilime başka bir boyut getiren kökeni Bulgar olan Fransız göstergebilim uzmanı Julia Kristeva, anlam çözüm olarak tanımladığı yöntemi ile tanınmıştır (Rıfat, 2014: 21). Eleştirel bir bilim ve/ veya bilimin eleştiri olarak gördüğü göstergebilimi, dil bilimin yanında mantık ve matematiğin, diyalektik maddeciliğin ve en temelde psikanalizin kavramlarından yararlanarak tanımlamıştır.

1.3.1. Saussure’ün Gösterge Tanımlaması

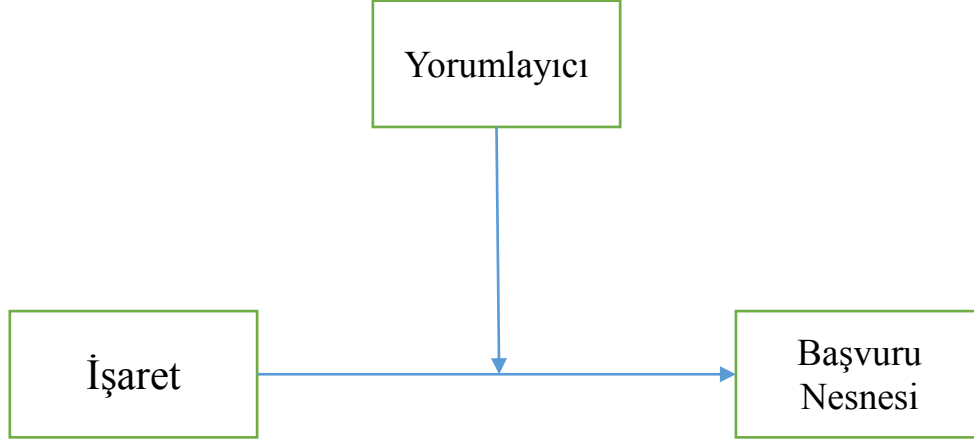
Saussure, göstergebilimi, sosyal hayatın içinde, işaretlerin hayatını inceleyecek bir bilim olarak tasarlamıştır. İnsan ilişkileri ve iletişim yolları içerisinde, sosyal bir olgu olduğuna dikkat çekmektedir. Bunun için de göstergebilimin toplumsal işlevini vurgulamıştır.

1857’de Cenevre’de doğan Ferdinand De Saussure öğrenimini Almanya’da tamamlar ve Paris’te ders verdikten sonra Cenevre’ye tekrar döner. Atatürk’ün de okuyarak notlar aldığı kitabı olan “Genel Dilbilim Dersleri” ölümünden sonra öğrencileri tarafından toparlanır. Ferdinand de Saussure aslında dilbilimci olup, dili göstergelerden oluşmuş bir dizgeler topluluğu olarak görür.

Bir elma görüntüsü ile elma çağrışımını uyandıracak kelime tamamen rastlantısal veya doğal bir karşılayıştır. Yani bir objeye niteleyici bir özellik yükleme işi tamamı ile doğal ve kendiliğindedir.

1.3.2. Pierce'ün Gösterge Tanımlaması

1839-1914 yılları arasında yaşamış mantıkçı ve dilbilimcidir. Mantıkçı olması nedeniyle göstergebilimin mantıksal işlevini vurgulamıştır. Peirce göstergeyi; gösteren, nesne ve yorumlayan olarak üç temel ögeye ayırmıştır.



Şekil - 1: Peirce Gösterge Yorumu
(Göçmen, 2006:40)

Üç öge de kendi içerisinde ikili bir ilişki içerisindedir. Gösterge, gösterenin nesnesi ve yorumlayanı ile anlamlandırma süreci gerçekleşir. Nesne dış dünyada gösterenin yerinde duran şeydir. Yorumlayan gösterge ve nesnesi arasındaki ilişkiyi üreten zihinsel etkidir (Elden ve diğ 2005: 71). Dikkat edilmesi gereken yorumlayanın zihninde uyanan ve göstergeye ait kavramın belirtilmesidir.

Görüntüsel gösterge, benzerliğe dayalı olarak işlev görür. İkon (görüntüsel gösterge) nesneye benzeyen işarettir. Peirce gösterge çeşitlerini boyut, ikon, belirti ve simge olmak üzere dört kısımda inceler. Fotoğraf nesnesini temsil ediyorsa ikon olur, yani ikonlar nesnesine aynen benzerler. Gösterge, yağmur/duman gibi tam olarak nesnesine bağlanırsa belirti olur. Gösterenle gösterilen arasında nedenli bir bağ bulunur (Elden ve diğ 2005: 75). Gösterge saymaca olarak nesnesine bağlanırsa simge olur. Biçimle içerik arasındaki ilişki nedenli değildir. Uzlaşmaya bağlıdır yani niyetlidir. Simge asla keyfi ve nedensiz değildir, mutlaka bir niyete bağlıdır.

| Boyut | İkon | Belirti | Simge |
|----------|-------------|----------------------------|------------------------|
| Gösteren | Benzeme | Sebeup/ Sonuç | Saymaca |
| Örnekler | Fotoğraf | Duman/Ateş | Haç/Bayrak |
| Süreç | Tanınabilir | Düşüncede canlandırılır | Öğrenebilmek zordur |

Şekil-2: Peirce'ün Gösterge Çeşitleri

(Göçmen, 2006: 53)

1.3.3. Barthes'ın Gösterge Tanımlaması

Çağdaş göstergebilimin kurulması ve gelişimi açısından son derece önemli yeri olan Fransız düşünür Barthes göstergebilimin değişik alanlarda kullanılmasını sağlamıştır. Metin üzerinde incelemeler yapmıştır. Moda, mutfak, görüntüler gibi konular üzerine araştırmalar yapmıştır. Barthes, Saussure'ün tasarısını ters çevirmiştir. Barthes'a göre göstergebilim, dilbilimin alt başlığıdır. Barthes'a göre yazı olmasa dahi dilsel görüntü vardır (Göçmen, 2006: 32). Gösterge dizgelerinin, sadece dizgelerini inceleyerek değil, bu dizgeleri oluşturan tüm söylemleri inceleyerek değerlendirmek gerektiğini vurgular. Barthes'a göre anlam dilin içindedir ve dil bir bütündür.

Çalışmalarında çok fazla ilgi çekmeyen düzgüleri ele alarak (örneğin: trafik kuralları gibi) toplum bilimsel alanda inceler ve yeniden dille karşılaşır. Bu karşılaşma sonucunda nesnelere, görüntülerin, davranışların taşıdıkları anlamlar vardır; fakat bu anlamlar hiçbir zaman bağımsız değildir. Her gösterge dizgesinin dille karıştığını görür. Örneğin görsel tözler olan reklam, sinema, çizgi resimler, fotoğraflar kendini dilsel bir bildiri ile destekleyerek anlamlarını pekiştirir. Dil bunların göstergelerini dizgeler biçiminde bölümler. Göstergebilim ilkelerini yapısal dilbilimden kaynaklanan dört başlık altında toplar (Rıfat, 2014: 34). Bunlar: Dizim ve Dizge, Dil ile söz, Düz anlam ile Yan anlam, Gösterilen ile Gösterendir.

1960'lardan sonra özellikle Ronald Barthes'in araştırmaları göstergebilimi geliştirmiştir. Çok farklı alanlardaki gösterge dizgelerini incelemiştir. Ona göre her gösterge dizgesi ancak dilin desteği ile geçerlik kazanır. Bu yüzden yalnızca gösterge dzgeleri değil, bu dizgelerden söz eden söylemleri de incelemek gerekir (Bayav, 2006: 8).

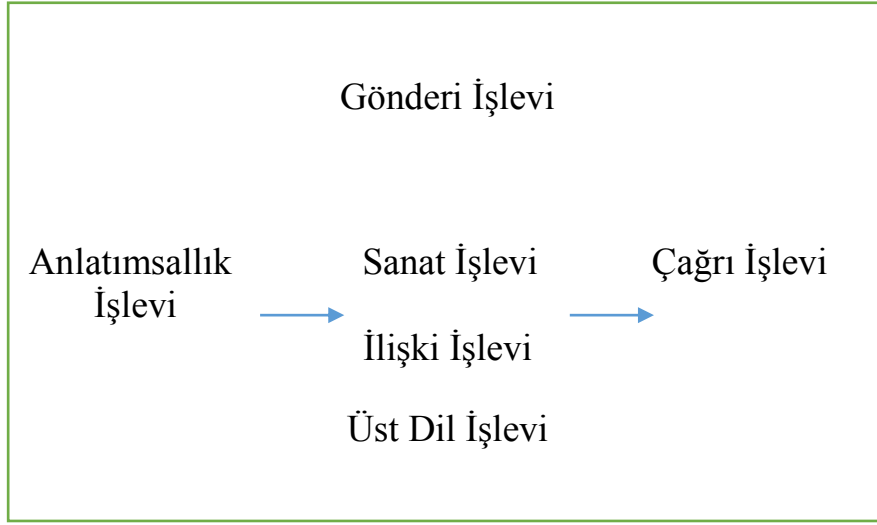
1.3.4. Jacobson'un Gösterge Tanımlaması

Dil kendine özgü düzeni olan bir sistemdir. Jacobson, yapısal çözülemeye ilişkin bu temel ilkeye uyarak dilin işleyiş kurallarını keşfeder ve sistemleştirir.



şekil-3: Jacobson, Dilin Işleyişi
(Günay, 2008:1)

Jacobson bu altı etkenden herhangi birinin diğerine göre ön plana çıkması durumunda işlev yönünde değişiklik olacağını savunur ve işlevleri de şu şekilde açıklar:



Şekil- 4: Jacobson, İletişim Şeması
(Günay, 2008:1)

Jacobson'un iletişim şemasında altı yapıcı öge vardır ve bu ögeler altı işleve yanıt verir. Gönderici anlatım işlevi; gönderilen anlatımsallık (anlamlandırma) işlevi; ileti sanat (şiirsel) işlevi; bağlam gönderi (göndergesel) işlevi; kanal, gönderilenin dinlemeyi sürdürmekte olup olmadığını denetlemeye yönelik ilişki işlevi; düzgü (kod), konusu dil olan üst iletişimsel işlevi belirler.

1.4. Göstergebilim Temel Kavramlar

Göstergebilimde gösterge kavramı dışında ele alınan, göstergebilim analizlerinde önem kazanan ve bilinmesi gereken bazı kavramlar vardır. Bu kavramlar: Metin, Dizi, Dizim (paradigma), Artzamanlılık- Eşzamanlılık, Kodlar, Anlamlandırma, Mit, Simgeler, Metafor-Metonimdir.

1.4.1. Metin

Bir göstergebilimsel çözüm yapılırken çözümlemede üzerinde çalışılacak materyale metin denir (Elden ve diğ 2005: 72). Analiz için seçilen metinde bazı elemanlar anlamlandırma için toparlanırken bazıları ise dışarıda bırakılır.

Post-modern Çağ'da "imgenin hitabet sanatı" hem sözlü hem de görsel sunumları incelemek amacıyla klasik hitabet sanatı, diğer adıyla sözbilim (rhetoric-söz ile ikna) tarafından geliştirilerek şekiller ve kinayeler için de aynı sınıflandırmaları kullanmak amacıyla ortaya atılmıştır. Görsel sanat da bir dil olarak kabul edilir. Somut ve algılanabilir öğelerce aktarılan yeni bir sunum biçimidir. Esasında ikon imgeler dış dünyada var olan nesnelerin görüntüleridir ve sözlü ifadelerle sınırlıdır. Yani görsel dil, aslında sözlü dille ifade olunabilecek bir şeydir. Bu bilgi ışığında göstergebilimsel çözümlemenin inceleme konusunu teşkil eden ögeye yalnızca yazılı sözlü dili kast etmeden çok daha geniş bir anlamda görsel imgeleri de kapsayan "metin" denilmesi anlaşılabilir (Parsa ve Parsa, 2004: 21). Metnin kapsamında sadece yazılı metinler bulunmaz; fotoğraflar, reklâm afişleri, televizyon reklâmları, televizyon programları, diziler, filmler, duvar resimleri vb. de çözümlenmeye tabi tutulan ürünler kapsamına girer. Göstergebilimsel çözümlemeye üzerinde inceleme yapılan metin ortaya konur. Metin bütün olarak okunması gereken söylem ve mesajlardan ibarettir.

1.4.2. Kodlar

İletinin türetildiği dile "kod" adı verilir. Kodların aşağıdaki gibi birtakım özellikleri vardır: (Parsa ve Parsa, 2004: 40).

- a) Tüm kodlar uygun kitle iletişim kanalı aracılığıyla aktarılabilirler.
- b) Kodlar iletişim kurulmasında vazgeçilmezdir.
- c) Kodlar kültür oluşturuçulardır.
- d) Kodlar kültürel, toplumsal değişime ayak uydurur; ancak toplumsal denge açısından olabildiğince devamlı olmalıdır.
- e) Kodlar kültürlere göre belirgindir, değişirler; ancak o kültür için anlaşılır niteliktedirler.
- f) Kodlar kültürler için açık ve nettir. Değişmezler
- g) Kodların "saklı", "örtük" olma özelliği vardır.
- h) Kodlar anlaşılır olmalıdır.
- i) Kodlar tutarlıdır.

Bir metnin veya uygulamanın göstergebilimsel analizi sırasında birçok farklı kod ve onların birbirleriyle ilişkileri iç içe girmiş durumdadır. Kitle iletişim ortamı ve kültürel çalışmaların içeriğinde en fazla rastlanan kodlar sosyal, metinsel, yorumlama başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Sosyal kodlar, tüm göstergebilimsel kodlardır (Parsa ve Parsa, 2004: 44). Konuşulan dil kodları (ses bilimsel, söz dizimsel, kelimelere ait, vezinsel vb.), beden kodları (jest ve mimikler, duruş, yakınlık, bedensel ilişki, fiziksel uyum, dış görünüş, yüz ifadesi, göz ifadesi, baş işaretleri vb.), ticari kodlar (moda, giyim, otomobiller vb.) ve davranış kodlarından (protokoller, ritüeller, oyunlar, rol yapma vb.) oluşur.

Metinsel kodlar, sunulan kodlardır. Bunlar;

- Bilimsel kodlar (matematik, fizik, kimya kuralları vb.),
- estetik kodlar (klasisizm, romantizm, realizm ve gerçekçilik vb.),
- tür - retorik ve biçem kodları (anlatı öğeleri, olaylar dizisi, karakter, aksiyon, diyalog, dekor, yorum, fikir vb.),
- kitle iletişim kodlarından (fotoğrafa, televizyona, sinemaya özgü kodlar ile, radyo, gazete ve dergi formatları da dâhil teknik ve dijital tüm kodlar) oluşur.

Yorumlama kodları ise göstergebilimde üzerinde en az tartışılan kod türüdür.

Farklı kod türleri birbirinin alanına girer ve bir metnin göstergebilimsel çözümlemesi, çeşitli kodların ve bu kodlar arasındaki ilişkinin düşünülmesini gerektirir. Kodlar, gösteren ve gösterilen arasındaki uyumla organize edilirler. Bir metin okunurken önce göstergeleri yorumlanır, bu da ancak kodların referansı ile yapılabilir. Sosyal kimlikler iletişim esnasında temel etkidir. Kariyer, konuşma biçimi, kıyafet, saç biçimi, yeme alışkanlıkları, yakın çevre, yaşanılan yer, sahip olunan hobiler gibi birçok karakteristik sözel olmayan kodlarla çevreye yorumlanır ve mesajlar gönderir. Bu kodların başlıca temsilcisi insan bedenidir.

1.4.3. Dizi

Dizinin diğeri adı “paradigma”dır. Benzer dizi içerisinde bulunan iki veya daha çok gösterge, dizi içinde birbirinin işlevini taşıyabilir. Örneğin “Mehmet camı kırdı” cümlesinde Mehmet’in yerine konulabilecek birçok başka özne olabilir. Mehmet, Ali, Kemal vb. yanı sıra, camı kırabilecek köpek, taş, top vb. birbirlerinin yerini alabildikleri için dizi oluştururlar (Erkman-Akerson, 2005: 76). Bu dizi “bir camı kırma fizik gücüne sahip varlıklar” diye adlandırılabilir. Öte yandan diziyeye “camı kırmak için fiziki güç kullanan canlılar” adı verilirse, taş ve top bu dizinin içinde yer alamaz.

Örneğin “A” harfi alfabetik bir dizinin üyesidir. İkinci özellik ise, dizideki her birimin, diğeri birimlerden “ayrıt” edilebilmesi gerekir. Bir göstereni diğerilerinden ayırmaya yarayan özelliklere o gösterenin “ayrıt edici” özellikleri denir (Elden ve diğeri 2005: 78). Biz insanlar gerek sözel, gerekse görsel olsun iletişimde bulunulan her an diziler arasından seçimler yapmaktayız. Çekim ölçekleri ya da kameranın hareketi de bir dizidir. Benzer özelliklere sahip olmalarına rağmen kullanılan tür ve formata göre aktarılan anlam değişim gösterebilir.

Dolayısıyla bir dizinin kapsamı verilen tanıma bağlıdır. Örneğin eşyalar üzerine oturlan (koltuk, iskemle, kanepeler, sedir gibi), üzerine yatırılan (yatak, çarşaf, döşek, kanepeler gibi), kendisiyle yemek yenilen (kaşık, çatal, bıçak, tabak gibi), bir şeyler içmeye yarayan (bardak, fincan, kadeh gibi) vb. gruplara ayrılarak diziler oluşturulabilir.

1.4.4. Dizim

Dizimin diğeri adı ise “sintagma”dır. Bazı dizilerin bir bütün oluşturma adına bir araya gelmesi sonucu oluşan yapıya dizim denir (Erkman-Akerson, 2005: 77). Bir sofrada herkesin önüne konulan eşyalarla bir dizim oluşturulmak istense “tabak, çatal, kaşık” şeklinde bir dizim oluşturulabileceği gibi, yemek türüne göre “tas, tabak, kaşık, çatal, bıçak, bardak” şeklinde daha geniş bir dizim de oluşturulabilir.

Dizim dizilerden seçilen birimlerin bir araya getirilerek anlamlı bir yapısal bütün oluşturmak için birleştirilmesidir. Jacobson çalışmaları eğretilenmenin egemen olduğu

söylemlerle düzdeğişmecenin egemen olduğu söylemlere yönelmesi, dilbilimden göstergebilime bir geçiş yaşatarak dizisel değişimlerin ne olduğu konusunda bir yargıya varmadan, birtakım gösterge dizgeleri için dizim düzlemi ile dizge düzlemi belirtir (Rıfat, 2014: 37). Dizge ve dizim göstergebilimsel çözümlemenin dökümünün yapılmasında son derece önemlidir.

| | <i>DİZGE</i> | <i>DİZİM</i> |
|-----------------|--|--|
| <i>GIYSİ</i> | Bedenin aynı noktasında, aynı anda bulunmayacak olan ve değişimi giyimsel bir anlam değişmesine yol açan parçalar, ek parçalar ve ayrıntılar öbeği: Takke/ Bere/ Şapka | Aynı kıyafette değişik öğelerin yan yana bulunması |
| <i>BESİN</i> | Bir yemeğin belli bir anlamla ilişkili olarak seçildiği; benzerlik ve ayrılıklar sunan yiyecekler öbeği: giriş yemeği, kızartma ya da soğukluk türleri | Yemek boyunca seçilen yemeklerin gerçek zincirleşmesi: Bu, menüdür. |
| <i>MOBİLYA</i> | Aynı mobilyanın (bir yatak) üslup değişikliklerinin oluşturduğu öbek. | Değişik mobilyaların aynı uzamda yan yana getirilmesi (yatak, dolap, masa vb.) |
| <i>MİMARLIK</i> | Bir yapıdaki öğelerden birinin üslup bakımından gösterdiği çeşitlilik; değişik dam, balkon, giriş vb. biçimleri | Yapının bütünü içinde ayrıntıların birbirine bağlanması |

Şekil- 5: Dizge ve Dizim Farklılıkları

(Rıfat, 2014: 37)

1.4.5. Anlamlandırma

Anlamlandırma, var olan bir göstergede, gösteren ile gösterilen arasındaki ilişkiye denir. Göstergenin bir uyarıcı veya duygusal töz olduğu düşünüldeğünde, göstergenin işlevi zihnimizde uyanan imgenin bir başka uyarıcının ya da duygusal tözün imgesine bağlanmasını sağlamaktır. Bu durumda göstergenin birinci basamağını, gerçek dünya olgu ve nesnelere ve bunların zihnimizdeki izdüşümü olan kavrama “gösterilen” denir (Küçükdoğan, 2009:

46). İkinci basamakta ise nedenli ya da rastlantısal bağlar söz konusudur. Bu bağlar konuşma dillerinde nedensiz, görüntüsel göstergelerde nedenlidir. İkinci aşamada kurulan bu bağlara “anlamlama” denir.

Göstergebilimin en önemli alanı anlamlamadır. Anlamlama, bireyin dış dünyayı anlama ve deneyimlerini değerlendirme sürecidir, bu nedenle daha çok, göstergelerin nesnelere olan ilişkisi anlaşılmaya çalışılır. Zira her gösterge süreci, göstergenin kendisi, temsil edilen nesne ve yorumlayan kimsenin birbirleriyle ilişkilendirilmesinden oluşur. Saussure ise anlamı, göstergenin nesnesi ile ilişkisinden ziyade, göstergeler arası ilişkide aramıştır (Parsa ve Parsa, 2004: 45). Ona göre bir göstergede gösterenle gösterilen arasındaki ilişkinin kurulması, anlamlandırma değildir. Dış gerçeklik, anlamın kendisidir; gösterilen ise göstergenin düşünsel kavramıdır.

Düz anlam, anlamlandırmanın birinci düzeyi olup, göstergenin göstereni ve gösterilene arasındaki ilişkiyi ve göstergenin dışsal gerçeklikteki göndergesiyle ilişkisini betimler. Yani göstergenin belirttiği, gönderme yaptığı nesnelere hepsi dış dünyada bulunmaktadır. Bu nesnelere açık ve bilinen, toplumca kabul görmüş adlarıdır. Bir gösterge her zaman düz anlam taşımaz. Bazı durumlarda yan anlamlar taşır (Küçükdoğan 2009: 44). Göstergenin izleyenleri (kullanıcıları) arasında duyguların, kültürel değerlerin ya da heyecanların devreye girdiği etkileşim durumları söz konusu olduğunda yan anlamsal boyuta girilmiş olur. Düz anlam nesnellik, bilişsellik ve mantıklılık gibi özellikler taşırken, yan anlam öznellik, duygusallık ve çağrışımsallık özellikleri taşır.

1.4.6. Simgeler

Simge nedensiz ve niyetlidir. Nesnesiyle arasında bir ilişki bulunmayan işaretler, semboller, amblemler gibi. Bu tür gösterge, yorumlayıcı olmasa kendisini gösterge yapan özelliği yitirecek olan göstergedir. Nesnesi tarafından yalnızca yorumlanacağı yönde anlam taşır. Simgeleri anlamada en etkin yol metafor (eğretileme) ve metonimi (düzdeğişmece) terimlerinin irdelenmesiyle sağlanır.

| Eğretileme (Metafor) | Düzdeğişmece (Metonim) |
|--|--|
| Benzerliğe dayalı benzeysiş | Çağrışıma dayalı benzerlik |
| Meta-dönüşüm, ötesine | Meta-dönüşüm |
| Chaplin ayakkabılarını makarna gibi yer | Rover, 2 Numara'nın buyruğu ile köylülerden birini öldürür. |
| Benzetme: İçinde “gibi” ya da “kadar” kullanılarak kıyaslama yapılan önemli bir alt kategori | Kapsamlayış: İçinde, bütünün parça ya da parçanın bütün yerine geçtiği önemli bir alt kategori |
| “hiç kimse bir ada değildir...” | Kırmızı tutkuyu bildirir. |
| Örümcek adam giysisi | Amerika yerine geçen “Sam Amca” |

Şekil - 6: Metafor ve Metonimi Terimlerinin İrdelenmesi

(Küçükerdoğan, 2009: 44)

Dildeki sözcüklerin uzlaşmaya dayalı birer simge olması, terazi figürünün adaleti temsil etmesi de buna bir başka örnek olarak verilebilir. Yani simge göstergenin belirttiği şeyler arasında gerçek değil, kurgulanmış bir bağlantı vardır. Peirce'e göre ikonik göstergelerde benzerlik ilişkisinden ötürü, belirtisel göstergelerde fiziksel bağdan ötürü, simgede ise alışkanlıktan ötürü yorumcu, nesne ile göstergenin bağıntısını kurar ve yorumlar.

1.4.7. Metafor ve Metonimi

Metafor, bir sözün sözlük anlamı dışında, başka bir söz yerine kullanılmasıdır. Ayrıca, metafor, bir şeyi kendi adının dışında, çeşitli yönlerden benzediği bir başka şeyin adıyla anmaktır.

Metaforda soyut bir duygu veya düşünceyi anlatmak için, somut bir nesne kullanılmaktadır. Fotoğrafta gösterilen somut nesne, soyut kavrama benzetilerek onunla özdeşleştirilmektedir. Örneğin akbaba görüntüsü ölüm kavramı ile eşleştirilirken, güvercin barış kavramı ile eşleştirilmektedir. Bu metaforlarda gösterenler akbaba ve güvercin, gösterilenler ise ölüm ve barışıdır.

Metaforda iki şey arasındaki ilişki, benzerliğin kullanılmasıyla verilir. “Sevgilim kırmızı bir güldür”, çok yaygın metafor biçimlerinden biri olan benzetmedir. Benzetmelerde “gibi” ya da “kadar” kelimeleri kullanılır ve bir kıyaslama bildirilir (Berger, 1996: 29).

Metaforik anlamlar uluslararası bir anlam taşıyabileceği gibi, ulusal veya bölgesel de olabilirler. Görsel dili, metaforik olarak en çok kullananlar reklamcılardır. Bir olay ya da nesne genellikle bir ürünün metaforu olarak kullanılmaktadır. Vahşi Batı’daki yabani atlar Marlboro sigaranın; şelaleler ve doğal yeşillikler, mentollü sigaranın metaforudur. Bunlar hem aracın hem de anlamın açık olduğu metaforlardır.

Metonimi, bir şeyin anlamını göstermek için, o şeyin kendisi yerine ona ait bir özelliğin gösterilmesidir. Bu bir sebebi yansıtan sonuç, bir kişiyi yansıtan bir nesne olabilir (Morgan,1992:8). Örneğin bir ordunun tümünü göstermek yerine, o orduya ait tankların, askerlerin gösterilmesi; bir kişinin doktor olduğunu belirtmek için ise, ona ait eşyalar arasında beyaz önlüğün, tansiyon aletinin gösterilmesi metonimidir.

Metonimi, aynı düzlemdeki anlamları birbirleriyle ilişkilendirerek işlemektedir. Metonimi, bir parçanın bütünü temsil etmesidir. Bazen de bütünü göstererek, bir parça anlatılmaktadır. Metoniminin seçimi çok önemlidir, çünkü gerçekliğin bilinmeyen geri kalanı bu seçim sonucu ortaya çıkmaktadır. Türk Ordumuz yerine, Mehmetçiklerimiz sözü çok sık kullanılan bir kavramdır. Mehmetçik burada, Türk Ordusunu çağrıştırmaktadır. Kısaca metonimi, bütünü ona ait bir parçayla anlatılmasıdır. Daha çok anlamın içeriğine egemendir ve kolaylıkla fark edilemezler. Göstergebilimsel çözümlemenin amacı da bu gizlemeyi açığa çıkarmaktır.

Metonimide, gösteren ile gösterilen arasındaki ilişki çağrışım yoluyla kurulmaktadır. Metaforda olduğu gibi bir kavramın yerine geçen, birebir fiziksel bir nesne yoktur. Metaforun tersine metonimi “aktarma” gerektirmez. Bu farklılık metonimiye metafora oranla daha doğal kılmaktadır.

Reklamcılar hem metonimiye hem de metaforu kullanmaktadırlar; çocuklarına kahvaltı hazırlayan anne göstergesi, onun bütün maddi işleri için metonimi (yemek yapma, çamaşır yıkama gibi), sağladığı sevgi ve güvenlik ortamı ise metafordur.

Metafor ve metoniminin birbirine karıştığı zamanlar da olmaktadır. Gerçekten de genellikle, verilen bir nesne hem metaforik hem de metonimik anlamlar taşıyabilmektedir. Aradaki fark önemlidir; çünkü bu, nesnelerin ve görüntülerin anlamlarının nasıl olacağını, daha net görülmesini sağlamaktadır.

1.4.8.Mitler

Mit bir kültürün, gerçekliğin ya da doğanın bazı görünümünü açıklamasını ya da anlamasını sağlayan öyküdür. İlkel mitler yaşam ve ölüm, insan ve tanrılar, iyi ve kötü; sofistike mitler ise erillik ve dişilik, aile, başarı, bilim hakkındadır.

Barthes’a göre, mit bir şey üzerinde düşünme, onu kavramlaştırma ya da anlamın kültürel yoludur. Barthes, miti, birbiriyle ilişkili kavramlar zinciri olarak düşünmüştür. Yan anlam gösterenin ikinci düzeydeki anlamı ise, mit de gösterilenin ikinci düzeydeki anlamıdır.

Hayal ürünü hikâyeler olmadan, bir halkın tarihi ya da kültürünü anlamak mümkün değildir. Mit, toplum tarafından köklü inançları açıklayan ve nesilden nesile geçiren göstergeler ve semboller olarak da ifade edilmektedir. Her toplumun kendine ait bir yaratılış miti vardır. Western filmleri, Amerikan toplumu için böyle bir mittir.

Barthes, mitlerin ana işlevinin tarihi doğallaştırmak olduğunu ileri sürer. Bu işlev mitlerin aslında belirli bir tarihsel dönemde egemen olmayı başarmış toplumsal sınıfın ürünü oldukları gerçeğine işaret etmektedir. Mitlerin yaydıkları anlamlar bu tarihi beraberlerinde taşırlar, ancak mit olarak işleyebilmeleri için yaydıkları anlamların tarihsel ya da toplumsal

değil, doğal olduğunu vurgulamaları gerekmektedir. Mitler kendi kökenlerini ve dolayısıyla siyasal ve toplumsal boyutlarını gizemleştirir ya da gizlerler.

Marlboro reklamında yer alan kovboy fotoğrafı, kentli insanın kırsal hayata ve özgürlüğüne düşkünlüğünün bir simgesi haline gelmiştir. Kovboy misyonu cesaretli, özgür insan miti haline gelerek, Türkiye dâhil tüm dünya ülkelerinde aranan bir marka olmuştur.

Barthes'e göre mitler zaman içerisinde değişirler, ancak bu değişim devrimsel değil, evrimseldir. Kadınların toplumdaki rolünün ve aile yapısının değişmesi örnek olarak verilebilir. Reklamcılar meslek sahibi kadın, yalnız yaşayan anne ve yeni duyarlı erkeklere uyum sağlamıştır. Ancak, eski mitler de tamamıyla reddedilmemiştir.

1.4.9.Artzamanlılık-Eşzamanlılık

Saussure, dilin zaman içinde geçirdiği değişikliklerin, farklı zaman kesitlerindeki tüm kullanım özelliklerinin karşılaştırılması yoluyla incelenmesine "artzamanlı inceleme" adını verir. "Eşzamanlı inceleme" ise, dilin belli bir zaman kesiti içinde ve tüm yönleriyle incelenmesidir. Her iki inceleme yönteminde de Saussure dili, bir dizge halinde, birbirini etkileyen kurallar bütünlüğü içinde ele alır.

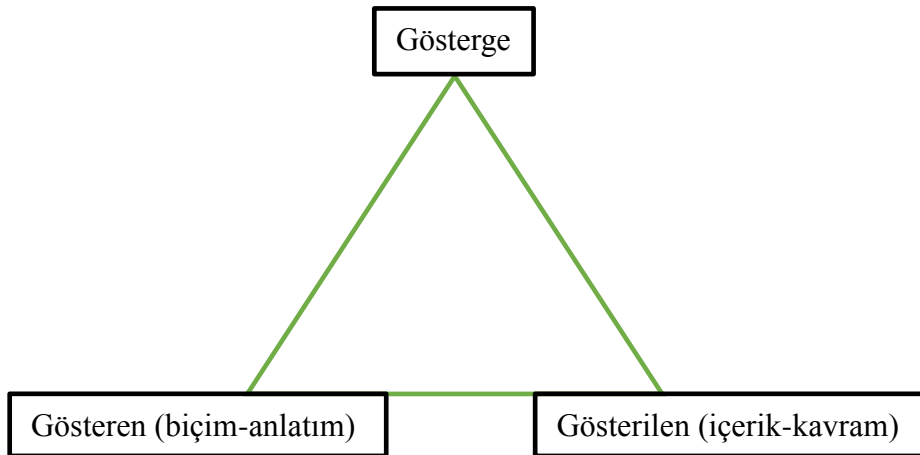
2. GÖSTERGEBİLİMSEL ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ

Bu bölümde yer alan başlıklar kısaca şunları kapsayacaktır: Gösterge türleri, göstergelerin sınıflandırılması, göstergebilimsel çözümleme yöntemi.

2.1. Gösterge Türleri

Göstergebilimde çeşitli prensipler bulunur. İfadenin ya da bir fotoğrafın anlatılması için önce bir göstergenin olması gerekmektedir. Sonra gösteren, yani biçim ve anlatım daha sonra da gösterilen anlatılmak istenen içerik ve kavram var olmalıdır. Biçimlerin ayrı bir dizge alanı, içeriklerin de ayrı bir dizge alanı vardır. İçerikle bağlantısı kurulmamış biçim tek başına anlamsız hale gelir, biçimle bağlantısı kurulmamış kavram da ifade edilemeyeceğinden iletişimsel anlamını yitirir ve toplumsal iletişim örgüsü içinde bir değer taşımaz duruma gelmektedir.

Saussure, biçime gösterge, içeriğe de gösterilen demiş, bu ikili yapısıyla tanımladığı göstergeyi iki yüzü birbirinden ayrılmayan bir kâğıda benzetmiştir. Göstergebilimde en yaygın gösterge şeması şöyledir:



Şekil- 7: Gösterge Türleri

(Köktürk, 2013:128)

Bu şekilde gösterge, gösterilen ve gösteren üçlüsünü görüyoruz. Burada Saussure'ün dediği gibi iki yüzü ayrılmayan bir kâğıt vardır. Gösterge olmadan, gösterilen ve gösterenin olması anlamsızdır. Her üçü de birbiriyle bağlantılıdır, ayrılmazdır.

2.1.1. Birinci Öbek

Göstergenin nasıl olduğu ile ilgili olan öbektir. Nitel, tikel ve kavramsal gösterge türlerini kapsar. İlerleyen bölümlerde de işleyeceğimiz üzere, nitel gösterge duyu organlarımızla sadece duyumsadığımız bir niteliktir. Örnek olarak bir resimdeki kırmızı leke. Ancak bu kırmızı leke algısını yorumlarsak nitel gösterge, tikel bir göstergeye dönüşür. Tikel gösterge bir belirti, varlık veya duruma gönderme yapan göstergedir. Kavramsal gösterge (kural gösterge) bir genellemedir (Akerson, 2005: 56). Nitel, tikel ve kavramsal göstergeyi Atatürk'ün bir resmi üzerinde tartışarak örnekleyebiliriz.



Şekil-8:Atatürk Zeybek Oynarken
(tufak.org.tr, Erişim Tarihi:15.05.2015)

Atatürk'ün fotoğrafındaki tonal farklar nitel; fotoğrafın Atatürk şeklinde yorumlanması ise tikel göstergeyi, bu fotoğrafın Atatürk'ün “geleneksel danslarımıza sahip çıkması” şeklinde değerlendirmemiz ise “kavramsal” göstergeyi oluşturur.

2.1.2. İkinci Öbek

Gösterge ile nesne arasında olan ilişkiyi öne çıkaran öbektir ve araştırmacılar tarafından en çok ilgilenilen bölümdür. Görüntüsel gösterge, belirti ve simgeyi kapsar. Görüntüsel gösterge, gösterenin temsil ettiği şeye benzemesi durumudur (Akerson, 2005: 58). Fotoğraf örneğine dönersek, fotoğraf Atatürk'ü çağrıştırdığı için 'görüntüsel'dir. Belirti doğal, istem dışı ya da amacı olmayan bir olgudur (Kıran, 2006: 64). Gösteren ile gösterilen arasındaki ilişki neden-sonuç ilişkisine dayanır. Bir evin penceresinden dumanların çıkması, itfaiyecilerin evin önünde sağa sola koşturması bir şeyin belirtisidir.

Simge, soyut ve sayılamayan tek bir gösterilene göndermede bulunur ve temsil ettiği şeyle olan ilişkisini benzerlik ve uzlaşma sonucunda kurar. Örnek olarak bir çocuğun boş zamanını değerlendirmek amaçlı bir güvercin resmi çizmesi görsel bir göstergeyken, bu güvercin resmini Birleşmiş Milletler binasına asmaları görsel gösterenin bir biçim olarak simgeye dönüşmesini sağlar (Kıran, 2006: 66). Buradaki anlam, benzerlik ve uzlaşma ilişkisi kültürel ve toplumsal bir değer, sayılamayan soyut bir gerçeklikle özdeşleşir ve simge bir değeri diğer toplum ve kültürlerle taşıma özelliği gösterir. Güvercin barışın, kum saati zamanın, terazi adaletin, kalp aşkın simgesidir.

2.1.3. Üçüncü Öbek

Terim, önerme ve sav türlerini içerir. Terim yorumlayıcı açısından açık uçlu bir göstergedir. Örneğin her sözcüğün bir terim olarak kabul görmesi ve bu terimlerin doğruluğu ya da yanlışlığının olmaması durumudur. Önerme, terimlerin bir araya gelmesi ile kurulan bilgilendirici bir gösterge türüdür (Akerson, 2005: 72). Bize bir şey hakkında bir şey söylerken doğru ya da yanlış olabilecek bir şeyin kanıtını vermeden oluşturulan birden fazla terimlerdir. Sav ise önermenin kanıtını getiren karmaşık bir göstergeler bütünüdür. Neden-sonuç ilişkisi vardır.

2.2. Göstergelerin Sınıflandırılması

Peirce'ün göstergeleri belli sınıflara ayırması, göstergebilimin, dilbilim dışındaki alanlarda da kullanılmasına olanak sağlamıştır. Peirce göstergeleri öncelikle biçim, gönderge ve yorumlayıcılarla olan ilişkileri bakımından üç sınıfa ayırır. Göstergenin türlerine ait ilk öbek nitel, tikel, kavramsal gösterge türlerini içine almaktadır.

2.2.1. Nitel

Göstergenin duyumsadığımız bir niteliğidir. Aslında bütün gösterge denilen nesnelere birileri tarafından yorumlanıncaya değin sadece var olan niteliğin bir tür yansımasından ibarettirler. Bir resimdeki renk lekeleri önce duyularla algılanan bir niteliktir. Nitel göstergedir. Algılandıktan sonra tek belirli bir varlığa gönderme yaparak tikel bir göstergeye dönüşürler.

2.2.2 Tekil

Tekil ya da tikel göstergeler, tek bir varlık ya da duruma gönderme yapan göstergelerdir. Tikel göstergeler çeşitli niteliklerle var olabildikleri için bir ya da birçok nitel göstergeden oluşurlar (Rıfat, 2005: 234).

2.2.3. Kavramsal

Kavramsal göstergeler bir genelleme yapılması sonucu oluşurlar. Kavramsal (Kural) göstergeler tekil bir nesneyi değil, genel bir niteliği, anlamı belirtirler ve bu konuda bir uzlaşmaya varılmıştır. Doğal dili oluşturan kelimelerde tek başlarına ele alındıklarında kural (kavramsal) göstergelerdir. Ancak bireysel bir söylem, bağlam içerisinde tikelleşirler (Rıfat, 2005: 234; Erkman-Akerson, 2005: 113-114). Bir uzlaşmaya dayanırlar ve tüm kümeye gönderme yaptıklarından genellemedirler.

2.3. Göstergibilimsel Çözümleme

Reklamlar, dilbilimsel öğeleri ve görsel içerikleri ile bir bütün halinde iletişimi gerçekleştirirler. Kimi zaman bizi düş dünyasına soksa, kimi zaman gerçekliğe daha fazla yaklaştırsa, bizi güldürse, korkutsa, düşündürse, soğuk/sıcaktan, güzel/çirkinden, yaşam/ölümden, kadın/erkekten, lüks/sıradanlıktan, acı/tatlıdan, mutluluk/hüzünden söz etse de reklamcılar tüketicilerin davranışlarını ve tutumlarını, ikna edici iletişimin öğeleri olan yazılı-sözlü-görsel unsurları değiştirmeyi amaçlar. Görsel ve sözel öğeler, tasarım, başlık, ana metin ve slogan unsurları bir araya getirilerek reklam iletileri oluşturulur (Batı, 2010: 32).

2.3.1. Görsel Dil/Metin

Görselliğin ifade edilmeye başlanması, ilkel insanın mağara duvarlarını süslemesiyle başlar. Kitle iletişim araçları zamanla mağara duvarlarının yerini almıştır. Görsel dil, çok karmaşık yapıya sahip bir olgudur. Etkisinin tam olarak kestirilmesi mümkün değildir. Dil bütünde anlamın üretilip paylaşılması için oluşturulmuş simgesel sistemdir. Görsel dilin gerçeklik katma özelliği yanı sıra somutlaştırma özelliği de bulunur. Reklamlarda kelimeler imajlara bağlanmıştır ve sözel, görsel unsurlar reklamlara bakan onu okuyanların duygularını ve inançlarını harekete geçiren belirtenler olarak işlev görür. Bu görsel reklam iletileri aynı zamanda anlam taşıyıcısıdır. Reklamlarda süreç, görsel ve sözel metnin birbiriyle iç içe geçmesiyle gerçekleşir.

2.3.2. Sözel Dil

Sözlü dil; görsel mesajlar, vurgular, jestler, mimikler dışındaki söze dayalı kodları ifade eder. Medya metinlerinde anlamlar, sözcükler ve görüntüler aracılığıyla oluşturulur. Dil her ne kadar sembollere dayalı bir iletişim aracı da olsa da, sözcüklerin arasındaki ifade biçimlerinin iletimini de gerçekleştirir. Fakat dil denilince sadece sözlü semboller değil aynı zamanda sözsüz dil öğelerini de düşünmek gerekir (Batı, 2010: 40). Yüz ifadeleri, mimikler, hareketler, tonlamalar, sözsüz iletişim sınırları dahilinde değerlendirilir. Sözlü iletişim içeriği açısından kültürel ve toplumsal bir olgu olmasının yanında, bir simgeleştirme süreci olan ve simgesel kodlarımızın temelini oluşturan dilde bu çatı altında değerlendirilir.

2.3.3. Grafik ve Tasarım

Reklamcılıkta grafik ve tasarım, izlenen görüntülerin belirli bir düzende tasarlanması olarak tanımlanmaktadır ve en önemli özelliği planlamadır. Bir grafik tasarım temelde sözel ve görsel öğelerin bir araya gelmesiyle meydana gelir. Grafik tasarım öğelerinden olan; ton, doku, renk, ölçü gibi kavramların farklı etkileri vardır (Batı,2010: 44).

2.3.4. Başlıklar

Başlık yazılı metnin taşıyıcısıdır. Reklam mesajlarında anlamın oluştuğu bölüm ilk olarak başlıklardır. İlk görevi çarpıcılığı sağlamak, ikinci görevi doğru yolu göstermesi, üçüncüsü ise ana metni okutmak için tuzak kurmaktır.

2.3.5. Slogan

Sloganlar, ait olduğu markanın konumunu belirleyen, çoğunlukla net olarak bir vaat ortaya koyan, reklam özetleyen yapılardır. Sloganlar bir reklam kampanyasında ve markanın en dikkat çeken ve akılda kalmasını sağlayan en önemli öğesidir.

2.3.6. Gövde Metin

Gövde metinler daha çok ürün reklamlarında yer alır. Tanıtımı yapılan ürün ya da hizmet hakkında detaylı ve ikna edici mesajları sunmak amacıyla kullanılan bölümdür. Tanıtımı yapılan ürün veya hizmet hakkında detaylı bilgi bu bölümde sunulur.

Gövde metinlere biçim bilimsel bakıldığında, metinde her bir kelime basit, açık, sade, dolaysız olarak kullanılmalıdır (Batı, 2010: 63). Reklamda satın alma nedeninin açıklığı, anlaşılabilirliği ancak bu şekilde sağlanabilir.

Görsellerin göstergebilimsel çözümlerinde önemli bir belirleyici unsur renktir. Doğada, renk diye bir öge vardır ve bu onun ayrılmaz parçasıdır. Bu açıdan bakıldığında renklerin yarattığı etkilerin insan hayatı içindeki yerinin çok önemli olduğunu söylemek

mümkündür. Çünkü renk, asla tek başına var olmaz, her zaman ait olmak, bir şeyin rengi olmak durumundadır.

Görsellerde renk ögesi özellikle semboliktir; renk, bir ürünü, bir kurumu ya da bir ulusu temsil edebilmektedir. Renkler, insanda mutluluk, heyecan, üzüntü, neşe gibi çeşitli duygular uyandırır. Görsellerde renklerin ifade ettikleri ve çağrıştırdıklarından yararlanılarak izleyicilere/okuyuculara mesajlar iletilir. Renk, reklamda biçim ve içeriğin bütünlüğünü sağlayan bir ögedir. Renklerin birbirleriyle ve nesnelere karışımından anlamlar ortaya çıkmaktadır. (Sözen,2003: 92-104) renklerin anlamlarını şu şekilde belirlemiştir:

Beyaz: Birden fazla rengin birleşiminden oluşan bu renk, iffeti, temizliği, masumiyeti ve saflığı ifade etmektedir.

Gri: Bu renk, siyah ve beyazın karışımından oluştuğu için içinde bütün renkleri barındırmaktadır. Açık gri gizli umut özelliği taşıırken, koyulaştıkça umutsuzluk etkisi vermektedir. Parlak gri hoş gidenken metali ve teknolojiyi ifade etmektedir. Siyah ile beyaz arası olduğundan dengeyi de çağrıştırmaktadır.

Kahverengi: Renklilik öbeği ile, renksizlik öbeğinin kesiştiği alanda ortaya çıkan tek renk kahverengidir. Toprağın ve doğallığın rengidir. Bütünlük ve büyüklük etkisi vermekte, bütün renklerin en gerçekçisi olarak kabul edilmektedir.

Kırmızı: Renk skalası içerisinde en çok anlama sahip olan renktir. Canlılık ve dinamizmin rengi olan kırmızı; cömertlik, cazibe ve soyluluk izlenimi de vermektedir. Günümüzde heyecanlandırıcı etkisinden dolayı gıda ürünlerinde özellikle tercih edilmektedir.

Mavi: Mavi denilince akla ilk gökyüzü ve deniz gelmektedir. Bu nedenle özgürlüğün ve sonsuzluğun simgesi olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde barışı da simgelemektedir.

Sarı: Doğanın bahardaki ışılmalı görünümüleri, çoğu kez renklerin en aydınlığı ve parlağı olan sarı ile gösterilir. Gençliği, canlılığı ve dışa dönüklüğü, neşeyi de simgelemektedir.

Pembe: Hayatı tozpembe görmek isteyenlerin rengi olarak ifade edilirken, neşeyi rahatlığı, romantizmi simgelemektedir.

Siyah: Olumsuz duyguları barındıran bu renk, tek tanrılı dinlere geçişlerde olumlu olan asillik, güç, kudret ve tutkuyu çağrıştırmıştır. Çoğu ülkede hala matem in ifadesidir.

Turuncu: kırmızıya yakın olan bu renk, kırmızıdan daha çok çevreye yayılmayı, egemen olmayı sembolize etmektedir. Bu nedenle dışa dönük ve kendine güvenen bir renktir.

Yeşil: Tüm renklerin en sessizi olarak bilinen yeşile Orta Çağ'dan beri yüklenen ilk anlam sağlıktır. Bu anlamları ile beraber doğallık ve huzurun rengidir.

Göstergebilimsel çözümlerde renk unsuruna sık başvurulmuştur. Dizaynın temel öğeleri arasında yer alan renklerin kendine özgü bir dili bulunmaktadır. Renklerin taşıdığı anlam yükleri görsel kompozisyonun oluşmasına temel teşkil etmektedir.

Göstergebilim açısından renkler sözle anlatılmayan duygu ve düşünceleri yansıtmaktadır.



Şekil-9:Fukushima Mon Amaour
(radikal.com.tr,Erişim Tarihi:01.06.2015)

3. TAKSİM GEZİ PARKI VE GEZİ PARKI EYLEMLERİ SIRASINDA ORTAYA ÇIKAN GÖSTERGELERİN GÖSTERGEBİLİMSEL YÖNTEMLERLE ÇÖZÜMLENMESİ

Çalışmamızın son bölümünü oluşturan bu bölümde ise, Taksim Gezi Parkı'nın mevcut durumuna değinilerek, tarihsel süreçteki dönüşümü ele alınacak ve Gezi Parkı Eylemleri sırasında ortaya çıkan fotoğraf, slogan, afiş, pankart, duvar yazısı ve bildirimlerin göstergebilimsel yorumlanmasına yer verilecektir.

3.1. Taksim Gezi Parkının Konumu ve Mevcut Durumu

İstanbul Beyoğlu'nda yer alan Gezi Parkı, Meydan ile Elmadağ arasında yer alan kent parkıdır. Park dört tarafı işlek caddeyle çevrilmiş bir yapı adasıdır. Tarihi süreçte, Topçu Kışlası ve Taksim Stadına ev sahipliği yapmış alan, 1940'da modern bir bakış açısıyla, Henry Prost'un hazırladığı imar planı ile 2 numaralı kent parkına dönüştürülmüştür. Park fonksiyonu halen sürdürmekte olan ve bölgenin nefes alan bölgesidir. İstanbul'un en önemli meydanı olan Taksim Meydanı'na yakınlığı dolayısıyla kent parkı anlamını halen korumaktadır. Park aynı zamanda, Beyoğlu nikâh dairesini bünyesinde barındırmaktadır. Taksim Gezi Parkı güneyde Tak-1 Zafer Caddesi, kuzeyde Asker Ocağı Caddesi, doğuda Mete Caddesi ve batıda Cumhuriyet Caddesi ile çevrelenmiştir. Taksim Gezi Parkı, kaldırım seviyesinden yüksek kotta yer almaktadır. Taksim meydan yönünden yaklaşık 3 metre farkla başlayan kot Gezi Parkı metro çıkışına doğru 70 cm'ye kadar alçalarak devam etmektedir. Aynı zamanda, Gezi Parkı kendi içinde de kot farklılıklarına sahiptir. Parkın ana girişi, Taksim Meydan yönü otobüs duraklarının olduğu güney merdivenlerdir. Merdivenlerden sonra giriş kısmı tamamen sert zeminden oluşmaktadır. Doğu ve batı kanatta seyir terasları bulunmaktadır. Teras katları parkın araç giriş bölgesine kadar uzanmaktadır. Orta alanla yaklaşık 1 metre kot farkı vardır. Batı kanadında hem parkın dışına hem de içine bakan seyir terası, parkın doğu girişine kadar devam etmektedir. Girişten sonra seyir terası yerini, yeme içme yerlerine sonrada nikah salonuna ve parkın kuzey doğusunda yer alan sanat galerisine bırakmaktadır. Teras araç giriş yoluyla kesilmektedir ve Taksim Gezi Parkı'nın, metro çıkışı olan bölgeye merdivenlerle ve rampayla bağlanmaktadır. Doğu kanadı, batı kanadına nazaran daha dengeli bir yeşil alan sert

zemin dağılımı vardır. Bu kısımdan parka 3 adet giriş bulunmaktadır. Seyir terası batı kanadı boyunca oturma gruplarının ve çınar ağaçlarının yer aldığı bölgedir.



Şekil-10:Gezi Parkı'nın Mevcut Konumu
(earth.google.com, Erişim Tarihi:15.05.2015)

Bu bölgenin bir diğer özelliği, kanadın sonunda bulunan, yeme içme yerinin Boğaz manzarasına sahip olmasıdır. Fakat bu alan özel mülkiyette olup parkın mülkiyetinde değildir. Doğu kanadı terası araç giriş yoluyla kesilmekte ve metro girişinin olduğu bölgeye rampa ve merdivenlerle bağlanmaktadır.

3.2. Gezi Parkı Direnişi

Çevreci taleplerle başlayıp giderek Türkiye'yi kapsayan Gezi Parkı Direnişi'yle ilgili çok fazla şey yazıldı ve söylendi. En çok da politikacılar konuştu. Gezi Direnişi sürecini anlatırken, kelime anlamı bile 'çok yüzlülük' olan politikaya dayalı yorumları kullanmak taraftarı değilim. Dolayısıyla bu süreci, ileride yazdıklarıyla Gezi Parkı eylemlerinin tarihine ışık tutacak tarihçilerin yorumlarını göz önüne alarak açıklamak istiyorum.

Gezi Parkı Direnişi'ni yorumlamakta, tek bir tarih olmayacağını ve bu direnişin nasıl yazılıp ele alınacağını önümüzdeki sürecin belirleyeceğini, söyleyen tarihçilerin değerlendirmeleri etkili olacaktır.

Tarihçiler, Gezi Parkı Direnişi'nin üzerine bir şeyler söylemek için henüz erken olduğu ancak direnişin özellikle benzerine az rastlanabilecek bir olay olduğu görüşündedirler. Tarihçilerin yorumlarında öne çıkan noktaları vurgulayacak olursak; Mehmet Ö. Alkan, direnişi Türkiye tarihinde bir dönüm noktası olarak nitelendirirken, siyasete farklı, barışçı ve genç bir tarzın girmiş gibi gözüktüğünü ve Gezi Parkı'nın herkesin ailesini, toplumunu, partisini, ideolojisini ve yeni kuşağı anlaması için bir fırsat olduğunu ileri sürmektedir. Feroz Ahmad, hareketin bağımsızlığını ve kendiliğinden ortaya çıkışını öne çıkararak; Gezi Parkı protestolarını; sosyal, ekonomik, özel hayatları düzenlemeyi amaçlayan ve giderek otoriterleştiğini düşündükleri bir hükümete karşı, insanlık onurları için mücadele ettiklerini söyleyen muhtelif insan topluluklarının sivil ve siyasi bir hareketi olarak anlamlandırmaktadır. Ahmet Turan Alkan ise direnişi muhalefet açısından okuyarak, olayların sosyolojik bir karakterde seyrettiğini vurgulamakta ve bu ivmenin ne zaman tarihte bir başlık oluşturacağını söylemenin henüz erken olduğunu düşünmektedir. Alkan'a göre tüm bu gelişmeler, Türkiye'deki toplumsal muhalefetin ilerleyişini ve niteliğini de değiştirecektir.

Vahdettin Ergin, insanların tepkisinin yılların birikiminin patlaması olduğuna dikkat çekerken Ahmet Ersoy, bu büyük kitlesel hareketin ilk ortaya çıkışına bakarak; merkezinde kamusal mekânın kullanımı, dönüşümü, kentsel ve mimari mirasın korunmasına dair geniş kitleleri sokağa döken “şehirli duyarlılığı”nın Türkiye tarihinde bir ilk olduğunu öne sürmektedir. Ersoy’a göre, Gezi’nin ortaya çıkışı aynı zamanda, Türkiye tarihinde yeni ve beklenmedik türde sivil hayal gücünün ortaya çıkmasına da sahne olmuştur. Ersoy, Gezi sırasında oluşturulan forumların orijinalliğine de vurgu yaparak, park ve ondan ilham alan başka kamusal alanların birbirinden çok farklı grupların birlikte var olabilme konusunda görüşmeler yaptığı, bu konuda hayal kurduğu öncül demokratik performans alanları haline geldiğini belirtmektedir.

Selçuk Esenbel ise değerlendirmesine, “Cihangir’de oturan bir İstanbullu olarak doğrudan evine kadar giren biber gazı sisleri içinde iki hafta yaşamak zorunda kaldığımı” vurgulayarak başlamaktadır. Gezi direnişinin, ânında dünya kamuoyunda da aynı enerjiyle benimsenmesinin paylaşılan küresel dünya görüşünü ve küreselleşmenin de sadece paranın hızlı transferi olmadığını kanıtladığını ileri sürmektedir. M. Şükrü Hanioğlu, tarihin bir “özne” olmadığını hatırlatarak; modern toplumlarda “tarih”in değil; “tarihler”in yeniden inşa edildiği göz önüne alınırsa, gelecekte Gezi’yle ilgili bir değil birçok farklı değerlendirmelerin yapılacağını vurgulamaktadır. Hanioğlu’nun dikkat çektiği bizce en önemli konu; yapılan her yorumun “zamanın ruhundan” da derinden etkileneceğini unutmamaktır. Salih Özbaran da Gezi’nin farklılığını “çevre bilinci”nde görürken, önümüzdeki yıllarda tarihçilerin çevreyi konu edinen çalışmalarının hız kazanacağını düşünmektedir.

Halil Berktaş’a göre en kritik soru, Gezi Direnişi’nin bir bütün olarak siyaset sahnesinin yenilenmesine açılan bir başlangıç olup olmayacağıdır. Berktaş, bunu görmenin en az beş-on yıla bağlı olduğunu belirtirken Gezi’ye dair farklı anlatılar kadar “Başbakan Erdoğan’ın hataları ve birincil sorumluluğunu örtbas etmeye yönelik bir `anarşi mi istikrar mı` ya da `fazla demokrasiyle kalkınma olmaz` otoritarizminden türetilmiş karşı anlatılar”ın da oluşacağına dikkat çekmektedir. Berktaş’a göre hangi anlatının, kimin hafızasında ağır basacağını da bize zaman gösterecektir.

Metin Kunt da tarihin ne diyeceğini zamana bırakmakla birlikte, birbirinin karşısında iki grup görmek yerine direnişi, “toplumsal ve siyasal uzlaşma kültürünün canlanmasını, güçlenmesini sağlayacak; ötekini anlayan ya da hiç olmazsa anlamaya çalışan bir topluma evrilmemize yol açacak” bir düşünce değişimi olarak görmenin farklılığına dikkati çekmektedir. Yavuz Selim Karakışla’ya göre “tarihe geçecek bir sivil itaatsizlik eylemi” olan Gezi Direnişi’nin yaratacağı etki şudur: “Öğrenci olaylarının ve kitlesel protestoların tek başına iktidarları devirmeye hiçbir zaman gücü yetmemiştir, ancak hükümetler hep bu olayların hemen sonrasında gelişen ekonomik krizlerden sonra devrilmişlerdir!”. Asım Karaömerlioğlu ise Gezi Direnişi’nin her büyük tarihsel olay gibi “yapılmadığı”nı, bir deprem gibi “geldiği”ni vurgularken; Bülent Bilmez, “olay”ın adlandırmadan itibaren tarih yazımında farklılaştırmalara yol açacağına dikkat çekmektedir. Bilmez’e göre olgusal tarih konusunda tarihçilere düşecek en önemli görev de her zamanki gibi “süreklilik-kopuş” tartışmaları içinde Gezi’yi tarihsel bağlamına oturtmak olacaktır.

3.3. Gezi Parkı Eylemleri Neden ve Nasıl Başladı?

Taksim’i Yayalaştırma Projesi kapsamında alışveriş merkezi ve konut olarak yeniden inşa edilmesi planlanan Topçu Kışlası için Gezi Parkı’na iş makinelerinin girmesi ile başlayan gerginliğin temeli aslında eskiye dayanıyor. Kışla her dönem tartışmalıydı.

Burada yapılan planlamalar yani Topçu Kışlası yıkılırken ve bir ucu Nişantaşı’na bağlanması öngörülen Surp Agop Mezarlığı’nı da içine alacak şekilde planlanan parklar projesi zamanında da kamuoyunda rahatsızlık yaratmıştı. Kışla yıkılmadan önce içindeki alan düzenlenerek Taksim Stadı olarak spora açılmıştı. Türkiye Milli Futbol Takımı ilk resmi futbol maçını Romanya ile Gezi Parkı’nın bugün bulunduğu alanda 26 Ekim 1923’te oynadı.

Gezi Parkı’nın bulunduğu yerde 1806 yılında Halil Paşa Topçu Kışlası adıyla Osmanlı, Rus ve Hint mimarisinden izler taşıyan büyük ve ihtişamlı bir bina yapıldı. Kışla, 31 Mart İsyani’nda önemli bir rol oynadı.

İsyan 12 – 13 Nisan 1909 gecesi Taksim Kışlası’ndaki Avcı Taburu’na bağlı askerlerin subaylarına karşı ayaklanarak Meclis-i Mebusan’ın önünde toplanmalarıyla

başlamıştı. Subaylar kendilerine önderlik eden din adamlarının peşinde Heyet-i Mebusan'ın önünde toplandılar ve ülkenin şeriata göre yönetilmesini istediler.

Olaylar 2 Nisan 1909'da II. Abdülhamit'in tahttan indirilmesiyle son buldu. İsyancıların kurduğu yeni hükümet İngilizler tarafından desteklendi. Mimari ve tarihi açıdan önemine rağmen kışla, 1940 yılında dönemin İstanbul Valisi Lütfi Kırdar tarafından, Henri Prost'un hazırladığı imar planı çerçevesinde yıktırıldı.

1936 yılında Atatürk'ün davetiyle Türkiye'ye gelen ve İstanbul'un Nazım Planı'nı oluşturmakla görevlendirilen, dönemin önde gelen şehir planlamacılarından Henri Prost'un İstanbul planlamasına yönelik çalışmaları 1951 yılına kadar sürdü.

İlk kez 1939'da yürürlüğe giren planda, Prost'un '2 No'lu Park' olarak tanımladığı ve Taksim'den Nişantaşı'na uzanan, oradan da Dolmabahçe Vadisi'ni de içine alarak denize kadar devam eden yaklaşık 30 hektarlık bölgede kesintisiz bir yeşil alan ortaya çıkıyordu. Prost bu vadinin insanlara temiz hava aldırarak bir alan olacağını düşünüyordu. Belediye hızla binayı kamulaştırma niyetindeydi. Zira emlak şirketi karardan önce kışla ile eklentileri yıktırırsa arsa daha da değerlendirilebilirdi. En azından iddia buydu.

Taksim kışlası yerine ilk olarak sergi binası yapılması planlanıyordu. Yine Prost tarafından çizilecek planda, tiyatro, sinema, dinlenme salonları olacak, bu alanda büyük balolar verilebilecekti. Binayı Belediye ve Emlak Bankası'nın beraber yapacaktı. Yaklaşık 5 milyon liralık bütçesi hazır. Ancak düşünüldüğü kadar hızlı ilerlenemedi. 1940'a gelindiğinde proje hala kâğıt üzerinde kalmıştı.

Dönemin Belediye Başkanı Lütfü Kırdar, İnönü adıyla anılan Gezi Parkı'nın uygulamasını 1943 yılında bitirmiş ve açılışını da kendisi yapmıştı. Kışlanın yıkılması sonrası, çevrede yapılan otellere ayrılan alanlar ve düzenlemeler ile parkın kapladığı alan zaman içinde küçüldü. Buna rağmen İstanbul'un merkezinde önemli bir dinlenme alanı oldu ve sık sık düzenlemelerle görünümü değişti. Kışla yerine sergi salonu fikrinden vazgeçilmişti. Devreye yine "ticari" açılımlar girdi. Kışla arsasının tramvay caddesine bakan cephesine dört tane apartman inşa edilmesi kararlaştırılıyordu. Bu büyük apartmanların alt katlarında büyük

mağazalar bulunacaktı. Kışla arsasının Mete Caddesi'ne bakan cephesine de bir apartman ve büyük bir bina yapılacaktı. Bu bina, müzik, konferans salonu ve resim sergileri için kullanılacaktı. Panorama gazinosu yerine de otel inşa edilecekti.

Stadyumun bulunduğu alansa gezinti bahçesi olacaktı. Bahçenin sağındaki ve solundaki ağaçlıklı iki geniş yola Avrupa'nın bazı geniş cadde ve meydanlarında olduğu gibi açık hava "kahve"leri ve "gazinolar" yapılacak ve bunların teras denilen önlerine masalar konulabilecekti. Amaç İstiklal Caddesi'ndeki halkı meydana çekmekti.

4 Eylül 1942'de park törenle açıldı. O zamanlar adı "İnönü Gezisi"ydi. Yani "Milli Şef" İsmet İnönü'nün adını taşıyordu. Törene Büyük Millet Meclisi milletvekilleri, askeri ve mülki erkân ve gazeteciler davet edilmişti. Ancak projenin tamamı gerçeğe dönüşemedi.

Olaylara neden olan süreç Başbakan Erdoğan'ın, 12 Haziran 2011 seçimleri öncesi partisinin İstanbul Haliç Kongre Merkezi'nde düzenlediği toplantısında, Taksim Meydanı'nı yeniden düzenleyeceklerini açıklamasıyla başladı.

Buna göre şu anda Gezi Parkı olan alan Sultan 3. Selim zamanında inşa edilen Topçu Kışlası'na dönüşecek, Taksim ve çevresindeki tüm trafik de yeraltına indirileceği açıklandı. Erdoğan, Taksim Gezi Parkı'nın yerinde bulunan, ancak 40'lı yıllarda yıkılan Topçu Kışlası'nın yeniden inşa edilecekti. Çılgın projelerden biri olarak bilinen bu projeye o günlerde dikkatli ve kentine hassas İstanbullular dışında büyük tepki gelmedi. Ancak Mimarlar Odası ve bazı kuruluşların başını çektiği grup projenin açıklanmasından sonra parkın kent merkezindeki ender yeşil alanlarından biri olduğunu ve böyle kalması gerektiğini savunuyordu. Projeye göre Taksim'de Tarlabaşı ve Cumhuriyet Bulvarları araç trafiği yeraltına alınacaktı. Trafikğin yeraltına alınması için inşaat çalışmaları yılsonuna doğru başladı, birkaç ay daha sürmesi bekleniyordu. Cumhuriyet Caddesi üzerinde 312 metre anıt ve Atatürk Kültür Merkezi tarafından 819 metre olmak üzere 1131 metre uzunlukta yer altı araç yolu inşa edilmesi planlandı.

Başbakan Erdoğan proje ile ilgili yaptığı açıklamada Topçu Kışlası'nın AVM ve konut olarak faaliyet göstereceğini açıkladı. Erdoğan konu ile ilgili yaptığı açıklamada "O zaman ne

dedik, ‘olacak’ dedik, şimdi oluyor. Bu tabii kişla olmayacak. AVM, belki konut olarak hizmet görecek.” şeklinde konuşmuştu. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin finanse ettiği Taksim Yayalaştırma Projesi ihalesini 51 milyon 555 bin TL bedelle Kalyon İnşaat kazanmıştı. 23 Ağustos’ta yapılan ihaleye 11 firma katılmıştı. Kalyon İnşaat, 3. havalimanı işletmesini üstlenen şirketler birliği de yer alıyor.

Taksim Yayalaştırma Projesi’nin en önemli ayağı Topçu Kışlası’na Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu’ndan onay çıkmıştı. Ancak bu kararı “Gezi Parkı’nın tarihe tanıklık ettiği” gerekçesiyle İstanbul 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu reddetti. Bu durum Ankara’daki Koruma Yüksek Kurulu’nun kararıyla bozuldu, bir anlamda projenin önündeki tek yasal engel de ortadan kaldırıldı.

3.4. Atatürk Kültür Merkezi

Taksim’de yer alan Atatürk Kültür Merkezi’nin mevcut hükümet tarafından yıkılacağı iddiaları üzerine zaten var olan Gezi Parkı eylemcileri Atatürk Kültür Merkezi’ne de sahip çıkmak adına eylemlerinin şeklini değiştirdi. Taksim’de Erdem Gündüz adlı kişinin başlatmış olduğu durma protestosu neredeyse bütün yurda sıçradı.

3.5. Taksim Meydanı’nın Özellikleri

Taksim Meydanı Cumhuriyet döneminin başlarında yeni ulus-devlet kavramı ile ilişkili olarak tasarlanmıştır ve Cumhuriyet Anıtı ile sembolik bir değer taşımak üzere inşa edilmiş, kentin en önemli sosyal ve ekonomik merkezlerinden biridir. Taksim Meydanı konum itibariyle İstanbul’un Avrupa Yakasında bulunan Meydan, Beyoğlu ilçe sınırları içerisindedir. Kuzeyinde Cumhuriyet Caddesi girişi, Taksim Gezi Parkı ve Mete Caddesi, doğusunda Mete Caddesi, Atatürk Kültür Merkezi ve Gümüşsuyu Caddesi; Güneyinde Tak-ı Zafer Caddesi, The Marmara Oteli ve Sıraselviler Caddesinin girişi; batısında İstiklal Caddesi, su haznesi ve Tarlabası Bulvarı ile sınırlanmıştır.

Taksim Meydanı’nın bugünkü öneminin kökenleri Beyoğlu ve Galata Bölgesinin tarihinde yatmaktadır. Galata Doğu ve Batı arasındaki önemli bir ticaret merkezi olarak

gelişmiş ve Cenovalılar, Venedikliler ve diğer Avrupalılar bölgeye yerleşmiştir. Bölge 15.yüzyılın ilk yarısında Osmanlı gözetimi altına girdikten sonra da gelişimini sürdürmüştür. Taksim Meydanı bu gelişimin dışında kalarak yakın bir geçmişe kadar kırlık arazi olarak kalmıştır. 17.yüzyılda Fransız elçilik binası bugünkü yerine inşa edilmiştir. Levanten adı ile bilinen yarı Avrupalı zengin tüccarların konut bölgesi olmuştur. 1850 Tanzimat Fermanı ile azınlıklara mülk edinme hakkı tanındıktan sonra, Batı kültür ve geleneklerine uygun konut ve malikâneler yaptırılmış, bu bölgede benimsenen batılı yaşam biçimi ülkemizin sosyal yaşantısında da önemli bir yer tutmuştur (Altınçekiç, 2000: 84).

Taksim Meydanı işçi sınıfı için tarihsel bir öneme sahiptir. Onlarca emekçinin uğruna hayat verilecek kadar sevdiği şeydir. Bozulmaması, dokunulmaması, karşı çıkılmaması gereken, üstüne titrenilen bir yerdir.

3.6. Gezi Parkı Eylemleri'nin Ülke Geneline Yayılması

27 Mayıs'ta Gezi Parkı'nın Asker Ocağı Caddesi'ne bakan duvarın 3 metrelik kısmı Taksim Yayalaştırma Projesi kapsamında gece 22.00 civarında yıkıldı. 4-5 ağaç da taşınmak üzere yerinden söküldü. Taksim Dayanışma grubu eyleme başladı, 40-50 kişilik grup çadır kurup parkta sabahladı.

28 Mayıs'ta Taksim Gezi Parkı'nın Elmadağ yönüne bakan duvarı gece yıkılmış, bazı ağaçlar sökülmüştü. Parkta pasif direnişlerini sürdüren eylemcilere polis çok sert müdahale etti. Polisin şiddetine karşın nöbete katılanların sayısı da artmaya başladı. Parkı korumak için sosyal medya üzerinden örgütlenerek gece saatlerinde toplanmaya başlayan vatandaşlar sabaha kadar nöbet tuttu. Zabıta ve polis müdahalesi geldi. Önce biber gazıyla müdahale eden polis, daha sonra geri çekildi. Gezi Parkı protestolarının simgelerinden birisi olan "Kırmızılı Kadın" fotoğrafı da o anda çekildi.

Gezi Direnişi'yle birlikte Osmanlı Dönemi'nden beri Taksim Meydanı gibi siyasal hâkimiyet mücadelesinin simgeleştiği bir kamusal alana, kentli ilk kez sahip çıkmış oldu. Demokrasi olgusunun kent içindeki fiziksel karşılığı olan kamusal alanda halk, yalnızca

politik kararlara değil, kendilerini ilgilendiren ve etkileyen her tartışmaya katılma hakkına sahip olduğunun farkına vardı.

29 Mayıs'ta geceleme için çadırlar kuruldu, uyku tulumları hazırlandı. Polisler sabah saat 5.00 civarı parktaki çadırlarda nöbet tutanlara müdahale etti. Çadırlar ateşe verildi. Bu sırada inşaat ekibi çalışmalarına devam etti. Erdoğan Taksim Gezi Parkı'nda inşaatın başlaması nedeniyle yapılan protestolara değinerek "Biz kararımızı verdik, yapacağız. Tarihe saygınız varsa önce Gezi Parkı'nın tarihini araştırın" dedi. Taksim Dayanışması yeleri Erdoğan'ın "Gezi için ne yaparsanız yapın. Kararımızı verdik" açıklamasının ardından basın toplantısı düzenledi. 30 Mayıs'ta sabaha karşı 05.00 sularında polis parktaki eylemcilere ikinci kez müdahale etti. Saat 10.00 civarı yapılmak istenen ikinci basın açıklaması sırasında da polis protestoculara müdahale etti. Polis destekli yıkım ekibine karşı 3 gündür nöbet tutan gruba, sabaha karşı biber gazıyla müdahale edilmesinin ve çadırlarının yakılmasının ardından binlerce kişi destek için parka akın etti.

Güvenlik güçleri ve göstericiler arasında 29 Mayıs gününden itibaren yaşanan çatışmalar, 31 Mayıs akşamı zirveye ıktı. Bu tarihten itibaren güvenlik güçleri ve hükümet yetkililerinin Gezi Parkı olaylarına yönelik tutumunda hızlı bir sertleşme yaşandığı söylenebilir. Eylemcilere daha sonra tartışmalara neden olan yoğun biber gazı ile müdahale eden evik Kuvvet ekipleri, TOMA'lardan sıkılan tazyikli suyun yardımıyla göstericileri Taksim Meydanı'ndan uzaklaştırarak başta İstiklal Caddesi olmak üzere Harbiye, Gümüşsuyu ve Tarlabaşı bölgelerine doğru püskürttü. Beyoğlu bölgesinde yaşanan şiddet olaylarına paralel olarak Ankara ve İzmir gibi büyük kent merkezlerinde ortaya çıkan gösteriler, eylemi daha kapsamlı bir hükümet karşıtı eylem kimliğine kavuşturdu.

Eylemcilerle polis arasındaki karşılaşmalar sokak ve caddeleri işlevsiz hale getirirken diğer yandan hızla başka eylem biçimleri de gelişmeye başladı:

Bazı gruplar tarafından akşam saat 21.00'de evlerde işıklar yakılıp söndürülerek, balkonlarda tencere-tava alınarak veya sokaklarda ellerinde bayraklar, slogan atarak, arabalar korna alarak eř zamanlı protesto eylemleri görüldü. Bu eylemler başlangıçta İstanbul'daki

Gezi Parkı Eylemleri'ne destek amacını gütmekte idiysen de sonrasında ülkede AK Parti hükümetine toplu olarak karşıtlık halini aldı.

Dünya medyasının ilk haber olarak duyurduğu, Norveç televizyonunun canlı yayın yaptığı olaylara Türk medyası ise sessiz kaldı. Penguen belgeseli tarihe geçti. Gelişmeleri internet üzerinden takip eden yurttaşlar, yemek ya da belgesel programı yayımlayan haber kanallarına tepki gösterdi. Başta CNN ve BBC olmak üzere birçok kanal Taksim'deki gelişmeleri anlık duyurdu. Norveç kanalı tam 6 saat boyunca canlı yayın yaptı. Teknolojinin nimetlerinden yararlanan kimi eylemciler de cep telefonlarıyla çektikleri videoları internetteki paylaşım siteleri aracılığıyla halka aktardı.

Merkez medyanın gösterilerin başlangıç aşamasında yaşananlara yer vermemesi, eylemcilerin ilk günlerden itibaren medya organları hakkında sert eleştirilerde bulunmasına ve Ulusal Kanal ile Halk TV gibi sınırlı izleyiciye hitap eden televizyon kanallarının izleyiciyle buluşmasına yardımcı oldu.

3.7. Eyleme Destek Veren Sivil Toplum Örgütleri

Eyleme destek veren yapılanmalar tarafından gezi eylemleri adına bildirimler yayınlanmıştır. Dilin günümüzde karşı karşıya kaldığı en büyük meydan okuma, onun bir ideolojiyi iletme aracı olmaktan çıkartılıp tamamen ideolojinin bir parçası haline getirilmesi, yani dilin kendisinin bir ideoloji olmasıdır. Artık her ideolojinin bir dili ve dilin de bir ideolojisi vardır. Sonuçta dilsel göstergeler ideolojik anlamlar kazanarak Peirce'ün ifadesiyle temsil ettiği referansları çağrıştırmaya takatini kaybetmiş ve şeyleşmiştir.

Türkiye Komünist Partisi, Devrimci Anarşist Faaliyet, Mücadele Birliği Platformu, İstanbul Feminist Kolektif, Anarşist Kadınlar, Özgür Eğitim Platformu, LGBT Blok, Ezilenlerin Sosyalist Partisi, Emek Partisi İstanbul İl Örgütü, Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu, Kaldıraç Dergisi Gezi eylemlerinde bildiri yayımlamıştır. Bu bildirimlerden bazıları şunlardır:

Emekçi halkın seçeneği mutlaka yaratılacaktır

1. Türkiye, günlerdir gerçek bir halk hareketine tanıklık etmektedir. İstanbul'da başlayan, Türkiye'nin dört bir yanına yayılan eylem ve protestolar kitlesel, meşru ve tarihsel bir nitelik taşımaktadır. Her şeyden önemlisi, halkın psikolojisindeki çarpıcı değişimdir. Korku duvarı ve atalet aşılmış, özgüven kazanılmıştır.

2. Türkiye Komünist Partisi başından beri bu halk hareketinin parçası olmuş, bütün güçlerini seferber etmiş, hareketin emekçi ve devrimci karakterini güçlendirmek için çaba harcamış, gelişkin bir disiplin anlayışının yayılması için uğraşmış, sayısız eylem ve gösteriyi örgütlemiştir. Bu süreçte partimizin genel merkez binasına Ankara polisi tarafından ağır bir saldırı düzenlenmiştir. Türkiye'nin her tarafında yüzlerce parti üyemiz yaralanmış, gözaltına alınmıştır. Bazı yöneticilerimizi kaçırma girişiminde bulunulmuş, partimize dönük provokasyon girişimleri boşa çıkarılmıştır.

3. TKP'nin süreçteki rolüne ilişkin vurgularımız, halk hareketinin baskın kendiliğinden karakterini ve diğer siyasi öznelerin çabalarını hafifsemek amacıyla kesinlikle taşımamaktadır. Tersine TKP başından beri, bu hareketin şu ya da bu siyasi öznenin etkisini fazlasıyla aşan bir yönü olduğunu, kimsenin sürece küçük hesaplarla yaklaşmaması gerektiğini vurgulamıştır.

4. Halk kitlelerinin "Hükümet İstifa" talebi, bu hareketin açık bir gerçeğidir. Şu andaki mevcut hükümete karşı sol bir seçeneğin "hemen bugün" yaratılmayacağı açık olsa da, bu talep daha da yükseltilmelidir. Emekçi halk için bu seçenek, ancak yaşadığımız tarihsel dönemin etkisini fazlasıyla aşan bir yönü olduğunu, kimsenin sürece küçük hesaplarla yaklaşmaması gerektiğini vurgulamıştır. TKP buna odaklanacak, düzen unsurlarının krizi aşmak ve halkı aldatmak için çare olarak ileri sürülebileceği "milli hükümet" ve benzeri arayışları emekçi kitleler nezdinde teşhir edecektir.

5. Kuşkusuz, siyasi iktidar türlü manevralarla halkın tepkisini yatırtmaya, kontrolü sağlamaya, hatta bunu bir fırsata çevirmeye çalışacaktır. Bunda geçici başarılar elde etmesi de mümkündür. Ancak halk hareketi böyle bir olasılıkta da asla boşa gitmemiş olacaktır. TKP inatçı, sabırlı ancak yoğun bir çalışma dönemine hazırdır.

6. Türkiye'de sosyalist hareketin benzer hedef ve kaygılarla hareket eden kesimlerinin ortak hareket etmesi için şimdiye kadar sürdürülen çabaların halk hareketinin yükselişini hızla değerlendirmesi gerekmektedir. TKP güncel görev ve çalışmaları sektöreye uydurmayacak biçimde bu konuda sorumlu davranacak, aşağıda yer verilen güncel talepler doğrultusunda bir ortak zeminin yaratılması için çaba gösterecektir.

7. Hükümetin halk hareketini meşru ve gayri-meşru diye bölme çabasını boşa çıkarmak için bütün güçler hareketin toplumsal meşruiyetini azaltıcı davranışlardan kaçınmalıdır. Saldıran siyasi iktidardır; Halk bu saldırılara karşı kendini ve meşru eylemini savunmalı ancak hükümetin provokasyon tuzağına kesinlikle düşmemelidir.

8. Halk kitlelerinin "hükümet istifa" diye haykırdığı sırada, Taksim-Gezi Parkı ile sınırlı pazarlıkların anlamı yoktur. Hükümet bundan bir hafta önceki dengelerin bir daha geri gelmemesine değıştiğini ısrarla anlamazdan gelmektedir. Herkes biliyor ki, halk hareketi yalnızca Gezi Parkı'ndaki ağaçlarla ilgili duyarlılığın ürünü değildir. Öfke aynı zamanda kentsel dönüşüm politikalarına, piyasacı teröre, yaşam tarzlarına müdahaleye, Amerikanclığa, gericiliğe, Suriye halkına karşı düşmanca girişimlere karşıdır. AKP, "üç ağaca karşı beş ağaç dikeriz" söylemiyle halkı aldatamaz!

9. Bir emekçi halk seçeneğinin yaratılması için kollar sıvanırken, hareket bazı taleplerin arkasında durmalıdır. Bu talepler; bu hükümetin ya da Erdoğan'ın istifası durumunda da geçerli taleplerdir:

- Hükümet Gezi Parkı ve AKM'nin yıkılması projesinin durdurulduğunu derhal ilan etmelidir.
- Direnış boyunca gözaltına alınanlar serbest bırakılmalı, hiçbir adli kovuşturmayla izin verilmemelidir.
- Barolar Birliği ve kent barolarının öncülüğünde kurulacak komisyonların raporları doğrultusunda, halka karşı suç işlediği saptanan yetkililer görevden alınmalıdır.
- Halkın haber alma hakkını engelleme girişimleri durdurulmalıdır.
- Toplantı, gösteri ve yürüyüşlere ilişkin her tür yasaklama kaldırılmalıdır.
- Seçim barajı ve siyasi partiler yasasındaki anti demokratik hükümler dahil, halkın siyasete katılım kanallarını tılayan her tür yasa ve fiili engel kaldırılmalıdır.
- Halka tek tip yaşam tarzını dayatan tüm girişimler durdurulmalıdır.

10. Yukarıdaki acil talepler, siyasi iktidarın kendisine karşı mücadele hak ve görevlerimizi hiçbir biçimde etkilemeyecektir. Halkın hükümete yönelik tepkileri güçlendirilmeli, gerçek bir alternatifin oluşturulması için çabalar yoğunlaştırılmalıdır.

11. 12 Eylül faşist darbesiyle birlikte emekçi halka, sola, Kürtlere karşı gerici ve şoven saldırıların aracı olarak kullanılmak istenen ay-yıldızlı bayrak, halkımız tarafından faşizmin elinden alınmış, bir kez daha Deniz Gezmişlerin, yurtsever halkın elindeki bayrağa dönüşmüştür.

12. Halk hareketinin başından beri halkları birbirine düşürmek isteyenleri boşa çıkaran tutum gözlenmektedir. Bu tutum titizlikle sürdürülmeli, şovenizme, milliyetçiliğe asla geçit verilmemelidir.

13. "AKP ile barış olmaz" demiştik. Halkın sırtını döndüğü, iptiliği pazara çıkan bir iktidarla barış olmaz. Kürt siyaseti "AKP'ye umut beslemekten" vazgeçmeli, yurtsever, aydınlanmacı birleşik bir emekçi halk hareketinin güçlü bir bileşeni olmalıdır.

14. Siyasi iktidarın kolluk güçlerince öldürülen yurttaşlarımız, haklı ve tarihsel bir mücadeleye yaşamlarını vermişlerdir. Bu halk onları unutmayacak, sorumlulardan hesap soracaktır.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
Merkez Komite



TKP İstanbul İl Örgütü - www.tkp.org.tr - Osmanpaşa Mah. Serasker Cad. Kızılköy Sok. No:10 Kadıköy/İstanbul Tel: 0216 434 05 04 Faks: 0216 346 11 37 E-posta: Kayhan Matbaacılık Güven Sanayi Sitesi C Blok Kat: 244 Zeytinburnu

Şekil-11:Türkiye Komünist Partisi Bildirisi

(subjektif.org, Erişim Tarihi:17.05.2015)

04.06.2013/Taksim İsyanı

KAZANIYORUZ

Kaldırım taşlarının altındaki kumsal gördük ve isyanın kara bayrağını taşıdık

İstiklal caddesinde Fransız konsolosluğu civarlarında polis birliklerine iki yüz metre uzaklıkta bir elinde kumsalın taşları bir elinde isyanın bayrağıyla çatışyorsun. Talcid'le islattığın bez parçası gaz masken olmuş, polis TOMA'yla su sıkıyor islanıyorsun, art arda attığı gaz bombalarıyla gazın içinde kalıyorsun taş atarak çekiliyorsun. Gaz nefessiz bırakmış seni, nefessizlik bunalmış, tam bu sırada birisi koşarak yanına geliyor yüzüne ilacli su serpiyor "nasılsın, iyi misin?" iyi değilsin aslında ama iyi oluveriyorsun. Eline kumsalın taşını, isyanın bayrağını alıyor yarım nefesle barikata yükleniyorsun. Nefesin isyanın özgürlüğüyle açılıyor. **Çünkü her yanın dayanışma olmuş**, dayanışmayla bezenmiş bu isyan, düşüyorsun kaldırıyorlar, sekerek yürüyünce soruyorlar, ses bombası patlayınca beraber yuhluyorsun, gaz gelince beraber nefesleniyor, abluka seyrelince beraber şarkılar söylüyorsun, isyanı haykırıyorsun. Hiç bitmeyen tazyikli sular gazlar ve direniş. Yoruluyorsun bir kaldırıma oturuyor dinleniyorsun elinde suyla gelenler sana su bir başkası bir sandviç veriyor. Hiç tanımadığın insanlarla isyanı konuşuyorsun, ne susuz ne aç kalıyorsun; **Çünkü her tarafın paylaşılanlar olmuş** burada benim, bizim yok herkes beraber. **Rehavet yok**, sen düşsen bile yanındaki düşmez, **yılgınlık yok** sen düşsen bile yanındaki düşmez, sistemin senelerce seni işleyerek yarattığı korkulardan sıyrılıyor ve cesaret korktuğunu eyleyebilmehtir ve sen bunu yaşıyorsun. Birliklere yükleniyor yüklenidikçe ilerliyorsun polis seni durdurmak için her şeyi yapıyor, bazen yavaşlasan da diğer çatışmaların sesleri kulağına fisildiyor "ilerliyoruz", heyecanlanıyorsun ve yine yükleniyorsun ve yine. Son yüklenmede polisin geri çekilmeye, hayır kaçmaya başladığını görüyorsun belki de uzun zamandır yaşamak istediğin şeyi yaşıyorsun diğeriyle Taksim meydanında buluşuyorsun sevdiğin dostları görmekten memnunsun biraz sarılıp kucaklaşmadan sonra fazla beklemeden barikatları kurmaya başlıyorsun. Yanındakiler bir şarkıyı mırıldanmaya başlıyor 1930'lardan İspanyadaki anarşistlerin, devrimin şarkısını söylüyorlar, sen de söylemeye başlıyorsun **"Ekmek adalet ve özgürlük için herkes barikata, herkes barikata"** Şarkı sesi artıkça artıyor ve barikatlar kuruluyor. Ters çevrilmiş polis arabalarından, polis otobüslerinden, talan inşaatının bariyerlerinden, gelsinler bakalım gelecekleri varsa göreceklere. Meydanda dayanışma paylaşma artıyor, herkes sıyrılmak istiyor bencilliğinden, rekabetçiliğinden, masalar açılıyor, çadırlar kuruluyor bir halk meydanı yaratılıyor. Az da olsa samimi olmayalar var umursamıyorsun. Çünkü; her an - her yerden, Ankara'dan İzmir'den Antalya'dan Dersim'den... İsyan. Atina'dan, Selanik'ten, Paris'ten, Sofya'dan... Dayanışma haberleri geliyor. Dayanışma büyüyor paylaşanlar artıyor isyan yayılıyor Çünkü; **Biz kazanıyoruz.**

Şimdi bir isyan anlatıyor bize kendini. Bir isyan anlatıyor bize unuttuklarımızı, paylaşmanın, dayanışmanın, örgütlülüğün önemini, en önemlisi özgürlüğü. Şimdi bir isyanla alevleniyor yüreklerimizde taşıdığımız sönmeyen kor ateş. Şimdi bir isyanın içinde sınırsız parıldayan gözlerimize yani birbirimize bakıyoruz. "Kumsal" taşı tutan, isyanın bayrağını taşıyan, bombadan yanmış ellerimizle sıkıyoruz birbirimizin ellerini, devrim dolu yüreklerimizi taşıyan gövdelerimizle kucaklaşıyoruz. Ve sözcüklere dökülmese de bu anı yaşamamızın mutluluğuyla **"teşekkürler"** diyoruz birbirimize. Yetinmeyeceğimiz mutluluğun geçici teşekkürü bu. **Yetinmeden yan yana yarını bekliyoruz, bugünden**

DEVRİMCİ ANARŞİST FAALİYET

Şekil-12:Devrimci Anarşist Faaliyet Bildirisi

(subjektif.org, Erişim Tarihi:17.05.2015)

MÜCADELE BİRLİĞİ

Halk devrimi yayılıyor ve derinleşiyor. Devrimci ayaklanmanın söneceği beklentisi içinde olanlar hareketin gerçek içeriğini hiç anlamamışlardır. Olan biten şey Türkiye’de artık görmeye alıştığımız devrimci kitle eylemlerinden bir değil, devrimci bir halk ayaklanmasıdır; bir devrimdir. Bu bir halk devrimidir, halkın kendi özlem ve talepleriyle katıldığı bir devrimdir.

Olayların gelişimine mümkün olduğunca kısa bir göz atalım: Biliyoruz, olaylar basit bir nedenden başladı. Polisin vahşi saldırısı önce Taksim’i ayağa kaldırdı. Hareketin içeriğini anlamayan hükümet polis terörünü devam ettirdi. Kitleler direndi ve belki de yüz metre karelik alanda başlayan yangın bütün şehre yayılmaya başladı. Hükümet, halk hareketine dönüşmeye başlayan yangını yine polis terörüyle söndürebileceğini sandı ama kitlelerden hiç ummadığı bir direnişle karşılaşınca yangını söndüremedi ve yangın Türkiye’ye yayılmaya başladı.

Başlangıçta Türkiye çapına yayılan hareket Taksim ile dayanışma amaçlıydı. Ama Taksim’deki kitle hareketi İstanbul’a yayılmaya ve önce bir isyana, arkasından bir ayaklanmaya dönüşmeye başladı. Hareket, hükümetin, Başbakanın istifasını isteyen bir halk ayaklanmasına yükseldi. İktidar inisiyatifi kaybetti. Halk, özlem ve taleplerini, faşist devlet teröründen kurtulma ve özgürlük istemini öne sürmeye başlamıştı.

Kitlelerin ayaklanması, sermayeye, sermaye egemenliğine, faşizme karşı ayaklanmaya dönüştü. Faşizmin kristalleşmiş halini Başbakanlıkta görüyorlar ve bu yüzden hedef tahtasına onu koydular. Hareket, ayaklanmanın 7. gününde bir halk devrimi düzeyine yükseldi. Şimdi o aşmadayız.

Ne var ki, sermayeye ve faşizme karşı ayaklanma düzeyine erişen bu hareket halen dağınık bulunuyor, hedefler sistemli hale getirilmiş, amaç çok net biçimde belirlenmiş değil. Devrimci güçlerin acilen çözmesi gereken görev budur.

Geçici Devrim Hükümeti, yığınların ayaklanmasını tek bir otorite altında toplamak, bir anlamda kendiliğinden yayılan ve şu an süren ayaklanmanın politik birliğini; devrimin meyvelerini emekçi sınıfların değil, ama başka burjuva güçlerin toplamasının önüne geçmek için bir zorunluluktur. Ancak Geçici Devrim Hükümeti ayaklanma halindeki emekçi sınıflara önderlik edebilir, kendi otoritesini kabul ettirebilir, onların içinde kökleşip derinleşebilir.

Ayaklanma halindeki emekçi kitleler, faşizme karşı savaşan güçler, özgürlük arayışındaki toplumsal kesimler, kısacası, kendi özlem ve talepleriyle harekete katılmış tüm ayaklanmacı güçler açık, net, kısa ve çok belirgin çizgilere sahip bir Geçici Devrim Hükümeti’ne ihtiyaç duyuyorlar.

Bu Hükümet,

- a) Burjuva hükümetin derhal istifasını, bütün iktidarın halka devredilmesini,
- b) Polis teşkilatının ve ordunun dağıtılmasını, bunun yerine milis güçlerinin geçirilmesini,
- c) Bankalara, tekelere, büyük dış ticaret, emekçi sınıflarına el konulmasını,
- d) Halk Temsilcileri Konseyinin toplanmasını,
- e) Tutsakların derhal özgürleştirilmesini,
- f) Ezilen ulus ve ulusal toplulukların kendi kaderlerini tayin hakkının tanınmasını acil görev olarak ilan etmelidir.

Leninist Parti, bütün devrimci güçleri bu konuyu ele almaya, konu üzerinde düşünmeye ve öneriler geliştirmeye çağırıyor.

Dünya tarihini değiştirecek gelişmelerin ön günündeyiz. Dünya Ortadoğu’ya, Ortadoğu Türkiye’ye, Türkiye ise ayaklanmanın gidişatına bakıyor. Zaferimiz sadece Türkiye ve Kürdistan emekçi sınıflarının kurtuluşu açısından değil ama muhtemel bir Ortadoğu savaşının hatta belki de dünya savaşının önlenmesi açısından da belirleyici öneme sahiptir.

Zaferimiz ve tarihe karşı sorumluluğumuzu yerine getirmemiz bu görevi başarmamıza bağlıdır.

Mücadele Birliği Platformu

Yeni Evrende Mücadele Birliği Dergisi / Önel Sayı: 700 / Haziran 2013 / Yığın Sireli Dağıtım / Şabih: Yeni Dinem Yayıncılık Basım Dağıtım Eğitim Hizmetleri Yayıncılık Org. Tic. Ltd. Şti. Adres: Samsi TUNCA / Adres: Sefiler Mah. Sofular Cad. No: 8/3 Faah - İSTANBUL / Tel-Fax: 0 (212) 533 32 57 / Soc. Yayıncılık Müdürü: Samsi TUNCA / Banka Yeri: Yaka Merbank A.Ş. İhtisap Hh. 1. Sok. No: 27/16 Babecievler İSTANBUL / E-posta Adresi: mucadelebirligi@hotmail.com / www.mucadelebirligi.com

Şekil-13: Mücadele Birliği Platformu Bildirisi

(subjektif.org, Erişim Tarihi: 19.05.2015)

ÖZGÜRLÜK için!

8. ÖEP Öğrenci Kampı

Geçtiğimiz iki yaz Rize Çamlıhemşin'de HES'lere karşı örgütlediğimiz kamplarımıza, bu yaz İzmir Seferihisar'da örgütlediğimiz antı - emperyalist öğrenci kampıyla devam ediyoruz.

Özgür Bilimsel Eğitim, bizim için, emperyalist savaşlara araçlar ve gerekliler üreten sermayenin biliminin karşısında, taraflı ama bizim tarafımızdan olan; yaşamak istediğimiz hayatı inşa etmemize yarayacak bir bilim demek.

Bunun için uğraşyoruz.

Mesela tıp okurken, Pentagon'da üretilen hastalıklar ve bunların ilaçlarını pazarlamaya değil; hastalıkları önlemek üzerine çalışmaya;

Mimarlık okurken, insanların yalıtılmadığı, yalnızlaşmadığı, yaşanı-

lası, nefes alabildiğimiz kentler planlamaya,

Hukuk okurken, mücadelenin her alanında olduğunu, "Hak verilmez almır, zafer sokakta kazanılır"ı anlatmaya, çalışıyoruz.

Örgütlü bilim, bize bu çürümüş kapitalizmin nası da yıkılacağına yolunu gösteriyor. Gittikçe daha çok insanlaşmanın yolunu.



İLETİŞİM:

İstanbul: 0537 450 47 17
Ankara: 0554 982 04 47
İzmir: 0545 232 19 17
Çukurova: 0534 920 48 64

oepkamp.tumblr.com

Facebook: 8. ÖEP Öğrenci Kampı

rünür hale, yani örgütlü güç haline getirmeliyiz. Hep tercih yapmak zorunda kalacağız: İnsanca yaşamayı arzulayan,

safını bilen, onurlu bir yaşam mı; yoksa sokağa çıkmaya korkarak, dostuna bile sırt çevirerek geçecek

olan, daha bu yaşlarımızdan hayal kurmayı reddetmeye başladığımız bir hayat mı?

SAVAŞ YAŞAM ALANLARIMIZDA

TAKSİM... GEZİ PARKI... SHANGRI-LA... 3. KÖPRÜ...

Emperyalist savaş, bunca yıllık tarihin tüm acılarına rağmen hala bizi şaşırtabilecek denli kirliliğe sahiptir. Emperyalist savaş için en büyük tehdit, biderin iç savaşını çıkarmasıdır. İlmek ilmek, adım adım. Herkes kendini var ettiği alandan, okulda, sokakta, yaşanılan bir dünya için mücadeleyi yükselttiğinde; savaşları kaldıramayacak şekilde onurlu insanlar olmanın kültürünü yarattığında, bu egemenler için en büyük tehdittir.

O yüzden böyle inceledik,

“...Kentsel dönüşüm diyolar adına. Kentlerin savaş makinalarına dönüşümü...”

adım adım, tüm yaşam alanlarımızı elimizden almak dedindeler. Bizim yaygınlaştırdığımız kültürden; hayallerine sahip çıkmaya, dostuna sahip çıkmaya, saf tutmaya kültüründen, insanca yaşam arzusu ve değerini yüceltmemizden korkuyorlar.

Savaş bizim yaşamımızı kuşatmaya çalışıyor. Ancak bu şekilde başarılı olabilir. Burjuvazi, içine girdiği küresel krizden en az zararlı çıkmaya çalışıyor. Her zaman hesaplarının bozulması riskini göz önünde

bulunduruyorlar. Bu risk bizi. Bizim meydanlarda bulunmamız...

Savaşlar, şehirlerin planlanmasından de yürütülür. Bunun için başta İstanbul'da olmak üzere, tüm Anadolu'da meydanlarımızın, sokaklarımızın tek tek kapılmak dedindeler. Bunu da yapmaya çalıştıkları oteller, AVM'lerle birleştiriyorlar... Kentsel dönüşüm diyolar adına. Kentlerin savaş makinalarına dönüşümü.

Deniz'lerin, geniş halk desteğiyle, 6. filoyu denize dökmelerinden yıllar sonra, bu sene, 6. filonun denize döktüğü yere, Beşiktaş - Dolmabahçe'ye o filonun bir gemisinin adı olan

BURADA SAVAŞ KONUSUYOR 2

BÜLTEN 2013 Öğrenci Gazetesi Özel Sayısı, Özgür Eğitim Platformu yayınıdır.

NE YAPMALI ?

Reyhanlı katliamı gerçekleştirilen üç hafta geçti. Bu üç hafta içerisinde, katliamı bir an önce unutturmak isteyen burjuva medya, suni gündemlerle, alay edersesine bu katliamın üzerine kapamaya çalıştı.

Fail aramaya başladılar; acaba dediler, katil kim olabilir. Bir dedikodu silsilesi başlattılar. Halk bombalayanın kim

olduğunu konuşadursun, biz bu işin içinden sınırlı herhalde diye düşündük. Ama biz faili biliyoruz; TC Devleti'nin ta kendisidir.

Bitmedi; korkusundan üç haftadır kuyruğunu kısıran, Reyhanlı'dan buca buca kaçıp ilk fırsatta Amerika'ya giden Erdoğan'a da üç haftanın sonundaki Reyhanlı ziyareti için orobüsler dolusu insan kiraladılar. Bütün

kanallar gösterdi. Tıpkı bir şov programı gibi. Ellere Türk bayrakları tutuşturulmuş, Erdoğan'ı alkışlamak üzere başka illerden kiralanmış 'çoşuklu bir kalabalık'.

Reyhanlı halkını ise alana dahi yaklaştırmadılar. Bu bir halkın yüzüne tükürceğini bilmenin korkusudur.

Öfkeyi gözlerden saklayarak sindirebileceklerini sanıyorlar. Bizse öfkemizi büyütüyoruz. Biriktirip öfkemizi gö-

"Shangri - La" adlı bir otel yapılır.

Bu misillemenin arkasında büyük bir korku var. Öncelikle bizden, öğrencilerden korkuyorlar. Çünkü her ne kadar unutturmaya çalışsalar

da, onlar bu tarihi hiç unutmuyorlar. Tıpkı 6. filoya olduğu gibi, anti-emperyalist mücadelemizin üniversitelerden nasıl dalga dalga yayıldığını, öğrenci hareketinin, geniş halk kesimlerini nasıl harekete geçirdiğini çok

iyi hatırlıyorlar. Üniversitelerden ÖGB'lerin kaldırılıp yerine polis getirilmesi kararının bu dönemde gündeme gelmiş olmasının da böyle, gayet politik bir sebebi var.

"ÜNİVERSİTELERE ÖGB DEĞİL, POLİS"

Başbakan açıkladı, üniversitelerden özel güvenlikleri kaldırıyoruz, dansıklı dövüş oluyor, bunun yerine yine polis orada görev yapacak, dedi.

"Gelin, sizi bekliyorduk" diyoruz biz de. Hiç şaşırmadık, yakın tarihimize baktığımızda, okullarda JITEM'cilerin cirit attığı günlerden bu yana çok geçmedi.

Burjuvazi öğrencileri savaşa davet ediyor. Emperyalist savaşın, tıpkı Reyhanlı gibi, dönüştürdükleri kentler gibi, mahalleler gibi üniversitelerden de yürütüleceğinin ilanı yapıyor. Oyleyse ne demeli? Ne yapmalı? Tekrarlamalı: Her savaş bir iç savaştır. İnsanca

bir yaşam, bu yaşamı kurmak için üreteceğimize özgür bilim, örgütlü bilimi üniversitelerde ve her yerde yürütmeli.

Çağırıyoruz! Burjuvazi öğrencilere

savaş ilan etti. Biz de herkesi, okullarda örgütlü bilimle iç savaşta büyütülmeye. Özgür Bilimsel Eğitim için, bir merkezli kitlesel öğrenci örgütü olan ÖEP'le örgütlenmeye çağırıyoruz.

“...özgür bilimi, örgütlü bilimi üniversitelerde ve her yerde yürütmeli...”



Şekil-14:Özgür Eğitim Platformu Bildirisi

(subjektif.org, Erişim Tarihi:17.05.2015)

Diktatörlük Değil Özgürlük İstiyoruz!

İşçiler, emekçiler, gençler, kadınlar!

Taksim Gezi Parkı'nı korumak için başlayan direnişimiz halk isyanına dönüştü. Bu bir özgürlük isyanıdır!

Alevisi, Sünnisiyle, Türk'ü, Kürt'ü, Arap'ı ve Ermenisiyle faşist zulme ve sermayenin sömürüsüne karşı işçilerin, emekçilerin, gençliğin, kadınların isyanıdır!

Zulmün hükmü yoktur!

Örgütlü bir halkı hiçbir kuvvet yenemez!

Kardeşler! Emekçilere kapatılan Taksim Meydanı'na dövüşe dövüşe girdik. Meydanı ve Gezi Parkı'nı özgürleştirdik.

Bu zafer, başta devrimci, sosyalist parti ve örgütler olmak üzere, halk gençliğimizin mücadelesinin sonucudur. Bu zafer hepimizindir!

Gördük ki, faşist yasa ve yasaklar, binlerce polis, gaz bombası, TOMA'lar halkın gücü karşısında hükümsüzdür.

Halkın örgütlü gücü ve öfkesiyle zalimlerin saltanatını yenebiliriz!

İşte Taleplerimiz!

Gezi Parkı'na yapılacak AVM'den vazgeçilsin!

Taksim Meydanı'nı işçi ve emekçilere yasaklayan genelge iptal edilsin!

Halka işkence yapılması talimatı veren İçişleri Bakanı, vali ve polis şefleri açığa alınsın, ölüme sebebiyet vermekten yargılsın!

Gözaltılar serbest bırakılsın!

Söz, eylem ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engeller kaldırılsın!

Başbakan Erdoğan halktan özür dilesin!

AKP Hükümeti istifa!

Taleplerimizin kabul edilmesi için, "Her yer Taksim, her yer direniş" sloganıyla meydanları zaptedelim! Devrimci, sosyalist parti ve örgütlerin çağlarına kulak verelim!

Faşizme karşı birleşik halk direnişini büyütelim! Genel Grev Genel Direniş yolundan yürüyelim!

Kahrolsun faşizm! Kahrolsun kapitalizm!

Yaşasın devrim ve sosyalizm!

**EZİLENLERİN
SOSYALİST PARTİSİ**

Ezilenlerin Sosyalist Partisi İrtibat Bilgileri:
Adres: Konur 2 Sokak. Örnek apt. 51/10 Kızılay/ Ankara
Telefon-Fax : 0312 417 07 85. Web:
www.esp.org.tr E-posta: esp.irtibat@gmail.com



Şekil-15: Ezilenlerin Sosyalist Partisi Bildirisi
(subjektif.org, Erişim Tarihi: 30.05.2015)

Özgür ve Demokratik Bir Türkiye İstiyoruz!



Her milliyetten, her inançtan, her cinsten Türkiye halkı "sizin yaşam koşullarınızın ve yaşam biçiminizin sınırlarını ben çizirim" diyerek halka tepeden bakan, halkı aşağılayan AKP despotizmine karşı "hükümet istifle" sloganlarıyla günlerdir sokakları dolduruyor. Taksim Gezi Parkı'nın AVM yapımına üzere halkın elinden alınması girişimi bu bağlamda barındığı taşınan son damla olmuştur. Halkın öfkesi Gezi parkından başlayarak yurt sahne yayılmıştır. Halk özgürlük, demokrasi, adalet, eşitlik, barış, kardeşlik ve insanca bir yaşam istemektedir.

ZENGİNE ADALET, HALKA SEFALET!

"Adalet" ve "kalkınma" adını alarak, halka özgürlük ve refah vaadıyla işbaşına gelen AKP ve Tayyip Erdoğan'ın devri iktidarında ise "adalet" parası olanlar için işleyen bir mekanizmaya dönmüştür. "Kalkınmalar" ise halkın yoksulluğuna pehnesine uluslar arası tekel, işbirlikçi sermaye çevreleri ve AKP'nin yandaşlarıdır.

Dünya kadar plastik leğen içinde kağıttan kayıklar yüzüyor. Dünemin yoksul Tayyip'in oğlu, bugün büyüdükçe ve Başbakan oğlu olarak tanker filolarını okyanuslarda yüzölüyor.

Halk ve adalet arayışının, emekçinin, kent ve kır yoksullarının, Kırdın, Alevinin, kadın ve gencin payına ise biber gazı, cop darbeleri ve hapishane düşmektedir.

SERMAYE CANAVARI DOYMAK BİLMİYOR!

AKP, hükümete geldiği ilk günden beri devletin ve sistemin bütün kurumlarını, ülke kaynaklarını uluslar arası sermaye ve yerli işbirlikçilerine aktaran bir emme basma bulumbaya dönüştürmüştür. Yoksulluk sınırının 3.061 lira, açlık sınırının 940 lira



olduğu bir dönemde milyonlarca işçi ve emekçi 773 lira asgari ücretle çalışmaya mahkûm edilmiştir, yetmemiştir;

Özelleştirmeler yoluyla ülkenin en karlı işletmeleri peşkeş çekilmiştir, yetmemiştir;

Eğitim ve sağlık paralı hale getirilerek piyasaya açılmıştır, yetmemiştir;

HES, baraj yapımı denerek köylünün üretim ve yaşam alanları, kentsel dönüşüm denerek kent yoksullarının evleri ellerinden alınmıştır, yetmemiştir;

Hayatpaspaport, Galataport, Haliç Tersanesi botan geminin kalepir malı gibi sunulmuş, yetmemiştir;

Üçüncü havaalanı, üçüncü köprü yapacağız diyerek İstanbul'un akcibelleri olan omanlar sökülümeye başlanmıştır, yetmemiştir;

Sıra Taksim'de olduğu gibi parklara, çocuk oyun alanlarına gelip dayanmıştır.



HALK İRADESİ EGEMEN OLMALIDIR!

Taksim'den başlayan ve ülkenin bütün sınırlarına kadar yayılan halk öfkesi ve direnişi en başta bu neoliberal yağma ve talana karşı açılmış bir mücadele bayrağıdır. Halk, Tayyip Erdoğan'ın söylemekten çok hoşlandığı gibi "haksızlıklar karşısında susan diliz şeytan olma" dönüm/olmayacağı diktatörlük heveslerinin yüzüne bir tokat gibi indirmiştir. Yeşarın ve geleceğini savunacağını göstermiştir.

Suriye lideri Beğar Esad'ı halkına zulmetmekte suçlayıp "Esad, men dakika dukka - eden bulur Esad" diyen Tayyip Erdoğan'a Türkiye halkı "zulmüne bat ya Tayyip men dakika dukka" demiştir.

"Millî irade" üzerine ahkâm kesen Tayyip Erdoğan'ın

yapması gereken tek şey ortaya çıkan bu halk iradesi önünde boyun eğmek ve bunun gereklerini yerine getirmektir.

İstanbul'u gaza boğan, halka saldırı emri veren İçişleri Bakanı, İstanbul Valisi ve Emniyet Müdürü görevinden alınmalıdır. Milyonlar "hükümet istifle" diye haykarmaktadır, dahası AKP hükümeti uygulamaları toplumsal meşruiyet temellerini yitirmiş durumdadır. Halk iradesini engelleyen seçim barajı, seçim sistemi ve siyasi partiler yasasında değişiklikler yapılarak biran önce seçime gidilmelidir.

Halkımıza çağırız: Bizeri yoksulluk ve özgürlüğü züğüre mahkûm eden neoliberal cendereden kurtulmak için safdan sıkışturalım.

Halkın tam egemen olduğu özgür ve demokratik bir Türkiye için el ele verelim.



EMEK PARTİSİ İSTANBUL İL ÖRGÜTÜ

Emek Partisi Genel Merkez: Fırat Çakmak 1 Sk. No:15/5 Kızılay-ANKARA Telefon: 0 312 232 41 98 Faks: 0 312 232 41 97 İstanbul: Millet Cad. Gülşen Apt. No:19/1 Yusufpaşa/Fatih Telefon: 0 212 588 03 00 Faks: 0 212 587 56 86 Beşik: Eski Matbaacılık, Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler/İst Tel: 0 212 6549418

Şekil-16:Emek Partisi İstanbul İl Örgütü Bildirisi
(subjektif.org, Erişim Tarihi:01.06.2015)

DAHA YENİ BAŞLADIK!

*Yok edin insanın insana kulluğunu,
bu davet bizim...
Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi kardeşesine,
bu hasret bizim...*

İsyana dönüşen direniş dalga dalga yayılıyor. Polisin vahşice saldırıları durduramıyor isyanı.

Cumhurbaşkanı, "Mesajı aldık." dedi. Eylemlere son verin derken iyi polisi oynuyor. Kılıçdaroğlu; kamu malına zarar vermeyin, diyerek eylemcileri bölmeye çalışıyor.

Soruyoruz: Kamu malı dediğiniz toma mıdır, kamu malı dediğiniz polis aracı mıdır? Bu, kamu malı olan ve halka karşı kullanılan şeyler bizim vergilerimizle alınmıyor mu? Size ne; kamu malı bizim malımız. Böyle kamu malı istemiyoruz.

İsyana dalga dalga yayılıyor. Başbakan, yurtdışına kaçarken efeleniyor. "Bize oy veren yüzde elli zor tutuyoruz" diyor. Gaz bombaların, tomaların yetmedi de bizi bununla mı tehdit ediyorsun. Bu ne çaresizliktir? Sen ve çocukların, hisimların cukkayı götürürken, yoksulluğa mahkûm ettiklerin, senin cennetin için mi sokağa çıkacak sanıyorsun?

Ak Parti'ye oy veren; yoksullara, işçilere, emekçilere sesleniyoruz, bunların din anlayışı, tarihe sahip çıkma anlayışı ranttır.

"Taksim'e cami de yapacağız" diyor, kendi rantları için camiyi kalkan yapıyorlar. Söyle başbakan; senin payına bu ranttan düşen nedir? Senin payına düşeni cami ile gölgelendirmenin Müslümanlıkla alakası nedir?

İsyana, dalga dalga büyüyor. İsyana; yok sayılmaya, aşağılanmaya karşı büyüyor.

Özgürlük için, insanca bir yaşam için, isyana büyüyor. İsyana büyürken bedeller ödeniyor. İki yoldaşımızı; İstanbul'dan Mehmet Ayvalıtaz, Antakya'dan Abdullah Cömert'i sonsuzluğa uğurladık. Hala yoğun bakımda olan yoldaşlarımız var. Gözlerini kaybeden yoldaşlarımız var. Binlerce yaralı yoldaşımız var.

Arınç, özür diledi. Kimden? Masum olan göstericilerden. Onlara göre, masum olanlar var. Bu masum olanlar, kandırılmış olanlardır! Bu nasıl bir aşağılamadır. Başbakan çıkıp; "Bunlar çapulcu" diyor ve kaçıyor. Yerine bıraktığı zat; "Masum, kandırılmış olanlar var" diyor. "Bu masum olanlardan özür dilerim, bunlar aradan çekilsin, geri kalını biz hallederiz" diyor.

Kıncınızı böyle kurtaracağımızı mı sanıyorsunuz. Ye-mez-ler!

Ey Arınç! Madem özür diliyorsun, neden demiyorsun ki; "Yetkilileri görevden aldık". Neden demiyorsun ki; "Yetkilileri yargılayacağız." Sakın bu yetkililerin içinde, senin başbakanın olmasın. Sakın bu yetkililerin içinde; senin işçileri bakanın olmasın. Sakın bu yetkili, sen olmayasın.

Başbakan olan zat, daha önce dedi ki; "Ayaklar baş olur mu?" Şimdi bu ayaklara diyor ki; çapulcu. Ayak takımı dediğin, çapulcu dediğin, bu ülkenin yüzde seksen beşi. Yani hayatı üreten ve yaratımlar.

Başbakan diyor ki; "Siz kölesiniz, sizin kafanız çalışmaz."

Biz diyoruz ki; "Hayatı yaratan biziz. Ve biz, sizden daha iyi yönetiriz. İnsanca yaşamı biz inşa ederiz."

Ve biz şimdi sokaklardayız; aşağılanmaya, yok sayılmaya, sömürüye, talana karşı ayakta.

Bu bir başlangıç. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Artık sadece karşı olmayacağız, örgütleneceğiz. İnsanın insana kulluğuna son vermek için örgütleneceğiz.

Haydi her alanda örgütlenmeye!

KAPİTALİZM ESARET, ÖRGÜT ÖZGÜKLÜKTÜR!

KATİL DEVLET HESAP VERECEK!

HİÇ BİR ŞEY ARTIK ESKİSİ GİBİ OLMAYACAK!

İSYAN; İNSANLAŞMADIR: ARTIK HERKESİN BİR HİKAYESİ VAR!

İSYAN VE ÖZGÜRLÜK, ÖRGÜT VE DİRENİŞ, BU MAYA TUTACAK!

KALDIRAÇ

5 Haziran 2013

www.kaldiracdergi.com

kaldiracdergi@gmail.com

Tel: 0 212 251 68 61

Şekil-17:Kaldıraç Dergisi Bildirisi

(kaldiracdergi.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

İRTİBAT ADRES VE TELEFONLARI:

Esenyurt İşçi Kültür Evi
Yeni kent Mh. Şehit Serkan Kemalolu Sk. 25/A (Eskule otopark girişi karşı sokağı) Esenyurt

Sefaköy İşçi Kültür Evi
İnönü Mh. Dağlı Sk. No:14/B (Pazartesi Pazarı Karşı Sokağı) Küçükçekmece
Tel: 0 212 697 71 53 – 0536 714 62 06

GOP İşçilerin Birliği Derneği
Merkez Mh. Alıgalıp Cd. No: 10-12 Gazi Center – GOP
Tel:0 535 915 32 45

OSB İMES İşçileri Derneği
İnönü mah. Demokrasi Cd. Serkan Sk. No/3 (Üçler Market karşı) Sancaktepe Tel: 0 216 621 25 22 - 0 531 889 32 35

Kartal İşçi Kültür Evi
Kordon boyu mah. Hamam sok. Özdemiş İş hanı Kat/2 NO/29 Kartal
0 531 337 93 14

Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu

www.kizilbayrak.net * bdsistanbul@gmail.com

Eğer onların bu sözlerine katıp da alanları terk ederseniz, elimizde bu boş sözlerden başka bir şey kalmayacak. Dahası kapana girdikten sonra üzerimize cullanacak, bizleri bir daha ayağa kaldırmaz hale getirmek için baskı ve zorbalıkta sınır tanımayacaklar.

Kardeşler!

Bize dayatmaya çalıştıkları "çölen" havasına rağmen, henüz çölen yapmak için hiçbir kazanım yoktur elimizde. Öyle ya mücadelemin ortak talepleri bellidir:

- * Gezi Parkı ile ilgili tüm planlar çöpe atılmalıdır.
 - * Emekçilere günlük zulüm eden, kan döken başta İçişleri Bakanı, İstanbul Valisi ve Emniyet Müdürü olmak üzere tüm sorumlular görevden alınmalıdır.
 - * Gözaltına alınanlar serbest bırakılmalı, haklarında hiçbir adli kovuşturma başlatılmamalıdır.
 - * Taksim başta olmak üzere tüm meydanlarda ve kamusal alanlarda toplantı ve eylem yasaklarına son verilmelidir.
- Oysa gerici-faşist rejimin bu taleplerimiz konusunda tek bir somut ödün vermiyor. Boş sözler, temenniler ve demagojiyle gözümüzü boyamak istiyorlar. Bu oyuna gelmeyelim. Taleplerimizi kazanmak için sokakları terk etmek bir yana, bulunduğumuz yerden geri tek bir adım atmayalım. Kazanmak için ise bulunduğumuz noktadan daha ileriye gitmek zorundayız.

Kardeşler!

Her şeyden önce bizi birbirimizden koparma heveslerini kursaklarında bırakmalıyız. Bu mücadelede önde gidenleri "marjinal" etiketi yapıp itirip yalnızlaştırmaya çalışanları "marjinalleştirilmeliyiz." Bunun için sadece yukarıdaki taleplerle de yetinmemeliyiz. Hedefimize tüm sorunlarımızın kaynağı olan emperyalist kapitalist düzeni ve bu düzenin efendilerini koymalıyız.

Bunun için yukarıdaki taleplerin yanına şu yıkıcı taleplerimizi de eklemeliyiz: **Herkes iş, tüm çalışanlara iş güvencesi!**
İnsanca yaşamaya yeterli asgari ücret!

Tuzağa düşmeyelim, Genel grev-genel direniş yolunda ilerleyelim!

Kardeşler!

Gezi Parkı'nı korumak için onlarca kişiyle başlayan mücadele, milyonların hayatlarına, haklarına ve gelecekelirine sahip çıktıkları büyük bir kitlesel kalkışma haline geldi. Böylelikle polis ordularını çaresiz bıraktık, yalan makinalarını parça parça ettik. Bunun için bugüne kadar bizi hiçe sayıp burunlarından küldürmeyenlerimizi ezberlerini bozduk, korkularını büyüttük. Sadece gerici-faşist AKP'nin şefleri değil, aynı zamanda onları kullanan sermayedarlar ve emperyalistler de büyük mücadelemiz karşısında korkuya kapıldılar. Çünkü hayatımızı karartıp emeğimizi sömüren, zenginliklerimizi yağmalayan bu düzenin efendisi onlar. Kavgamızın AKP ile bir hesaplaşma olmanın ötesine geçip gerçek efendilerle ile bir hesaplaşmaya dönüşmesinden korkuyorlar. İşte eylemlerin "başarılı" sınırları aşmaması konusundaki telkinleri de bu korkunun açık bir ifadesidir. Emperyalist haydutlar işte bu korkuyla düzeni yeniden sağlamak için harekete geçtiler. Milyonların öfkesini üzerinde toplayan Tayyip Erdoğan'ı Afrika'ya gönderip Abdullah Gül'ü sahneye sürdüler. Sonuca gitmek için de gerici-faşist rejimin "yumuşak yüzü" Bülent Arınç'ı devreye soktular. Onlar da ard arda açıklamalar ve görüşmeler yaparak öfkemizi soğutmaya, direnişimizi boğmaya çalışıyorlar.

Kardeşler!

Tayyip Erdoğan'ın "çapulcular", "tencere tava hepsi hava" gibi hakaretlerinden sonra, Gül'ün "mesaj alınmıştır", Arınç'ın ise "ilk olay için özür diliyorum" gibi boş sözleri birilerinin kulağına hoş geliyor olabilir. Ama bu değişimin tek bir anlamı var: Sopayla olmadı, şimdi boş sözlerle amaçlarına ulaşmak istiyorlar. Bunu yaparken sopadan vazgeçmiyorlar. Polis zorbalığı sürerken, faşist cetelerin de ipleri çözülüyor. Bir ellerinde sopa diğer ellerinde havuç var. Böylelikle bizleri alanlardan uzaklaştırmak istiyorlar



Grev yasakları kaldırılmalı!

Sınırsız söz, basın, gösteri, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü! Parasız, bilimsel, anadilde, demokratik ve laik eğitim, özerk-demokratik üniversite!

Kürt halkına eşitlik ve özgürlük!

Kapitalist yağmaya, talana ve doğanın tahribatına son!

Açık-gizli tüm faşist-militarist örgütler dağıtılsın!

Emperyalistlerle savaş ve saldırganlığa son!

NATO üsleri kapatılsın!

Bu talepler işçilerin,

emekçilerin, gençlerin ve

Kürt emekçilerinin yıkıcı

özlemleridir. Bu taleplerle alanlara çıkmalı,

bu düzenin efendilerinin

heveslerini

kursaklarında bırakarak

mücadelemiz için

birliğimizi ve

kardeşliğimizi büyüt-

meliyiz.

Kazanmak için bu

aşamadan sonra sokak gösterileri ve eylemlerle yetinmemeli, bu düzenin nefesini kesmek için genel grev-genel direniş yolunu tutmalıyız.

Kardeşler!

Tüm bunlarla birlikte aklımızdan çıkarmamalıyız ki; çözüm devrimde, kurtuluş

sosyalizmdir.

Devrim, belimizi büken bu sömürü ve soygun düzeninin sahiplerini, yani gerici-

faşist AKP hükümeti ile bu hükümetin hizmet ettiği burjuva sınıf egemenliğini

yıkarak, yerine kendi sınıf iktidarımızı kurmaktır. Sosyalizm ise emeğimiz başta

olmak üzere doğanın ve ülkenin zenginliklerini burjuva asalakların elinden alıp

toplumun hizmetine vermek demektir.

İşte bunu yaptığımızda doğanın tahribine kesin olarak son verecek, burjuva

asalakların milyonlara hükmettiği bu çürümüş barbarlık sisteminin yerine üretken-

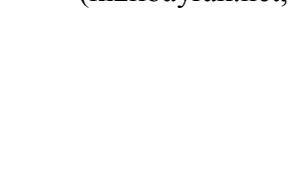
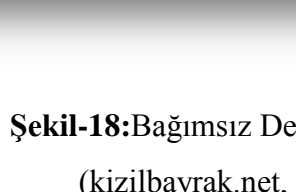
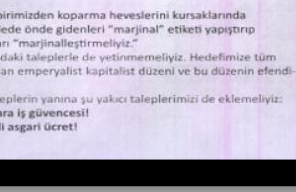
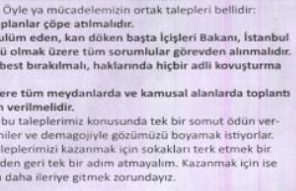
lerin yönettiği sosyalist bir düzen kuracağız.

Bunun için yukarıdaki talepler doğrultusunda mücadele ederken bu hedeften bir

an olsun kopmamalıyız. Çünkü köklü ve kalıcı çözüm devrimde ve sosyalizmdir.

Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu olarak, tüm işçileri, emekçileri ve gençliği

kavgayı büyütmeye çağırıyoruz.



Şekil-18:Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu Bildirisi

(kizilbayrak.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Bildiriler dilsel göstergebilim açısından Türkiye'nin devrimci ideolojisine pek de yabancı değildir. Toplumsal hareketlilik noktasında epeyce önemli bir noktada olan Türkiye halkın eylemlerine ve protestolarına pek de yabancı bir ülke değildir. Türkiye'nin bir çıkmaza girdiği 1980 öncesinde meydana gelen öğrenci olaylarına baktığımızda karşımıza ideolojik söylemlerle keskinleşen bir halk hareketi çıkmaktadır.

Geleneğin metaforlara yüklediği ideolojik anlamları ve göstergeleri bu bildirilerde de görmekteyiz. Keskin söylem Gezi Parkı Eylemleri'nde özellikle marjinal grupların ortaya koyduğu fikirlerdir. Bu dil aynı savaş alanı içerisinde iki karşıt düşüncüyü diyalektik olarak var etmiştir.

Bildirilerdeki dili birkaç sloganla örnekleyelim: **Kapitalizm Esaret, Örgüt Özgürlüktür! Katil Devlet Hesap Verecek! Hiçbir Şey Artık Eskisi Gibi Olmayacak! Devlet Adaletsizliktir! Kahrolsun Faşizm! Kahrolsun Kapitalizm! Yaşasın Devrim ve Sosyalizm!** Gezi'nin dili metaforik söylemi alaya alan metonimik bir dildir. Onun içindir ki hükümet tarafından bu dile pek karşılık verilememiş bu dil marjinal grupların bildiri/afiş/sloganlarından daha çok konuşulur hale gelmiştir.

3.8. Eylem Süresince Eylemcilerin Eylem Biçimleri

Türkiye genelindeki protesto ve yürüyüşler sırasında, evlerinden destek vermek isteyen insanlar ışıklarını yakıp söndürerek ve tencere gibi eşyalara vurarak, arabalarındaki insanlar kornalara basarak eyleme katıldı.

Erdem Gündüz adlı kişinin başlatmış olduğu eylem, -Taksim Meydanı'nda Atatürk Kültür Merkezi'ne dönüp "duran" bu şahsın protestosu- kısa süre içerisinde sosyal medyada da duyuldu.

3.9. Sosyal Medyada Gezi Parkı Olayları

Sosyal medya, sosyal medya kullanıcılarının etkisi ve sosyal medya ve politika ilişkisi bir de ülkemizde yaşanan Gezi Parkı Eylemleri perspektifinden değerlendirilmelidir.

Gezi Parkı Eylemleri'ne dair bir diğer gözlemse ağırlıklı olarak teknolojinin ve özellikle de internet kuşağının içine doğmuş olan dijital yerlilerden oluşan ancak içerisinde internet odaklı teknolojiye sonradan adapte olmuş dijital yerlilerden yaşça büyük dijital göçmenleri de barındıran büyük bir kitlenin sokağa dökülmesiydi. Dijital yerliler ve göçmenler sosyal medyayı kullanarak örgütlendi ve ezber bozdu. Bu ezberi hem apolitik nesil olmakla etiketlenen dijital yerliler sokağa dökülerek bozdu hem de protestocular slaktivizmin ötesine geçerek gerçekten meydanlarda bulunarak ya mobil ya da masa başında çevrimiçi iken içerik üretip paylaşarak gerçekleştirdi.



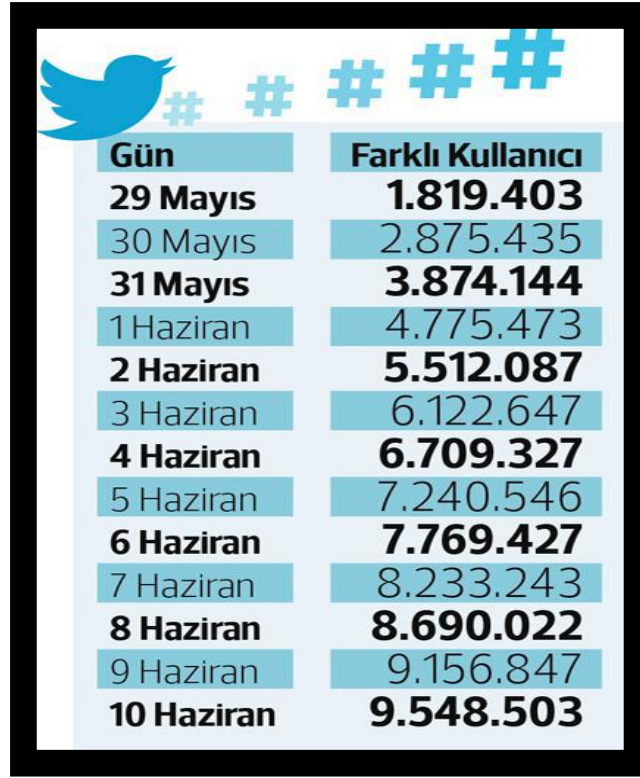
Şekil-19:Sosyal Medya

(nihanbora.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Gezi Parkı Eylemleri esnasında kitleleri sokağa döken ve internet üzerinden aktivizm yapmaya yönelten pek çok farklı neden olduğu söylenilebilir. Olaylar boyunca sokaklarda ve sosyal medyada iki temel öfke odağı bulunmaktaydı. Polis şiddeti ve kalabalık kitlelerin sesini yeteri kadar duyurmeyen medya. Sokaklarda olan ya da olmayan milyonlarca avatar akıllı telefonlarıyla, bilgisayarlarıyla geleneksel medyanın tüm işlevlerini ve rollerini sahiplenmiş, haber yapmış, mesajları hızlı dijital teknolojilerin akışkan ağında yaymış ve kalabalığın ritmini oluşturmuştur. Gezi hareketi son zamanlarda görülen tüm sosyal hareketlerden ve oluşan kalabalıklardan niceliksel olarak çok daha fazla ve etkin bir biçimde dijital teknolojileri kalabalıkların siyasallaşmasında kullanmıştır. Bir yandan geleneksel haber medyasının tüm işlevlerini U-Stream canlı yayın yaparak, sürekli yeni Twitter ağları kurarak ve başlıklar açarak video-eylemselliği kurarak Facebook grupları kurarak yerine getirmiştir (Çelik, 2013: 121). Elbette ki kalabalığın ritmi sadece sosyal medyada üretilmemiştir; ancak sosyal medyada bu anlatıların kurulması ve yayılması toplumsal hafızaya kazınmasına neden olmuştur. Olaylar sırasında sosyal medya bir sosyal meydana dönüşmüştür.

Kalabalığın öncesinde bu gençleri birleştiren az sayıdaki özelliklerden birinin, dijital teknolojinin ürettiği deneyimi paylaşmak, “kullanıcı” bilincini sahiplenmek ve uygulama olduğu söylenilebilir. Ancak bu gençlerin, çoğunlukla benlik, kimlik tasarımı için eğlence ve ana akım medya organlarının çevrimiçi versiyonlarından haber almak için kullandıkları bu teknolojileri tam da bu kalabalığın içinde olarak başka biçimde kullandıklarını da söylemek gerekir (Çelik, 2013: 123). Bu kalabalık, hem sokaklarda hem de sosyal medyada kurdukları meydanlarda, tanıdık olmayanla karşılaşılıyor, birlikte hareket ediyor, kendini dönüştürüyor ve toplumsal bilinci hafızamıza kazıyor.

Olaylar esnasında protestocular birbirlerini, diğer sosyal ağ kullanıcılarını ve dünya kamuoyunu ağırlıklı olarak Facebook ve Twitter üzerinden haberdar etti. #OccupyGezi ve #DirenGezi hashtagleri ile Twitter üzerinden yaşanan olaylar etiketlenerek video, fotoğraf ve yorum olarak paylaşıldı. 31 Mayıs günü akşam 16.00’den itibaren 12 saat içinde konu ile ilgili 3 ana hashtag grubu için 2 milyon tweet atıldı. Bunların %88’i Türkçe olup, yayınlanan tweetlerin %90’ı Türkiye kökenli idi (Aljazeera, 2013).



Şekil-:20 Günlük Aktif Türk Twitter Kullanıcısı Sayıları
(insanhaber.com, Erişim Tarihi:01.05.2015)

3.10. Gösterge Olarak Seçilen Gezi Parkı Fotoğraflarının İncelenmesi

Türkiye’de yapılan 2011 seçimleri sırasında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan “Çılgın Projeler” adlı çalışma Taksim Gezi Parkı’nı da kapsamaktadır. Buna karşın Kültür Varlıklarını Koruma Genel Bölge Kurulu her ne kadar bu durumu engellese de Üst Kurul tarafından bu durum iptal edilerek Gezi Parkı’nın yıkılmasına ve Taksim Kışlası’nın inşasına izin vermiştir. Böylece 27 Mayıs 2013 tarihinde iş makinelerinin parka girmesinin ardından sosyal medya aracılığıyla durum kısa süre içinde yayılmıştır. Bazı polislerin müdahalelerinde orantısız tavırlara sürüklenmesi ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın ısrarcı açıklamaları ile eylemler hükümet karşıtı gösterilere dönüşmüştür. Böylece İstanbul’da başlangıçta hüsniyetle başlayan gösteriler tüm yurttaki hükümet karşıtı bir tavra bürünerek toplumsal bir direniş hareketi halini almıştır.

Bu süreç içerisinde gerek medya gerekse sosyal ağlar vasıtası ile Gezi Parkı hükümet karşıtı gösterilerinde birçok fotoğraf çekilmiş ve durumun önemini anlatır nitelikte kareler kamuoyu ile paylaşılmıştır. Bu bağlamda eylemlerin hükümet çevreleri ile toplumun kışkırtıcı bazı kesimlerini karşı karşıya getirerek ekonomi, politik ve sosyokültürel bağlamda kritik önem arz etmesi, durumun önemini yansıtan fotoğraf karelerinin de göstergebilimsel çözümlemesinin yapılarak madalyonun bir görünen bir de görünmeyen yüzünün irdelenmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Buna göre ifade edilen fotoğraf karelerinin yalnızca sembolik olan görsellerine odaklanılmaması, bir bütünlük içerisinde incelenmesi, yorumlanması ve eleştirel biçimde okunması gerekmektedir.



Şekil-21: Barikatları Aşan Kadın ve Eugene Delacroix'in Tablosu

(prezi.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

GÖSTERGE: İNSAN

GÖSTEREN: KADIN ÖNCÜLÜĞÜNDE BARİKATLARI AŞAN KİTLE

GÖSTERİLEN: MÜCADELE EDEN HALK

Bu görsel, gösteren ve gösterilen ilişkisi açısından iki aşamalı bir yapıya sahiptir. Fotoğrafın gösterileni, Gezi Parkı protestolarında çekilen ve sembol fotoğraflardan biri halini alan barikatları aşan kadın ile çevresindekilerin temsil ettiği düz anlamda, kadınların direniş hareketlerindeki liderlik pozisyonudur.

Derindeki anlam düşünülduğünde yan anlam keşfedilmektedir. İstanbul Nişantaşı'ndaki barikatları aşan kadın ve arkasındaki göstericiler, Fransız ressam Eugene Delacroix'nın 1830'da Kral 10. Charles'ın halkı tarafından tahtından indirilmesine yol açan 3 günlük ayaklanmanın anısında yaptığı yağlı boya tablo "Halka Yol Gösteren Özgürlük"le özdeşleşmektedir.

İnsan göstergesi olarak Gezi eylemlerinde en çok paylaşılan görsel olarak Nişantaşı'ndaki kadın görseli seçilmiştir. Gösterge insan, gösteren barikatı aşarak kitleye önderlik yapan kadındır. Dolayısıyla onun çağrıştırdığı anlamlar(gösterilen),kadın öncülüğünde mücadele, liderlik ve yol göstericiliktir.

Fotoğrafta başka göstergeler de bulabiliriz. Nesne göstergesi olan Türk bayrağı fotoğrafta gösterendir. Bayrak özellikle Gezi Parkı Eylemleri'nde Cumhuriyeti, ırkını ve ülkesini korumakla özdeşleşmiştir. Ulusalçı kitlenin Gezi Parkı Eylemleri'nde taşıdığı bir sembol haline gelmiştir.

Bu tür sembolik göstergelerin bir kurum, grup, kişi veya ideolojinin sembolü haline getirilmesi bu göstergelerin kapsayıcılık özelliğini yitirmesine, zamanla çağrıştırdığı anlam yerine başka bir anlam çağrıştırmasına, öneminin, ağırlığının ve özelliğinin azalmasına neden olmaktadır (Devran,2009:42-43).

Diğer bir göstergemiz nesne, gösteren ise taşlarla oluşturulan barikatlardır. Gösterilen anlam karşı güce karşı kendini savunmadır. Barikat çoğu eylemde karşı gücü durdurmak onu oyalamak ve eylemcilerin kendilerini savunmak için kurdukları settir. Gezi Parkı Eylemleri'nde barikatlar ilerlemek için sürekli yer değiştirmiştir.

Barikatlarda sürekli görmeye alışık olduğumuz yüzleri kapalı veya maskeli eylemcilerin aksine Gezi Parkı Eylemleri'nde yaptığı eylemin doğruluğuna ve yasal olduğuna inanan korkmayan bir kitle vardır. Çoğu eylemde karşımıza çıkan maskeli, rahat giysili eylemci tipi algısı özellikle bu fotoğrafla ezberleri bozmuştur.

Sosyal medyada çok konuşulan diğer gösterge nesne, gösteren ise elbise ve topuklu ayakkabılardır. Gösterilen anlam ise eylem için her an hazır olma, rahatlık, bunun için herhangi bir hazırlık yapmamadır.

Gezi eylemleri katılan eylemcilerinin sosyo-ekonomik durumlarının birbirinden farklı olması, eylem biçimlerinin ve eylemlerin de farklı olmasına yol açmıştır. Belki de hayatlarında ilk defa bu denli “gerçek”le iç içe olmaları veya sıradanlaşan hayata bir renk katmak istemeleri Gezi Parkı Eylemleri’nde ilginç karelerle karşımıza çıkmaktadır. Zaten marjinal gruplardan daha çok bu “Y Kuşağı”nın konuşulmasının belki en büyük nedenlerinden biri de budur.

Sevinç-Hüzün, Faşizm-Sosyalizm, Birlikte-Ayrı, Kadın-Erkek, Korkmak-Korkmamak Baskıcı-Serbest, Kabul Etme –Reddetme, Sorgulayan-Sorgulamayan, Düşünen-Düşünmeyen fotoğrafın dizisel ve dizimsel çözümlenmesidir. Fotoğrafın çözümlenmesinde oluşan bu farklılıklar verilmek istenen mesajın öğelerini ortaya çıkarmaktadır. Gezi Parkı Eylemleri’nde kadınlar güçlü, lider, mücadeleci ve kitlelere liderlik yapacak düzeydedir.

Gezi Parkı Eylemleri’nde Türk bayrağı bağımsızlık, birliktelik sembolik göstergelerinin yanında özellikle hükümete karşı ülkesini koruyan bir anlama bürünmüştür. Bu göstergeyi Mustafa Kemal Atatürk için de söyleyebiliriz.

Fotoğrafta başlıca kodlar, dizisel çözümlenmede belirttiğimiz göstergelerdir. Kodlar toplumsal kültürün bir ürünüdür ve toplumsal geçmişe ya da kullanıcıları arasındaki ilişkiye dayanırlar. Bu fotoğrafta Türk bayrağının sembolik göstergesi belli bir kültürel birikimi gerektirmektedir. Çünkü onun özellikleri ile Gezi’nin vermek istediği mesaj arasındaki ilişki doğrudan pekiştirilmiştir.



Şekil-22:Kırmızılı ve Siyahlı Kadın
(radikal.com.tr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

GÖSTERGE: İNSAN

GÖSTEREN: KADINLARA YÖNELİK POLİS MÜDAHALESİ

GÖSTERİLEN: KADINLARIN POLİS ŞİDDETİNE KARŞI KORKUSUZ DURUŞU

28 Mayıs 2013'te Taksim Gezi Parkı'nın Elmadağ'a bakan yönünün duvarı gece yıkılmış, Gezi Parkı'nda bulunan bazı ağaçlar ise sökülüştür. Gezi Parkı'nda direnişlerini sürdüren eylemcilere polis çok sert müdahalede bulunmuştur. Polisin şiddetine rağmen nöbete katılanların sayısı da artmaya başlamıştır. Parkı korumak için sosyal medyada örgütlenenler sabaha kadar parkta nöbet tutmuştur. Ardından zabitanın ve polisin müdahalesi olmuştur. Biber gazıyla müdahale eden polis, daha sonra geri çekilmiştir. Gezi Parkı'nın simgesi haline gelen "Kırmızılı Kadın" fotoğrafı o anda çekilmiştir.

İstanbul'daki Gezi gösterilerinin ilk günlerinde, polis müdahalelerine karşı duruş sergileyen iki kadın, gezi sürecinde elbiselerinden aldıkları isimlerle, kırmızılı ve siyahlı kadın olarak anılarak hükümete karşı direnişin simgesi halini almışlardır.

Kapaktaki gösteren, göstericilere karşı su sıkın tomalara karşı kollarını açarak müdahaleye karşı duran kadınla yakın mesafeden biber gazına maruz kalan soğukkanlı bir

kadının direnişidir. Fakat derindeki anlamın, sosyal medyada da konu edinildiği üzere “Direnince çok güzel oluyorsun Türkiye!” demek olduğu görülmektedir.

Sevinç-Hüzün, Faşizm-Sosyalizm, Birlikte-Ayrı, Korkmak-Korkmamak Baskıcı-Serbest, Kabul Etme –Reddetme, Sorgulayan-Sorgulamayan, Düşünen-Düşünmeyen fotoğrafın dizisel ve dizimsel çözümlemesidir. Fotoğrafın çözümlenmesinde oluşan bu farklılıklar verilmek istenen mesajın öğelerini ortaya çıkarmaktadır.

Gezi Parkı’ndaki kadın portresi Türkiye ataerkil toplumunun kabul ettiği ve benimsediği simgenin ötesine geçmiştir. Kadınlar Gezi’de en önde yer almışlar, cesaretleriyle kitlelere umut taşımışlar ve eylemlerin simgeleri haline gelmişlerdir.

Kırmızılı Kadın, Reuters foto muhabiri Osman Orsal’ın çektiği fotoğrafla ölümsüzleşmiş ve eylemlerin ilk sembolü olmuştur. Kırmızı elbisesi, omzundaki bezi, çevreci çantası ve arkaya savrulan saçlarıyla akademisyen Ceyda Sungur, eylemlerin çıktığı gün dünya basınında yer almış ve internet fenomeni haline gelmiştir. Fotoğraf Türkiye’ye yayılan protestoların güçlenmesinde rol oynamış, sosyal medya kanallarında paylaşım rekorları kırmıştır. Birçok poster, karikatür ve etikette yer almıştır.



Şekil-23: “Venus” Gaye Kunt
(behance.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Animasyon Tasarımcısı Murat Başol, 'Kırmızılı Kadın'a müdahaleyi çizgiye döktü. Sonra o çizim büyütülüp basıldı ve boş bırakılan baş bölümü sayesinde isteyenler 'o kadın' oldu.



Şekil-24: Direniş Hatırası

(occupygeziennes.blogspot.fr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

“Kırmızılı Kadın'a yapılan müdahale, bir legoyla da canlandırıldı. Legolardan oluşturulan ve Gezi Parkı olaylarında yaşananları canlandıran 'Kırmızılı Kadın' tasviri sosyal paylaşım sitelerinde oldukça ilgi gördü.



Şekil-25: Kırmızılı Kadın Legosu

(city-shot.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Türkiye'de gerçekleştirilen 'Gezi Parkı' protestolarının hemen sonrasında başlayan Brezilya'daki halk eylemleri, özellikle Sao Paulo eyaletinde yoğunlaşmış, polisin göstericileri etkisiz bırakmak için kullandığı göz yaşartıcı bomba ve plastik mermi ise birçok kesim tarafından yoğun bir eleştiri almıştı. Sao Paulo'da ulaşım fiyatlarındaki artışa yönelik yapılan protestolarda Türkiye'ye de "Aşk bitti burası Türkiye" sloganlarıyla yapılan göndermeler, iki ülkenin eylemci grupları arasında karşılıklı destek mesajlarına yol açmıştı. Bu sefer de Brezilya'da yayımlanan kültür dergisi "Piauí"nin Temmuz sayısında kapak konusu Gezi Parkı protestoları oldu. Dergi gösterilerin en başında parkta biber gazlı müdahaleye maruz kalan ve gösterilerin simgelerinden birine dönüşen "Kırmızılı Kadın"ın fotoğrafını bir Osmanlı minyatürüne dönüştürerek kullandı. En altta el yazısıyla #direngezi etiketi de yer alan kapakta "Kırmızılı Kadın"ın eline bir de Brezilya bayrağı eklendi.



Şekil-26: Piauí Dergi Kapağı

(hürriyet.com.tr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Kırmızılı Kadın'dan beş gün sonra Taksim'de buna benzer bir fotoğraf daha çekilmiştir. Polis, Taksim'e çıkmak isteyenlere müdahale etmiştir. Siyahlı bir genç kadın TOMA'nın karşısında hiç kıpırdamadan durmuş, kollarını açıp beklemiştir. Bu fotoğraf da Gezi'nin simgelerinden biri haline gelmiştir.



Şekil-27:Farklı İdeolojilerin Yan Yana Gelmesi
(radikal.com.tr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

GÖSTERGE: İNSAN

GÖSTEREN: SİYASİ EL İŞARETİ

GÖSTERİLEN: FARKLILIKLARA RAĞMEN İNSANLARIN BİR ARAYA GELİŞİ

Bu fotoğraf karesinde gösteren, farklı siyasi ideolojilere sahip insanların kendi siyasal ideolojilerini temsil eden el işaretleridir.

Gezi parkı protestolarında çekilen bu kare, düz anlam değerlendirilmesi yapıldığında; herhangi bir ideoloji ayrımı yapmaksızın, normal şartlar altında uyuşmayan fikirler, yeri geldiğinde birbirleri ile savaş yapmaktan çekinmeyen grupların, ortak düşünce uğruna bir çatı altında toplanabileceğini anlatmaktadır. Derin anlamda ise, her kim olursa olsun; ortak düşünceye karşı bir tehdit olarak algıladıkları yapılara karşı fırsat buldukları anda birbirlerine karşı tüm nefreti, fikir ayrılıklarını bir kenara bırakarak bir araya gelebileceklerinin bir yansımasıdır.

Değişmez tarihsel mantığın dolaylı bir göstergesi olarak nitelendirilebilir:
“Düşmanımın düşmanı, dostumdur!”

Sevinç-Hüzün, Faşizm-Sosyalizm, Birlikte-Ayrı, Kadın-Erkek, Korkmak-Korkmamak Baskıcı-Serbest, Kabul Etme –Reddetme, Sorgulayan-Sorgulamayan, Düşünen-Düşünmeyen, Farklı-Aynı fotoğrafın dizisel ve dizimsel çözümlemesidir. Fotoğrafın çözümlenmesinde oluşan bu farklılıklar verilmek istenen mesajın öğelerini ortaya çıkarmaktadır.

El işaretleri, selamlaşmalar her zaman siyasetin içerisinde var olmuş ve kitleleri bir araya getirmiş sembollerdir. Parti tabanlarının birbirilerini selamlamak için ve toplantılarda, mitinglerde tek yürek olmak için kullandıkları el işaretlerinin dünyanın farklı ülkelerinde ve tarih içerisinde de farklı anlamları olabiliyor.

Siyasi işaretler arasında en çok bilineni ve aktif olarak kullanılanı Bozkurt işareti, MHP'nin benimsediği bir selamlaşma figürü. Türklerin Ergenekon destanında, yol gösterici olarak benimsedikleri bozkurtu sembolize eden işaretin alt metnini bu işareti partiye benimseten kurucu lider Alparslan Türkeş doldurmuş.

Bozkurtun kulaklarını oluşturan işaret ve serçe parmaklar, Türklük ve İslam dinini temsil ederken, bu iki parmak arasındaki düzlük dünyayı temsil ediyor. Önde birleşen başparmak, işaret ve orta parmaklar ise mühür anlamına geliyor. İşaret bu şekilde Türk İslam mührünü dünyaya vurma manasını taşıyor.



Şekil-28: Bozkurt İşareti

(hürriyet.com.tr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Bu harekete çok benzer şekilde Rock ve Metal müziğin sembolü olarak bir el işareti kullanılırken, aynı şekilde ABD'li siyasetçiler de bir sevgi gösterisi olarak benzer bir el işaretini benimsiyorlar.

Dünyanın her yerinde bir direniş, bir isyanın vücut bulmuş halidir sol yumruk. İşçi ve devrimci sınıfın kapitalizme olan tepkisini ortaya koyan sol yumruk dünyada farklı anlamlarda kullanılan yumruk sembolleriyle zaman zaman karıştırılır.

Sol yumruk bazı toplumlarda insan haklarını sembolize ederken sağ yumruk'un da farklı anlamları vardır. Misal Afrikalı siyahilerin beyaz ırkın zulmüne karşı kullandıkları işaret, sağ yumrukla yapılır. Ülkemizde de Bozkurt sembolü öncesinde MHP tabanının sol yumruğa karşı sağ yumruğu bir sembol olarak benimsedikleri bilinir. Bugün pek çok sol parti tarafından benimsenen işaret, özellikle TKP tarafından benimseniyor.



Şekil-29: Sol Yumruk İşareti

(hürriyet.com.tr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

İngiltere'de ilk başlarda argo olarak kullanılan zafer işareti, kimi tarihçilere göre İngiliz okçuların, parmaklarını keseceklerini söyleyen Fransız askerlerine karşı bir dalga geçme işaretidir. Günümüzde bilinen manasında ise 2. dünya savaşı sırasında ortaya çıkan ve Winston Churchill tarafından İngiltere'nin Hitler'e karşı kazanacağı zaferin simgesi olarak kullanılan zafer işareti, yıllar içerisinde evrim geçirmiş ve barış manasını kazanmıştır.



Şekil-30: Zafer İşareti

(hürriyet.com.tr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Ülkemizde özellikle HDP'li vekiller tarafından sıkça kullanılıyor. Devrimciler için de sol yumruğun bir alternatifi olarak yine zafer işareti görülüyor.



Şekil-31: Atatürk Kültür Merkezi

(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

GÖSTERGE: NESNE

GÖSTEREN: FARKLI SİYASİ GRUPLARIN PANKARTLARI

GÖSTERİLEN: FARKLILIKLARA RAĞMEN İDEOLOJİLERİN BİR ARADA DURUŞU

Bu fotoğraf karesi ise, Gezi parkı civarındaki Atatürk Kültür Merkezine asılan afişleri ve pankartları göstermektedir. Burada gösteren, afişler ve pankartlardır. Düz anlam, gezi parkı üzerine yapılacak inşaatın yanlışlığını anlatan afişlerin vatandaşlar tarafından demokratik yollar kullanılarak seslerinin duyurulması olarak görülmektedir. Ayrıca ilgili afiş ve pankartlar, yansıttıkları ideolojik yapıların birbirlerinden çoğu platformda keskin bir şekilde ayrı zihniyete sahip olmalarının, ortak bir düşünce doğrultusunda bir kenara bırakılarak birlikte hareket etme durumu ve güçlerini sonuna kadar birleştirme pahasına her şeyi göze alabileceklerini ifade etmektedir.

Sevinç-Hüzün, Faşizm-Sosyalizm, Birlikte-Ayrı, Korkmak-Korkmamak Baskıcı-Serbest, Kabul Etme –Reddetme, Sorgulayan-Sorgulamayan, Düşünen-Düşünmeyen. Fotoğrafın dizisel ve dizimsel çözümlenmesidir. Fotoğrafın çözümlenmesinde oluşan bu farklılıklar verilmek istenen mesajın öğelerini ortaya çıkarmaktadır.

Atatürk Kültür Merkezine asılı pankartların çoğunda kırmızı ve sarı rengi belirgin bir şekilde dikkat çekmektedir. En dinamik, en kuvvetli, dalga boyu en uzun, titreşimi en kuvvetli renk kırmızıdır. Bu renk; canlılık, mutluluk, girişkenlik, dışa dönüklük, irade, güç, cinsel güç, kızgınlık, hırs ve olumluluk gibi anlamlar taşımaktadır. Kırmızı sevgi ve nefret gibi iki zıt duyguyu da bünyesinde taşımaktadır: Kırmızının insan üzerindeki etkisi yadsınamaz derecede büyüktür. Bu renk insan üzerinde canlandırıcı, heyecan verici, kışkırtıcı bir etki bırakmakta ve biyolojik olarak göz retinasının hemen arkasında oluşmaktadır. Bu nedenle kırmızıya bakan izleyici bu rengin üzerine geldiği hissine kapılabilmektedir(Çağan, 1997 : 54).

Güneşin rengi olan sarı; mental çabayı, zihinsel parlaklığı, bilgeliği, iyimserliği, sevgiyi ve merhameti içermektedir. Sinema ve televizyon sektöründe sıkça kullanılan bu renk kişilerin ruh hallerini olumlu yönde etkilemektedir (Çağan,1997: 55).Sarı renkli objeler bir anda insanların dikkatini çekmektedir. Bu renk, görkemli olduğundan dolayı insanlarda ilgi yaratmakta ve çeşitli sahnelerde ihanet duygusunu yansıtabilmektedir (Üster,1991: 72).

Sarı; temel olarak neşe ve keyif verici bir renktir. Aynı zamanda anlayışı ve sezgisel kavrayışı da açığa çıkarmaktadır. Altın tonlarındaki sarı, manevi yani ruhsal kusursuzluğu ifade etmektedir. Sarı, gençliğin, memnuniyetin ve sevincin rengi olmakla birlikte gereğinden

fazla kullanıldığında aklı, ruhu ve sinir sistemini uyarmaktadır. Negatif titreşimlerde; korkaklığın, önyargının ve yıkıcı biçimdeki egemenliğin rengidir (Sharma, 2007: 24-25).

Atatürk Kültür Merkezine asılan pankartların çoğu Gezi'nin metonimik diline uygun değildir. Geleneksel metaforik dile uygun olan pankartlardaki yazılardan birkaçı şöyledir: **Genel Grev Genel Direniş, Ya Adalet Ya Kıyamet, Yaşasın Devrim ve Sosyalizm, Bütün İktidar EmegİN Olacak, Geliyoruz Zincirleri Kırma Kırma, Boyun Eğme.**



Şekil-32:Guy Fawkes Maskeli Göstericiler

(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

GÖSTERGE: İNSAN

GÖSTEREN: POLİS ARACININ KAPISIYLA ZAFER İŞARETİ YAPMAK

GÖSTERİLEN: OTORİTEYE VE EGEMEN GÜCÜN KORUYUCUSUNA KARŞI ZAFER KAZANMAK

Yukarıdaki fotoğraf protestoların en şiddetli günlerinden birinde çekilmiş bir karedir. Fotoğrafta iki genç, bir polis aracının kapısının ardında zafer işaretleri ile poz vermektedir.

Gösteren, son zamanlarda özgürlüğün ve zaferin sembolü haline gelen Guy Fawkes maskesi takmış, zafer kazandıklarını ifade eden iki erkektir. Düz anlamda, ortada var olan bir savaşı özgürlüklerini hedef alan yapıya karşı mücadeleleri ve haklı zaferleri hissedilmektedir.

Sevinç-Hüzün, Faşizm-Sosyalizm, Birlikte-Ayrı, Korkmak-Korkmamak, Baskıcı-Serbest, Kabul Etme –Reddetme, İtaat Etmek-İtaat Etmemek. Fotoğrafın dizisel ve dizimsel çözümlemesidir. Fotoğrafın çözümlenmesinde oluşan bu farklılıklar verilmek istenen mesajın öğelerini ortaya çıkarmaktadır.

Guy Fawkes, bundan 410 yıl önce idam edilmiş bir askerdir. Fawkes, 5 Kasım 1605'teki 'Barut Komplosu'nda, Britanya Parlamento Binasını havaya uçurmakla görevliydi. Eylem öncesi yakalanan ve ağır işkencelerden geçirilen Fawkes "vatan hainliği" hükmüyle 1 Ocak 1606'da sarayın karşısında asılarak idam edildi. Eylemin başarısızlığa uğraması her yıl 5 Kasım'da " Guy Fawkes Gecesi "olarak Britanya sokaklarında kutlandı. Kimileri Guy Fawkes'in Katolik monarşi isteyen bir aktivist kimileri ise anarşist olduğunu söyledi.

Guy Fawkes, günümüzdeki popülerliğinin büyük bölümünü 2005 yılında Wachowski Kardeşler 'in yapımcılığını yaptığı "V for Vendetta" filmiyle sağlamıştır. James McTeigue'in yönettiği ve Natalie Portman ile Hugo Weaving'in başrolünde yer aldığı film aslında Alan Moore'un yazıp David Lloyd'un çizdiği aynı isimli çizgi romandan beyaz perdeye uyarlanmıştır.

Geleceğin İngiltere'sinde geçen filmde terör olaylarında büyük kayıplar verdikten sonra kurtuluşu baskıcı bir yönetimde bulan İngiliz halkının uyanış öyküsü anlatılmaktadır. Başlayan direniş küçük bir kızın polisler tarafından öldürülmesi, binlerce kişinin sokağa dökülmesiyle devam ediyor. 5 Kasım'da, Fawkes'in yakalandığı gün, onun maskesini takmış binlerce insan parlamento binasının havaya uçurulmasına tanık oluyor.



Şekil-33: V For Vendetta Film Posteri
(allposters.com.br, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Filmde V'nin yüzü hiç görülmez, yüzünde devamlı maskesi vardır. Filmdeki maske bir "Guy Fawkes maskesi" olarak tabir edilmiştir fakat aslında David Lloyd "V for Vendetta"yı çizerken yakınlarında hiç "Guy Fawkes maskesi" bulamadığı için yeni bir maske tasarlamıştır.

Guy Fawkes, bugün popüler ve protest kültürün önemli bir ögesi haline geldi. V for Vendetta filminin kitleleri etkilemesi sonrasında, dünyadaki bütün hükümet ve sistem karşıtı protestolarda "Guy Fawkes maskesi" kullanılmaya başlandı ve maske direnişlerin yüzü oldu. Gezi Parkı Direnişi sürecinde de "Guy Fawkes maskesi" başkaldırının en güçlü imgelerinden biriydi.



Şekil-34:Duran Adam-1

(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Duran adam, tüm eylemler bitip sakinleştiğinde sivil itaatsizliği farklı bir boyuta taşıdı. Yaptığı duruşla dünyada ses getiren 34 yaşındaki koreograf Erdem Gündüz, sessizce, hiç kıpırdamadan saatlerce ayakta durarak yeni bir protesto biçimine öncülük etti. Gündüz'ün başlattığı gösteri önce Türkiye'ye yayıldı. Ardından da 'Duran Adam' imgesi birçok görsel üründe, dayanışma göstergesi olarak kullanılmaya başlandı.



Şekil-35:Duran Adam-2

(roarmarg.org, Erişim Tarihi:01.06.2015)



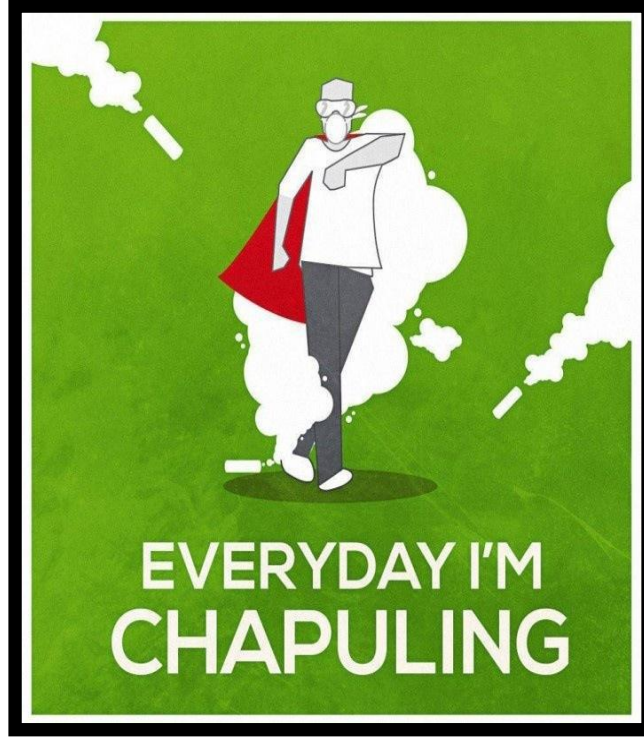
Şekil-36:Marjinal Beşli

(kelebekgaleri.hürriyet.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Haber fotoğrafını değerli kılan unsurlardan biri, belki de en önemlisi zamanındalıktır. Doğru zamanda doğru yerde bulunup, doğru zamanda deklanşöre bastığınızda ve en önemlisi gündemdeki bir konuyla örtüşecek bir zaman dilimi içinde fotoğrafı paylaştığınızda, görselin etki gücü yüksek olur.

AFP'den Adem Altan'ın 16 Haziran 2013 tarihinde Ankara Kızılay Meydanı'nda çektiği fotoğraf bu özelliklerin tümünü taşıyordu. Fotoğrafik değerinin yanı sıra, tam da hükümet sözcülerinin ve gezi protestoları karşıtlarının sokağa dökülen kalabalıkları “marjinal” olarak tanımladığı bir dönemde çekilmişti bu fotoğraf.

Fotoğrafta gaz bombası ve basınçlı sudan korunmak için bir reklam tabelasının arkasına sığınan 5 erkek görünüyordu. Yaşlı, göbekli, deniz gözlüklü bu beş kişi marjinal tarifine uyan kişiler değillerdi. Fotoğraf, sokaklara dökülen kitlenin gerçek profilydi. Bu fotoğraf, sosyal medyada “işte marjinal beşli” altyazısıyla günlerce paylaşıldı ve sınırların hayli gerildiği o günlerde insanların yüzünü gülümsetti.



Şekil-37: Eveyday I'm Chapuling
(pinterest.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

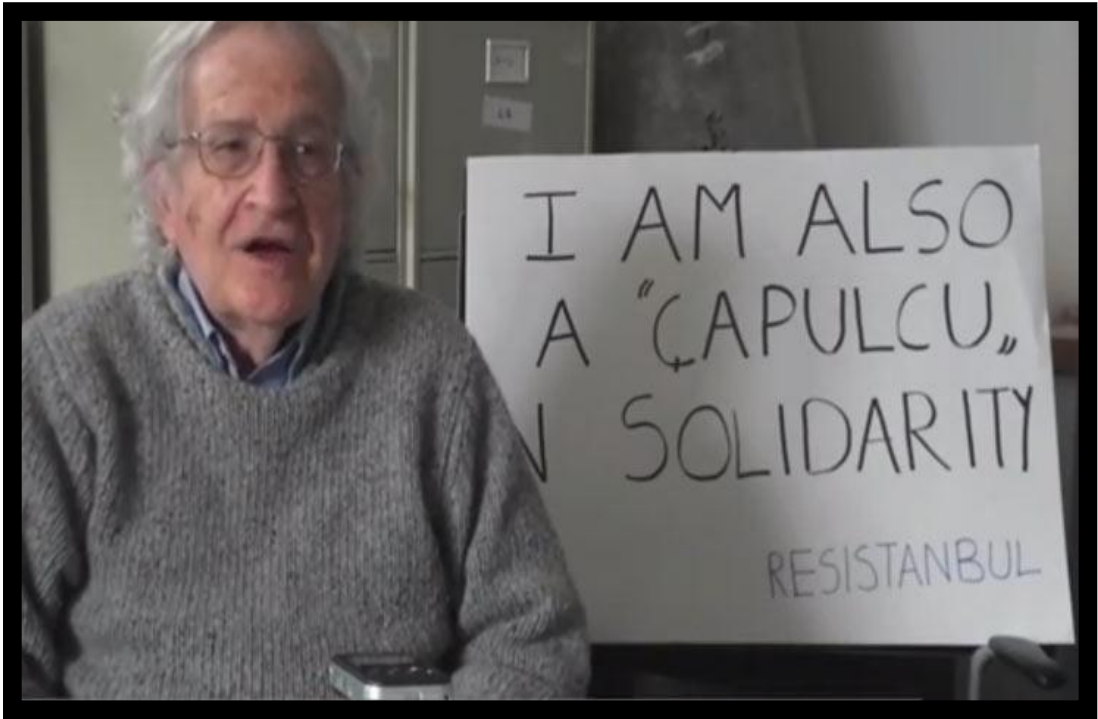
Gezi Parkı'nda başlayan ve kısa sürede tüm Türkiye'ye yansıyan eylemlerde, son derece yaratıcı sloganlar ve eylem biçimlerine rastlamak mümkündür. Bunlardan birisi de, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın protestoculara çapulcu demesi üzerine, Erdoğan'a tepki gösteren protestocular tarafından türetilen “Çapul” kelimesi ve “Çapulling” yüklemidir. Bu kelime üzerinden oluşturulan eğlenceli videolar sosyal medyada ve YouTube gibi video paylaşım platformlarında sıklıkla paylaşılırken, “Çapulling” kelimesi de yeni bir söz terim olarak Wikipedia'da kendisine yer bulmuştur. “Çapulling” ayrıca Urban sözlükte de "güce karşı durmak", "adalet aramak", "hak aramak" tanımlarıyla verildi.

“Çapulcu” kelimesi aslında düşman topraklarına girerek yağma yapan disiplinsiz askeri birlikleri tanımlamak için kullanılan bir sıfattı. Ancak bugünlerde çapulcu kelimesinin anlamı çok ciddi bir değişikliğe uğradı. Taksim Gezi Parkı protestolarının hemen ertesinde, 2 Haziran 2013'te Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın protestocuları çapulcu olarak nitelmesi üzerine çapulcu sözcüğü politik içerik taşıyan bir anlam kazanmaya başladı ve protestocuların

kendilerini nitelemek ve Erdoğan'ın söylemini eleştirmek için kullandıkları metaforik bir ifade haline dönüştü.

“Çapulling” sözcüğü protestolar sürecinde, önce bir pop grubunun bir şarkısının sözlerine gönderme yapan "Everyday I'm çapulling" yazılı bir graffitede görüldü. Ardından ise protestocu gruplar tarafından hazırlanan videolar ardı ardına YouTube gibi paylaşım platformlarında yayınlanmaya başladı.

Daha sonra ise modern filozofların ve aktivistlerin en önemli isimlerinden birisi olarak gösterilen Noam Chomsky de Gezi Parkı protestocularına “çapul” kelimesi ekseninde destek verdi.



Şekil-38: Ben De Dayanışma İçinde Bir Çapulcuyum

(aksam.com.tr, Erişim Tarihi:01.06.2015)

3.11. Gezi'nin Dili ve Göstergebilim

Günümüzde iletişim, insan yaşamının tüm etkinlikleri ile ilgili bir kavramdır, bu nedenle her zaman her yerde var olmaktadır. İletişim toplumsal olmakla birlikte anlamların da paylaşımıdır.

Göstergebilim, bir metnin ya da görüntünün belirgin, apaçık ortada olan anlamını değil, onun anlamının arkasında yatan anlamın keşfedilmesini sağlamaktadır. Göstergebilimin ana konusu olan göstergeler, insanlar arasındaki iletişimi kurmak için sıkça kullanılmaktadır. Kitle iletişim araçlarıyla çok sayıda mesaj yayılmaktadır. İzleyicinin bunları anlamlandırmasında göstergebilimsel çözümleme yöntemleri yol gösterici olmaktadır.

Göstergebilim tüm gösterge dizgelerindeki anlamsal katmanların yapısını ortaya çıkarmaya çalışan bir anlambilimdir. Anamlı bir bütünü çözümlmeyi amaçlayan göstergebilimsel varsayımsal tümdengelimli bir yöntemi benimseyerek bir anlamlama kuramı geliştirmiştir.

Göstergebilim, bir anlamlı bütün, örneğin bir yazınsal ya da bilimsel söylem, bir görüntü, bir tiyatro gösterisi, bir müzik yapıtı vb. hangi anlamsal katmanlardan oluşuyorsa, bunu bir üstdil aracılığıyla dizgeleştirerek sunmayı amaçlar. Açıkçası anlamları değil, anlamın eklemlenmiş biçimini araştırır, anlam üretiminin süreçlerini ortaya çıkarmaya çalışır. Bu nedenle de, içeriğin biçimine yönelik içkin ve yapısal bir anlamlama kuramıdır(Rıfat,1982: 16).

Göstergebilimsel çözümleme bir okuma edimidir. Ancak buradaki okuma, sıradan ve yaygın okuma anlayışıyla örtüşmez. Yaygın okuma, bir metnin belirgin apaçık, besbelli olan anlamının peşinde koşarken, göstergebilimsel okuma, daha duyarlı ve yöntemli çaba gerektirir. "Varolduğu kabul edilen yapıyı araştırarak, bozarak, çözerek yeniden kurma, yeniden yapılandırma eylemidir göstergebilimsel çözümleme (yapıbozma ve yapıyı yeniden kurma). Bu anlamdaki bir okuma ediminde her özgün anlamlı dizge göstergebilimci için kuramsal modeli açısından bilimsel bir buluş kaynağı da olacaktır (Rıfat,1996:7).

Her metnin kendine özgü bir yapılanış tarzı vardır. Bu nedenle göstergebilimci her metne farklı yaklaşır. Metin üretim sürecinin özgün olması, çözümleme sürecinin ve çözümleme modelinin de özgün ve yeni olmasına, gelişmesine neden olmaktadır.

Göstergebilimci çözümlemesini yüzeyden derine doğru üç aşamada gerçekleştirir. “1- Söylem Çözümlemesi; 2- Anlatı Çözümlemesi; 3- Temel Yapı (Mantıksal-anlamsal yapı) Çözümlemesi. Bu üç aşamalı çözümleme süreci (ya da ters yönden bakarsak üretim süreci), sözdizim ve anlam bileşenlerinin hem yatay (dizimsel ilişkiler) hem de dikey (düzeyler arası ilişkiler) boyutlarındaki eklemlenmesine dayanır (Rıfat,1996: 27-28).

Göstergebilimci birinci aşamada metindeki kişilerin zaman ve uzam içinde bir dilyetisiyle nasıl düzenlendiğini, söylem aşamasına nasıl gelindiğini dizisel boyutta bir inceleme ile ortaya koyar.

İkinci aşamada ise metnin içinde yer alan olay örgülerine göre kişilerin işlevleri tespit edilir. Bu kişilere bağlı eylem, olay ve duyguların düzenleniş tarzı, dizimsel bir çözümleme ile anlatının nasıl eklemlendiği araştırılır.

Son aşamada, söylem ve anlatı aşamasının incelenmesi sonucu, metindeki anlam evrelerinin temellendiği soyut ve mantıksal açıdan, en derin düzeydeki gücül yapıların neler olduğu, görmek ve gösterilmek istenir.

Göstergebilimci anlamlama açısından gösteren ve gösterilen arasındaki bağıntıdan çok bu iki ögenin kendi düzlemlerinde kendine özgü eklemlenmiş biçimi olduğunu ileri sürer. Anlatım düzlemi olan gösterenler ile içerik düzlemi olan gösterilenlerin töz ve biçim olarak ayırımını yapar. Metindeki anlatımın, anlatım düzlemindeki dilbilgisel ve biçimsel düzeni değil, anlamın düzenlenişi ve eklemlenme biçimi yani “içeriğin biçimi” göstergebilimsel çözümlemenin inceleme konusudur.

Göstergebilimsel bir çözümleme yapılmadan önce hazırlanan buna benzer çalışmalar konusunda bilgi edinilir. Çünkü göstergebilimsel çözümleme yapılırken daha önce buna benzer çalışmalar varsa o çalışma ile de bağ kurulabilir. Bu da metinlerarası (Intertextuality)

olarak adlandırılmaktadır. Fakat göstergebilimci “metni çevreleyen metindışı bilgileri edinmiştir ama bunlara, ancak metin içinde belirirlerse başvurmaktadır (Rıfat,1996: 23).

Göstergebilimin temel taşı göstergelerdir. Göstergelerin anlamsal işleyişler, göstergebilimin konusunu oluşturmaktadır.

Gösterge (Belirti=sign) gösteren ve gösterileni bağlayan ortak bir toplamdı. Yani gösterge fiziksel nesne (gösteren) ile zihinsel ürün (gösterilen) arasındaki bağ ve ilişkidir. Bu bağ, toplumun benimseyip, kabul ettiği kurallar, kodlar tarafından oluşturulur ve semiyolojinin asıl anlatmak istediği bu kodların açıklanması ve anlaşılmasıdır.

Göstergelerin çeşitleri, bunların anlam taşıma yolları, insanların onları kullanma biçimleri, içinde göstergelerin düzenlendiği kodları, göstergelerin ve kodların kullanımına bağlı olarak oluşan kültür, göstergesel çözümlemenin araştırma alanına girer.

Geleneğin metaforlara yüklediği ideolojik sloganlar yerlerini daha somut bağlantılarla yapılanmış metonimik dile bırakır. 90’lı yıllarda dünyaya gelen ve zihinsel şablonlarını böyle bir ortamda yapılandıran bugünün gençliği metaforik söylemi beğenmeyen onu yeri geldiğinde küçümseyen ve alaya alan bir yapıdadır. Bu yapının ilk örneği Gezi Parkı’nın dilinde karşımıza çıkacaktır.

Hükümet ve hükümet karşıtı düşünce aynı ortamda metaforik anlatımı kullanmaları bakımından diyalektik olarak birbirini var etmiştir. Oysa Gezi’nin metonimik diliyle hükümetin metaforik dili aynı ortamda bir karşıtlık bulamamış bu karşıtlık Gezi’deki marjinal gruplar tarafından yaratılmıştır. Metaforik dil hem muhalefeti hem de iktidarı yeniden var kılmak için bir fırsattır. Çünkü iki taraf da bu dille birbirlerine yanıt verme gücüne ve potansiyeline sahiptir. Her saldırıya karşı nasıl bir savunma alınacağı öngörüsü her iki taraf için de geçerlidir. Bu metaforik sloganlardan bazıları şunlardır:

“Tehlike’nin farkında mısınız? Cumhuriyetimize sahip çıkalım, Türkiye laikdir, laik kalacak, Şehitler ölmez vatan bölünmez, Biz gâvur İzmirliyiz, Ege’nin efesi laikliğin kalesiyiz, Mustafa Kemal’in askerleriyiz, Ordu göreve, Ne ABD ne AB, tam bağımsız Türkiye, Genel Grev Genel Direniş, Ya Adalet Ya Kıyamet, Yaşasın Devrim ve Sosyalizm, Bütün İktidar Emeğin Olacak, Geliyoruz Zincirleri Kır Kır, Boyun Eğme, Tek Yol Devrim.”

Militarist tavır, Cumhuriyet kazanımlarının yok olacağı, üniter yapının tehlikeye girmesi, laiklik, Mustafa Kemal, şehitlik, ulus-devlet gibi kavramlara atıfta bulunularak yapılan metaforik dille oluşturulan sloganlar iktidar tarafından aynı ölçüde karşıtlık bulmaktadır.

İdeolojik çağrışımlarla kendi tabanını harekete geçiren göstericilere karşı, örneğin Cumhuriyetin ilk yıllarında CHP’nin camileri kutsal yerleri ahır olarak kullandığı söylemiyle cevap veren hükümet kanadı da bu metaforik söylemle kendi tabanını hareketlendirmiştir. Dolayısıyla her iki taraf da aynı metaforik dili kullanarak tam anlamıyla karşı karşıya gelebilmişler ve birbirlerini yeniden var kılmışlardır. Bu bağlamda Gezi eylemleri daha farklı bir alana işaret etmektedir.

Çoğu eylemde slogan olarak karşımıza çıkan ideolojik dil Gezi Parkı’nda yerini metonimik bir dile bırakmıştır. Bu dilin oluşumu “Y Kuşağı” olarak adlandırılan dijital kuşağın etkisidir.

Gezi’nin dilini ve ideolojik dilin değişimini bu sloganlarla daha rahat anlayabiliriz. Şehrin çeşitli yerlerinde duvarlara yazılan ve daha sonraları ise internet ortamında gördüğümüz bu sloganlar hayatımızın somut gerçekliğiyle ilişkili olması bakımından dikkat çekici bir hal almıştır.

Slogan ve duvar yazısı olarak karşımıza çıkan bu yazıların kaynağı daha çok bilgisayar oyunları, futbol, sosyal medya, yerli ve yabancı diziler, mizah dergileri, fantastik kitaplardır. Bu yazıların ve sloganların çoğu ideolojik söylem barındırmayan metonimik anlatımlardır.



Şekil-39:Mustafa Kemal'in Askerleriyiz
(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)



Şekil-40:Mustafa Keser'in Askerleriyiz
(derginokta.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

“Mustafa Kemal’in Askerleriyiz” şeklinde ideolojik ve metaforik anlatımla ortaya çıkan ve özellikle ulusal kesimin kullandığı bu slogan Gezi Parkı’nda “Mustafa Keser’in Askerleriyiz” şekliyle ideoloji içermeyen metonimik bir anlama bürünür.

Tamamıyla isim benzerliğinden esinlenmiş olup ve geleneğin metaforik diline bir göndermede bulunur. Bu dil hiçbir şekilde ideolojik atıfta bulunmayı kabul etmez ve ideolojiyle de alay eder.

Gezi eylemleriyle ilgili kim ne derse desin gençlerin kendilerini nasıl gördükleri ve tanımladıkları önemlidir. Olayları anlayabilmek için onların kim olduğunu bilmek gerekir. Yazılan duvar yazılarıyla bu aktivistler sağcı, solcu, Kemalist, muhafazakâr olarak tanımlanamayacaklarını ifade ediyorlardı. Kendilerini desteklemek için meydanlara inen ve Mustafa Kemal'in Askerleriyiz diye kendilerini tanımlayan kitleden tartışmasız olarak ayrılmışlardır. Bir başka grup üzerinden kendini bu denli net ve basit şekilde tanımlayabilme zekâsı ender rastlanır bir durumdur.



Şekil-41: Tehlikenin Farkında Mısınız?
(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)



Şekil-42: Kaç Gündür Candy Crush İsteği Gelmiyor.
(twicsy.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Yine ideolojik bir söylem olan “Tehlikenin farkında mısınız?” cümlesi Gezi’de şöyle değişir: “Tehlikenin farkında mısınız? Kaç gündür Candy Crush isteği gelmiyor.” Metaforik söylemden ve bunun ideolojisinden kaçan gençliğin dili kendisinin de etkin olarak kullandığı Facebook oyunlarına atf yapan metonimik bir dildir.

Hayatımızın bir parçası haline gelmiş futbol esprili bir dille Gezi Parkı’nda yerini bulmuştur. Futbolla ilgili her bir slogan sosyal medyada metonimik bir dille yeniden üretilmiştir. Çoğu sloganın da kendine has bir arka planı vardır.

“Çare Drogba, Çare Sabri, Çare Alex, Biber gazı bir Alex değil ama portakal gazı bir Hagi resmen, Yaşasın tam bağımsız Bekir İrteğün, Gekas göreve, Tek yol Fernandes, Gazları Sabri’ye attırmayın.”

Gezi’de futbolla ilgili ortaya çıkan esprili sloganların çoğunun önceden de söylediğimiz gibi bir hikâyesi yani bir arka planı mevcuttur. Bu örnekleri diğer alanlardaki sloganlar ve duvar yazılarıyla artırabiliriz: **“Islak banyo terliğine çorapla basasın rte, Beşinci günün şafağında doğuya bakın, gelir mi gelir, Peste hep Barçayı alan Tayyip, GTA’da polis döven nesle sataştın, Haberim yokmuş gibi sık kanka, Piknik tüpünü çakmakla kontrol eden millete biber gazı işlemez, Sinirlenince çok güzel oluyorsun Türkiye, Piston aşağı indi Tayyip, Kahrolsun Lannister, Vatandaşa ne vuruyon la, Tayyip winter is coming, 7 gün oldu hala yoksun Gandalf, Tank şifresi neydi lan, Tomayla 8 gündür beraberiz ciddi düşünüyoruz, Tek yol devrim, dinimiz amin, Everyday I’m çapuling. Diren Iphone şarjı.”**

Metonimik dilin sınırsız üretim yeteneği vardır. Bu durum Gezi’nin diline şu şekilde yansımıştır: **“Slogan bulamadım, Kahrolsun bağı şeyler, Oh yepyeni duvar, Ne yazacağımı bulamadım ama anarşi filan işte.”**

“Kahrolsun bağı şeyler” sloganı dinamik süreçte hızla politize olan bireyin hayata dair birçok rahatsızlığı dile getirmesi bakımından dikkat çekici bir duvar yazısıdır. Hayata dair rahatsızlıklarını tek tek dile getirmesinin mümkün olmadığı bir anda kendince geliştirdiği bir itiraz yazısıdır. Özellikle sol eksenli sloganların çoğunda kullanılan “kahrolsun” sözcüğü bu kez

politikanın dışında kullanılmıştır. Burada “bağzı şeyler” bastırılanların simgesi olarak okunabilir. İktidar tarafından karşı çıkılan veya sansürlenmiş eylemlerin tümüne karşı yapılan itiraz bu söylemle yoğunlaştırılarak muhatabına iletilmiştir. Üstelik bunu eğlenerek yapmayı başarabilmiştir.



Şekil-43:Kahrolsun Bağzı Şeyler

(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Gezi'nin dili metaforik değildir. Başka bir ifadeyle somut bir imgeyle soyut bir kavram arasında bağ kuramaması dolayısıyla metonimik bir dildir. Gençliğin ilgi alanı bizi ideolojik kurgulardan daha çok gerçek bir alana götürür. Bu da bizi Baudrillard'ın hiper gerçek kavramına ulaştırır. Baudrillard, gerçeğe ait tüm göstergelerin ele geçirilip yerine sahte bir gerçeklik konularak meydana getirilen dünyayı simülasyon evreni olarak tanımlar. Simülasyonu meydana getiren ve gerçeğin gerçekliğini öldüren gerçeğe hiper gerçeklik adını verir (Baudrillard, 2011, s. 16). Örnek verecek olursak “tek yol devrim” sloganı metaforik ve ideolojik bir slogan olarak karşımıza çıkıyorken altına başka biri tarafından eklenen “dinimiz amin” yazısı dili, ideolojik alandan kendini tümüyle dışlamaktadır. Bir mizah dergisi karakteri

olan Fırat isimli çocuğun duası olarak sosyal medyada üzerine çok sayıda espri üretilen bu ikinci kısım “Y kuşağı” gençliğinin yaşamlarındaki bir gerçekliğe işaret eder. Fakat ikinci düzeyde, sloganların hemen hemen tamamı hipergerçek alandan ödünç alınmıştır. Fırat gibi Gandalf, Lannister, Behzat Ç. vs. gerçek değildirler. Tank şifresi ile ilgili duvar yazılarında veya Gandalf’ın yardımının beklendiği yazılarda bu hipergerçeklik daha belirgindir.



Şekil-44:Tek Yol Devrim

(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)



Şekil-45:Tek Yol Devrim Dinimiz Amin

(twicsy.com, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Birinci düzeyde somut ve gerçek bağlantılar söz konusuysen ikinci düzeyde bu gerçekliğin altında bir hipergerçeklik yattığını söyleyebiliriz. İdeolojik söylemin tek tipçi dilinden hipergerçeğin belirlenimsiz alanına kaçış söz konusudur. Dolayısıyla hipergerçek bile olsa Gezi dilinin metonimik bir dil olduğunu söylememiz mümkündür.



Şekil-46:Ordu Göreve

(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Gezi'nin dili kıvrak bir zekâyla bunu yeniden üretebilmiştir. “Ordu Göreve” sloganlarının yerini ise attığı gollerle düşüşte olan takımları kurtaran Gekas isimli futbolcuya atıfla “Gekas Göreve” sloganına bırakmıştır



Şekil-47:Gekas Göreve

(everywheretaksim.net, Erişim Tarihi:01.06.2015)

Gezi'nin dili daha önceki iktidarların ve muhalefetlerin alışık olmadığı bir metonimik dildir. Metonomik bir dille iktidarın karşısına çıkan Gezi'nin diline hükümetin bir karşıtlıkla çıkması mümkün olmamıştır.

Gençliğin damgasını vurduğu duvar yazıları alışılmış politika yapma biçimini alt üst etmiştir. Örneğin, uluslararası bir kahve zincirinin duvarına “yaşasın tam bağımsız kuru kahveci Mehmet Efendi”, Garanti bankasının kapısına “hiçbir şey garanti değil”, kozmetik ürünleri satan bir mağazanın kepengine “biber gazı cildi güzelleştirir”, bir ayakkabı mağazasının camına “dar ayakkabı ile yaşama: hükümet istifa” diye yazarak ya da Tunalı Hilmi'yi Tomalı Hilmi'ye, Kızılay'ı Gazılay'a dönüştürerek ironik bir dille insanların mekânla ilişkisinin tekrar sorgulanmasına yol açmıştır.

Gezi'nin olay olmasının en önemli yapılarından birisi olan ve kendinden önceki sivil-politik dile benzemeyen içerik ve çizgisi ile tanımlanmış bu dil ilk olarak burada karşımıza çıkmaktadır.

SONUÇ

Hareketli ya da durağan her görüntü tıpkı bir metin gibi okunmaya ve anlamlandırılmaya uygun bir yapı içerisindedir. Görüntülerin biçimsel yapısını oluşturan kompozisyon öğeleri güzele ulaşmada araç oldukları kadar içeriğin oluşumuna ve algılanmasına da katkıda bulunmaktadır.

Bir fotoğraf, içinde farklı okuma ve değerlendirmeleri sağlayabilecek veriler taşır. Bu görüntüyü oluşturanın kültürel kimliği kadar, verileri değerlendiren izleyicinin kültürel kimliği de anlamın oluşumuna katkı sağlamaktadır. Anlam oluşumu biçimsel olduğu kadar kültürel birikimlerden de etkilenir. Bütün bu anlamlandırmalar içerisinde fotoğraf sanatı ve tekniği kullanılarak bizlere sunulan görüntülere gör-geç tavrı yerine anlamlandırıp-içselleştirmek duygu dünyamıza olumlu katkılar sağlayacaktır. İncelenen fotoğraflarda görüldüğü gibi yalın bir fotoğraf bile izleyicisine çok sayıda bilgi aktarabilir, duygu dünyasına seslenerek harekete geçirebilir. Fotoğrafın anlatım biçimleri ve olanakları akademik çalışmalara daha fazla konu olduğu takdirde, görüntülerin anlık tüketimlerinin önüne geçilmesi yönünde katkı sağlayacaktır. Tabii ki de bu sadece fotoğrafla sınırlı olan bir durum değildir. Göstergebilim hayatımızın her anında bize görünenin ardındaki gerçeği vermeye devam edecektir.

Göstergebilim, göstergelerin bilimidir. Çağdaş dil bilimin öncüsü sayılan ve göstergebilimi ilk kez ortaya atan Ferdinand Saussure'e göre, her gösterge, gösterenle (söz, görüntü, sözcük vb. fiziksel varlıklarla), gösterilenden(göstergenin zihinde oluşturduğu anlam) oluşmaktadır. Zihinde oluşan bu anlam, daima bir dış gerçekçiliğe bağlı bulunmaktadır. Göstergeler bir anlam taşımaktadırlar, ancak bu göstergeler bir kültür içerisinde anlam bulabilmektedirler.

Göstergebilimsel çözümleme, anlamlama açısından gösteren ve gösterilen arasındaki bağlantıdan çok, bu iki öğenin kendine özgü eklemeliş biçimiyle ilgilenmektedir. Anlamın düzenlenişi ve eklemeliş biçimi incelenmektedir. Göstergebilimsel çözümleme, tüm göstergelerdeki anlamsal katmanların yapısını ortaya çıkarmakta, anlamlı bir bütünü

çözümlemeyi amaçlamaktadır. Var olduğu kabul edilen yapıyı araştırarak bozmakta, çözüp yeniden kurarak yapılandırmaktadır.

Bir göstergede, öncelikle gösterenle gösterilen arasında ilişki kurulmakta, ardından göstergeler birbirleriyle birleşip anlam üretmekte ve böylelikle anlamlandırma oluşmaktadır. Anlamlandırma, temelde düzanlam ve yan anlam düzlemlerinden oluşmaktadır. Düzanlam, gösterge içindeki gösteren ve gösterilen arasındaki ilişkiyken, yan anlamda çağrışımlar ve mitler yer almaktadır. Diğer anlam iletme yöntemleri ise, metafor ve metonimidir. Metafor benzetmeden, metonimi ise çağrışımdan yararlanmaktadır. Ayrıca göstergebilimsel çözümlemede kodlar da çok önemlidir. Bunun nedeni ise, göstergebilimin temel ilgi alanlarından biri gösterge ve kavramı arasındaki anlam iken, diğeri onların kodlar haline dönüşmesidir.

Bir metnin ya da görüntünün, kolayca yakalanan, ilk bakışta algılanan içeriği yerine, gizli, üstü kapalı, çağrıştırılan ya da mitler kanalıyla sonuç çıkarılan anlam içeriği bulunmaktadır. Bunun ortaya çıkarılabilmesi için sıradan izleyicilerden farklı olarak, görüntü öğelerini çözümlemek gerekmektedir. Görüntü çözümlemesinde, önemli olan sonuç çıkarmaktır. Burada görüntü öğelerinden ya da göstergelerden hareketle bir yorum getirme amacı bulunmaktadır. Bu nedenle görünenden görünmeyene gidişte öznellikten nesnelliğe, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru bir akış vardır.

Reklamlarda bir ürünün tanıtımı yapılırken, özünde değerler temel alınmaktadır. Örneğin, çocuklarına kahvaltı hazırlayan bir anneyi gösterge olarak kullanan bir reklamda annelere seslenilmekte, onların değer verdikleri en önemli şey olan çocuklarının sağlıklarının gelişimi kullanılmaktadır. “Eğer çocuğunuzun sağlığını düşünüyorsanız, bu margarin ile onlara yemek hazırlayın” mesajı verilmekte ve bu mesajlar doğru hedef kitleye, doğru bir dille aktarılmaktadır.

Göstergeler, insanlar arasındaki iletişimi kurmak için sıkça kullanılmaktadır. Kitle iletişim araçlarıyla çok sayıda mesaj yayılmaktadır, izleyicinin bunları anlamlandırmasında farklılıklar olabilmektedir. Göstergebilimle yapılmak istenen bu farklılıkları azaltabilmek ve bütünsel olarak bakabilmektir. Göstergebilimin temelinde ortak öğeler, ortak değerler

yatmaktadır. Dolayısıyla bu ortak izdüşümleri içeren, herkesin ne anlama geldiğini bildiği göstergeler kitleye sunulmakta ya da bu göstergeler “tekrar” moduyla insanlara öğretilmekte, giderek saymacalaşmakta ve ortak bir kod haline getirilmektedir.

Göstergebilime bir takım eleştiriler getirmektedir. Bu eleştiriler, genellikle göstergebilimsel çözümlemelerde farklı boyutları dile getirmektedir. Göstergebilimsel çözümlemeye getirilen önemli eleştirilerden bir tanesi, estetik yargılardan çok az söz edilmesidir.

Günümüzde göstergebilimin, bir bilim dalı olarak kabul edilemeyeceği tartışılan konulardan bir tanesidir. Bir bilim dalının genel olarak gerçekliğin olması gerekirken, göstergebilimsel çözümlemenin toplumdan topluma farklılık gösterdiği ve her toplumun kendine ait kodlarının olduğu ileri sürülmektedir.

Türkiye'nin gündemini uzun bir zaman meşgul eden ve hala konuşulan Gezi Parkı Eylemleri içinde barındırdığı görseller ve “ilk”lerle daha çok konuşulacaktır. Fotoğraflarda ve metinlerde göstergelerin önemi ve ürettikleri anlamların çözümlenmesi bağlamında incelenen çalışma aracılığıyla gösterge dilinin öğelerinin kullanımının anlam üretme bakımından ne kadar güçlü olduğu ortaya çıkmıştır.

Göstergebilimsel yöntemle incelenen fotoğraf, bildiri, afiş, duvar yazısı, pankart ve sloganlarda göstergeler aracılığıyla üretilen anlamlar ve gerçek ile gerçeğin ardında anlatılmak istenen biçim açıklanmıştır. Sözcüklerin ve görsellerin zihinlerde yerleşik bir anlamı yoktur. Anlamlar da zihinde sabit olarak yerleştirilmiş değildir.

Gezi Eylemleri'ndeki bir görselin veya metnin nasıl anlamlandırılacağı ve yorumlanacağı konusunda bir denemeyi içeren bu çalışma aracılığıyla fotoğrafın ve metnin göstergebilimle ayrılmaz bir bütün olduğu anlaşılmıştır.

Gezi Direnişi, ülkemiz için tarihsel bir kırılma anı olmanın ötesinde, anında üretilen ve sosyal medyada hızla paylaşılan görsel iletişim tasarımları ve direniş sloganlarıyla dünyaya ilham veren bir hareket oldu. Yaratıcılık ve mizah gücü protesto sanatının evrensel imgelerine

yeni imgeler de ekleyerek ortak bir dil yarattı. Tümüyle sokakta ve sosyal medyada gerçekleşen direniş sanatı, sanatın geleneksel sınırlarını yok ediyor, diyalog kuruyor, farkındalığı artırıyor, bireylere ve topluluklara sosyal değişimler yaratabileceğine dair cesaret veriyor.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Akerson, Fatma Erkman, **Göstergebilime Giriş**, İstanbul: Multilingual Yayın,2005

Barthes, Roland, **Göstergebilimsel Serüven**, (Çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,2012

Batı, Uğur, **Reklamın Dili**, İstanbul: Alfa Yayınları,2010

Baudrillard, Jean, **Simülakrlar ve Simülasyon**, (Çev. Oğuz Adanır), Ankara: Doğu Batı,2011

Berger, Arthur Asa, **Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri**, Çev: M. Barkan, N. Bayram, D. Güler, vd. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1996

Çağan, Mehmet, **Rengi Rengine - Renklerin Etkisi**, İstanbul: Sistem Yayıncılık,1997

Devran, Yusuf, **Göstergeler ve Halimiz**, İstanbul: Anadolu Aydınlar Ocağı Yayınları,2009

Eziler Kıran, Ayşe, **Göstergebilim ve Yazınsal Çözümler, Disiplinler Arası Ortam ve Yöntem Sorunları** (Yayına hazırlayan: Neret Öztokat), İstanbul: Multilingual, 2005

Kıran, Zeynel, **Dilbilime Giriş: Dilbilgisinden Dilbilime**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006

Kıran, Zeynel, **Dilbilime Giriş**, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006

Kubılay, Ayşe Yetişkin, **Topçu Kışlası**, İstanbul Ansiklopedisi, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul: Cilt 7, 1994

Küçükdoğan, Rengin, **Reklam nasıl çözümlenir? Reklam İletişiminde Göstergeler ve Stratejiler**, İstanbul: Beta Basım A.Ş. 2009

Parsa, Seyide, **Göstergebilim Çözümlerleri**, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 2004

Rıfat, Mehmet, **XX. Yüzyılda Dilbilim Ve Göstergebilim Kuramları**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2005

Rıfat, Mehmet, **Genel Göstergebilim Sorunları Kuram Ve Uygulama**, İstanbul: Alaz Yayınları, 1982

Rıfat, Mehmet, **Göstergebilimin ABC'si**, İstanbul: Say Yayınları, 2014

Rıfat, Mehmet, **Homo Semioticus**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları (YKY),1996

Saltık, Ahmet, **1 Mayıs 2012: İşçinin, Emekçinin Bayramı!**, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi ADD Bilim-Danışma Kurulu Yazmanı, 2012

Sharma, Rashmi, **Renklerle Terapi**, İstanbul: Nokta Kitap, 2007

Sözen, Mustafa, **Sinemada Renk: Sembolik Anlam**, Ankara: Detay Yayıncılık, 2003

Üster, Metin Yahya, **Renkler Geri Geliyor**, İstanbul: Zongur Matbaası,1996

Yücel, Tahsin, **Yapısalcılık**, İstanbul: Can Sanat Yayınları, 2005

DERGİLER

Çelik, Burçe, **“Kim ve Ne Yerine Nasıl: Gezi Direniş, Sokaklar ve Sosyal Medya”**, Birikim Dergisi, Sayı 291/292, Temmuz- Ağustos 2013

Çevikbaş, Sebahattin, **“Yapısalcılık Üzerine”**, Felsefe Dünyası Dergisi, Cilt 35.(1), 2002

Filizok, Rıza, **“Anlam Analizine Giriş”**, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 38,2001

Günay, Doğan, **“Görsel Okuryazarlık ve İmgenin Anlamlandırılması”**, SDÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, ART-E 2008-01

Köktürk, Şaban, “**Dilbilim ve Göstergebilim: Ferdinand de Saussure ve Göstergebilimi Anlamak**”, SAÜ Fen Edebiyat Dergisi, Sayı 2, 2013

TEZLER

Altınçekiç, Çınar, “**İstanbul Metropolünde Meydanların Rekreatif İşlev Yönünden Önemi Üzerine Araştırmalar**”, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 097987, Şubat, 2000

Ar, Bilge, “**İşgal Altındaki İstanbul’da Kentsel ve Mimari Ortam**”, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006

Bayav, Deniz, “**Resimde Göstergebilim, Çocuk Resimlerinin Gösterge Bilimsel Çözümü**”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006

Göçmen, P. Öztürk, “**Sanat Eseri Kullanılan Reklamın Göstergebilimsel Açısından İncelenmesi**”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006

Göğüş, Barış, “**Küreselleşen Kentlerde Kamusal Mekânın Dönüşümünün Sosyo-Mekânsal Ayrışma Bağlamında İncelenmesi: Taksim Gezi Parkı Örneği**”, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2014

İNTERNET SİTELERİ

“A breakout role for Twitter in the Taksim Square protests”, <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2013/06/201361212350593971.html>, 04.11.2014

“Gezi Parkı Bildirileri”, <http://subjektif.org/gezi-parki-bildirileri/>14.05.2015

“Öteki Kuram”, <http://www.irfanerdogan.com/kuram/dilsemioticsyapslclk.pdf>, 10.11.2014

“Tarihçe, Ekoller ve Edebiyat ile İlişkisi Bakımından Semiyotik”, <http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=88>,20.08.2014

MAKALELER

Cankara, Murat , “**Metafor Yaratma Biçimi Olarak Bilmece**”, Milli Folklor Uluslararası Halkbilim Dergisi,14,2002

Kırık, Ali Murat, “**Sinemada Renk Ögesinin Kullanımı: Renk ve Anlatım İlişkisi**”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi, Cilt 2-Sayı 6, 2013